

ชื่อวิทยานิพนธ์ การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1

ผู้วิจัย นางสาววิลาสินี เทพวงศ์ **ปริญญา** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ หาญพล (2) รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (3) รองศาสตราจารย์พวง พันธุ์เมฆา **ปีการศึกษา** 2547

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 เพื่อการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ (2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 (3) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาลจำนวน 11 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 697 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่มากที่สุดในคาบอิสระ เข้าใช้ห้องแนะแนวสูงสุดในช่วงพักกลางวัน และใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนมากที่สุดในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ (2) นักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ และใช้เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในระดับน้อย นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ และเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ แตกต่างกัน (3) นักเรียนมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง แต่ที่ใช้สูงสุด 3 อันดับแรก คือ หนังสือพิมพ์ หนังสือทั่วไปและหนังสือตำรา (4) นักเรียนประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่ประสบสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ไม่มีเวลาว่าง ห้องสมุดให้เวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตน้อยเกินไป และหนังสือตำราที่ตรงกับรายวิชาต่าง ๆ มีให้บริการไม่เพียงพอ นักเรียนในระดับชั้นเรียนต่างกันและโรงเรียนขนาดต่างกันประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน การใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

Thesis title: The Use of Learning Resources by the Fourth Level Students of the Schools Under Chiang Rai Educational Service Area Office 1

Researcher : Miss Wilasinee Thepwong; **Degree :** Master of Arts (Information Science)

Thesis Advisors: (1) Dr. Tassana Hanpol, Associate Professor; (2) Dr. Tweesak Chindanurak, Associate Professor; (3) Pawa Panmekha, Associate Professor; **Academic year :** 2004

ABSTRACT

The purposes of this study were to (1) study and compare the use of learning resources by the fourth-level secondary school students under the office of Chiang Rai educational area: region 1 for studying, researching, and supporting their studies on various subject groups; (2) study and compare the use of school library resources by the fourth-level secondary school students; and (3) study and compare the problems on the use of learning resources by the fourth-level secondary school students.

697 fourth-level secondary school students (Grades 4-6) in the first semester of 2004 academic year from 11 public schools under the Office of Chiang Rai Educational Area: Region 1 were given self-administered questionnaires. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance.

The research findings were that the students mostly used school libraries at free time, the counseling rooms at lunch time and community learning resources at weekends. The students used school and community learning resources in order to support their studies at the moderate level, and used them for further study at the low level. The students in different class levels used school learning resources differently. They used library resources moderately. The first three types of information sources mostly used were newspapers, general books, and text-books respectively. The students reported problems in using school libraries at the moderate level. The first three problems were having no free time, insufficient time in using the Internet at the library, and insufficient number of textbooks in the subjects respectively. No significant difference was found among students in different class levels and different school sizes.

Keywords: School Learning Resources, Community Learning Resources,
Use of Library Resources, Fourth-level Secondary School Students

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. ทศนา หาญพล และรองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆมา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 1 ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์อนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ทุกคนที่กรุณาให้ข้อมูล

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่านที่กรุณาได้สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

วิลาลินี เทพวงศ์

พฤษภาคม 2548

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
ความหมายของแหล่งการเรียนรู้.....	11
ประเภทของแหล่งการเรียนรู้.....	13
แหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนักเรียน.....	16
แหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญในจังหวัดเชียงราย.....	22
การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	53
ตอนที่ 2 ช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน.....	55
ตอนที่ 3 การใช้และเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอก โรงเรียนของนักเรียนเพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ	60
ตอนที่ 4 การใช้และเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอก โรงเรียนของนักเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม.....	76
ตอนที่ 5 การใช้และเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด.....	91
ตอนที่ 6 การใช้และเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอก โรงเรียนของนักเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่ม ต่าง ๆ	96
ตอนที่ 7 ปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและ ภายนอกโรงเรียน	107
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	126
สรุปการวิจัย.....	126
อภิปรายผล.....	135
ข้อเสนอแนะ.....	146
บรรณานุกรม.....	148
ภาคผนวก.....	157
ก. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	159
ข. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	161
ประวัติผู้วิจัย.....	175

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้นเรียนและโรงเรียน..... 48
ตารางที่ 4.1	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 54
ตารางที่ 4.2	ช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน..... 55
ตารางที่ 4.3	ช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน..... 59
ตารางที่ 4.4	การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ 60
ตารางที่ 4.5	เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของ นักเรียน เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน..... 63
ตารางที่ 4.6	เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ของ นักเรียนจำแนกตามระดับชั้นเรียน..... 66
ตารางที่ 4.7	เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของ นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนต่างกัน เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ที่พบความแตกต่าง..... 72
ตารางที่ 4.8	การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม 76
ตารางที่ 4.9	เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของ นักเรียน เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน..... 79
ตารางที่ 4.10	เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของ นักเรียน เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จำแนกตามระดับชั้นเรียน..... 82
ตารางที่ 4.11	เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของ นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนต่างกันเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ที่พบความแตกต่าง..... 88
ตารางที่ 4.12	การใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน..... 91
ตารางที่ 4.13	เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน 92
ตารางที่ 4.14	เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียน 93

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.15	เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนต่างกัน จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ที่พบความแตกต่าง	96
ตารางที่ 4.16	การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ	97
ตารางที่ 4.17	เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	99
ตารางที่ 4.18	เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ จำแนกตามระดับชั้นเรียน	101
ตารางที่ 4.19	เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนต่างกัน เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ที่พบความแตกต่าง	105
ตารางที่ 4.20	ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน	107
ตารางที่ 4.21	เปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	109
ตารางที่ 4.22	เปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียน	112
ตารางที่ 4.23	เปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกัน จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ที่พบความแตกต่าง....	116
ตารางที่ 4.24	ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ภายในโรงเรียน	117
ตารางที่ 4.25	ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน	119

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้น ที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1.....	4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันแหล่งการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 25 ได้กำหนดไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นโรงเรียนจะต้องดำเนินงานสนองนโยบายตามพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าวและจำเป็นต้องส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างมีคุณค่า

นอกจากนี้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีโครงสร้างหลักสูตร โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น เฉพาะช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถและทักษะในวิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มุ่งมั่นพัฒนาตนและพัฒนาประเทศ สามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ โรงเรียนจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนา ด้านการคิดของผู้เรียนให้สามารถคิดได้อย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ตามจุดหมายของหลักสูตรข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ว่าต้องการให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน รักการค้นคว้า

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนในยุคปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงมุ่งเน้นทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนเก่ง ดีและมีความสุข โดยเฉพาะการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนับเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะต้องจัด

เนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ตลอดจนความแตกต่างของผู้เรียนให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง (ชูศักดิ์วิชัยณ์ แส่นปัญญา 2546 : 43) สามารถแสวงหาความรู้ได้เองโดยไม่สิ้นสุด ผู้สอนผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

แหล่งการเรียนรู้จำแนกเป็นแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนและแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน อาทิ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่สำคัญที่สุดและสามารถสนองต่อการปฏิรูปการศึกษาได้มากที่สุดคือห้องสมุดโรงเรียน เพราะห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่มีการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด และเป็นศูนย์กลางแห่งความงามด้านจิตใจ อันเป็นจุดเน้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน อาทิ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ ศูนย์กีฬา ฯลฯ

ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐที่ปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนต้องจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูและนักเรียนจะต้องร่วมกันวางแผนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โดยเปรียบเทียบสภาพการใช้จำแนกตามระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน ตลอดจนศึกษาปัญหาในการใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา บรรณารักษ์หรือผู้รับผิดชอบงานห้องสมุด ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ แผนปฏิบัติการ/โครงการ จัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ และเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน
- 2.3 เพื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน
- 2.4 เพื่อศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4
- 2.5 เพื่อเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน
- 2.6 เพื่อศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4
- 2.7 เพื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน
- 2.8 เพื่อศึกษาปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4
- 2.9 เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน

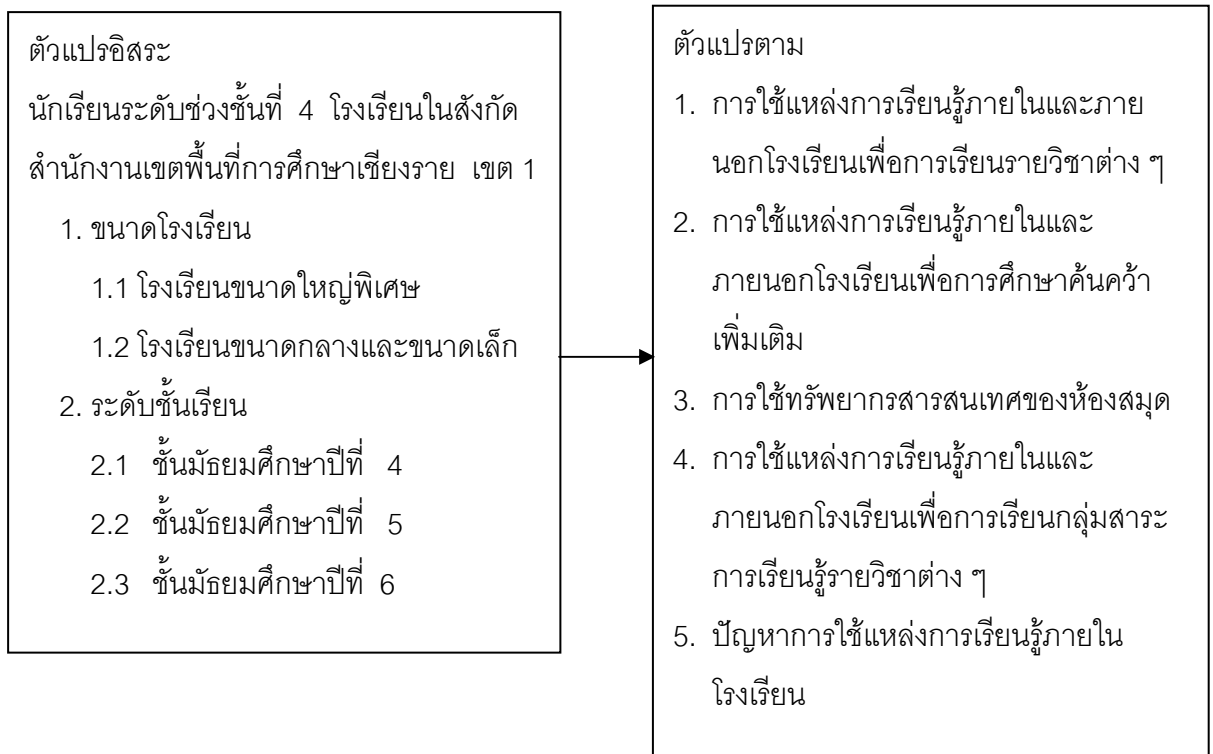
3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่เรียนต่างระดับชั้นเรียนและขนาดของโรงเรียน ตลอดจนศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้จำแนกแหล่งเรียนรู้ออกเป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นหรือภายนอกโรงเรียน เพื่อสนองต่อนโยบายทางการศึกษาที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้น

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ทั้ง 2 ประเภทคือ แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน และแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ดังกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ประจำปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนรัฐบาลจำนวน 11 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 2 โรงเรียน จำนวน 3,441 คน โรงเรียนขนาดกลาง 8 โรงเรียน จำนวน 2,056 คน และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 1 โรงเรียน จำนวน 50 คน รวมประชากรทั้งหมด 5,547 คน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กที่สุ่มจากประชากรในข้อ 5.1 จำนวน 697 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (พวา พันธุ์เมฆา และสุจิตรา หังสพฤกษ์ 2545 : 204) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียนและระดับชั้นเรียน

5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

5.2.1 ตัวแปรอิสระที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้แก่

- 1) **ขนาดโรงเรียน** ซึ่งแบ่งเป็น
 - (1) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
 - (2) โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก
- 2) **ระดับชั้นเรียน** ซึ่งแบ่งเป็น
 - (1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 - (2) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 - (3) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้แหล่งการเรียนรู้ซึ่งแบ่งเป็น

- 1) การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อเรียนรายวิชาต่าง ๆ
- 2) การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อเรียนรายวิชาต่าง ๆ
- 3) การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
- 4) การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้า

เพิ่มเติม

- 5) การใช้ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดของโรงเรียน

- 6) การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ
- 7) การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ
- 8) ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 แหล่งการเรียนรู้ หมายถึงแหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศแก่นักเรียน เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแหล่งเรียนรู้ที่จะศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน

6.1.1 แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน หมายถึงแหล่งที่ให้บริการสารสนเทศที่ตั้งอยู่ภายในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์ ห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ห้องแนะแนว ห้องศูนย์อินเทอร์เน็ต และอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ

6.1.2 แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน หมายถึงแหล่งที่ให้บริการสารสนเทศที่ตั้งอยู่ภายนอกโรงเรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ ห้องสมุดสถาบันการศึกษาอื่น เช่น ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงราย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

6.2 การใช้แหล่งการเรียนรู้ หมายถึงการใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อจุดประสงค์ 3 ประการ คือ การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้

6.2.1 การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ หมายถึงการใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มที่บรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอน

6.2.2 การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หมายถึง การใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเอง นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน

6.2.3 การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง การใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนเพื่อประกอบการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ

6.3 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียน หมายถึง การใช้ ทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการในห้องสมุดโรงเรียนและนักเรียนได้ใช้บริการในห้องสมุด หรือยืม กลับไปอ่านที่บ้าน ได้แก่ หนังสือตำรา หนังสือคู่มือเตรียมสอบ หนังสืออ้างอิง หนังสือทั่วไป หนังสือพิมพ์ วารสารหรือนิตยสาร จุลสาร กฤตภาค วิทยทัศน์ แถบบันทึกเสียง ซีดีรอม วีซีดี และอินเทอร์เน็ต

6.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ หมายถึงกลุ่มสาระวิชาตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของ ผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

6.5 ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ หมายถึงข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการเข้าไปใช้ แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งแหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน ปัญหาที่เกิดจาก นักเรียน ระยะเวลา ระยะเวลา ความรู้ด้านภาษา ครูผู้สอน ทรัพยากรไม่ตรงกับความต้องการ หรือระเบียบการใช้บริการแหล่งการเรียนรู้

6.6 ขนาดของโรงเรียน หมายถึงการแบ่งขนาดของโรงเรียนมัธยมศึกษาตาม เกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยยึดจำนวนนักเรียนเป็นหลัก แบ่งขนาดโรงเรียน ออกเป็น 4 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน 2,500 คนขึ้นไป) โรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียน 1,500 - 2,499 คน) โรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียน 500 - 1,499 คน) โรงเรียน ขนาดเล็ก (นักเรียน 1 - 499 คน)

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษากับโรงเรียน 3 ขนาดและแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ กลุ่มที่ 2 โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากกลุ่ม หลังแต่ละกลุ่มมีจำนวนนักเรียนน้อยจึงนำมารวมกันเป็นกลุ่มเดียว

6.6.1 กลุ่มที่ 1 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียน สามัคคีวิทยาคม และโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์

6.6.2 กลุ่มที่ 2 โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนเม็งรายมหาราชาวิทยาคม โรงเรียนห้วยสักวิทยาคม โรงเรียนเมืองเชียงราย โรงเรียน จุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงราย โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม โรงเรียน ดอนศิลาผางามวิทยาคม โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยาคม และโรงเรียนดอนชัยวิทยาคม

6.7 ระดับช่วงชั้น หมายถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ได้ กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน คือ ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3) ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

ในการวิจัยครั้งนี้เน้นการศึกษาแก่นักเรียนที่ศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 4 ซึ่งมี 3 ระดับ ชั้นได้แก่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูล พื้นฐานในการวางแผนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับ หลักสูตรสถานศึกษาและตรงกับความต้องการของผู้เรียน

7.2 บรรณารักษ์หรือผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดของโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถนำ ผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการวางแผนปฏิบัติงาน/โครงการของห้องสมุดให้สอดคล้องกับหลักสูตร ของสถานศึกษาและตรงกับความต้องการของผู้เรียน

7.3 ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทาง ประยุกต์ใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาวิธีการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน

7.4 ผู้เกี่ยวข้องกับแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนา แหล่งการเรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้และสอดคล้องกับการศึกษาในปัจจุบัน

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาความรู้ที่จะนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด สมมติฐาน ตัวแปร และการอภิปรายผลในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความหมายของแหล่งการเรียนรู้
2. ประเภทของแหล่งการเรียนรู้
3. แหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนักเรียน
4. แหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญในจังหวัดเชียงราย
5. การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเชียงราย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของแหล่งการเรียนรู้

จากการศึกษาวรรณกรรมพบว่า แหล่งการเรียนรู้ในภาษาไทยมีชื่อเรียกอย่างหลากหลายทั้งคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันเช่น แหล่งความรู้ แหล่งวิทยากร แหล่งวิชาการ ศูนย์การเรียนรู้ แหล่งความรู้ในชุมชน ฯลฯ แหล่งการเรียนรู้ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Learning Resources ดังคำจำกัดความบางส่วนที่ได้รวบรวมมาดังนี้

แหล่งการเรียนรู้ คือ ถิ่น ที่อยู่ บริเวณ บ่อเกิด แห่งที่หรือศูนย์รวมความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ (อุษณีย์ ลีลาพรพิสิฐ 2546 : 2)

แหล่งวิทยากร คือ สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกบริเวณโรงเรียน ซึ่งมีคุณค่าทางการศึกษา และอยู่ในขอบเขตความสามารถที่โรงเรียนจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทั้งนี้รวมถึงบุคคลผู้มีความชำนาญในด้านต่าง ๆ ในท้องถิ่น

วิททิชและชูเลอร์ กล่าวถึงแหล่งความรู้ในชุมชน หมายถึง ประชาชน สถานที่ และสิ่งของที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง (Wittich and Schuller 1962 : 229 อ้างใน อุษณีย์ ลีลาพรพิสิฐ 2546 : 2)

เบสวิก อธิบายว่า แหล่งวิชาการรวมทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งอาจเป็นวัตถุสิ่งของหรือสิ่งเร้า ผู้เรียน รวมทั้งหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ รูปภาพ แผ่นผัง แผนที่ แผนภูมิ รูปถ่าย ไมโครฟิล์ม สไลด์ ฟิล์มสตริป ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปแกรมวิทยุและโทรทัศน์ วีดิโอเทป แบบเรียนสำเร็จรูป โมเดล รวมทั้งบุคคลและวัตถุสิ่งของในชุมชน บางทีอาจรวมถึงสิ่งมีชีวิต ในทางสัตววิทยาและพฤกษศาสตร์ (Beswick 1972 อ้างใน อมรรัตน์ วิทยุญา 2538 : 14)

“แหล่งเรียนรู้” หมายถึง “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” ซึ่งอาจเป็นสภาพ/สถานที่หรือ ศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือ กระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนหรือ ศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลาเรียน ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการ และความพร้อมของผู้เรียน การประเมินและการวัดผลการเรียนมีลักษณะเฉพาะที่สร้างขึ้นให้ เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบเดียวกันกับการประเมินผลใน ชั้นหรือห้องเรียน (บทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้แนวคิดสำหรับองค์กรภาครัฐและเอกชน 2546 : 1)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (แก่นมาส ขวลิขิต และคณะ 2545 : 3) ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาประชุมให้คำจำกัดความของคำว่า แหล่งการเรียนรู้ได้ดังนี้

แหล่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรหรือสถาบันมีโครงสร้างชัดเจน เช่น มีวัสดุที่ให้ความรู้ ห้องสมุดจะประกอบด้วย

- 1) วัสดุ ได้แก่ วัสดุธรรมชาติ สวนสัตว์ หรือวัสดุที่เป็นภูมิปัญญา เช่น การแกะสลักไม้ การปั้นดิน การนำกระดาษมาทำหนังสือ สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ และทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ
- 2) บุคคลที่ให้ความรู้ เช่น นักบรรณารักษศาสตร์ นักพฤกษศาสตร์ เป็นผู้ให้ความรู้
- 3) มีกระบวนการจัดการเพื่อการเรียนรู้ บรรณารักษ์เป็นผู้ช่วยให้คนรู้จักเลือก อ่านให้สอดคล้องกับความต้องการ มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การใฝ่รู้ ทำให้เป็นคนมีสติปัญญา เฉลียวฉลาด และมีกระบวนการบริหารจัดการ

แหล่งเรียนรู้ในสถาบันต้องได้รับความร่วมมือจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน สถานภาพของห้องสมุดต้องเป็นที่ยอมรับของผู้บริหาร และทุกคนในสถาบัน/โรงเรียน องค์การ ยูเนสโกระบุว่าองค์ประกอบของห้องสมุดคือผู้ใช้ห้องสมุด

พิพิธภัณฑสถาน ประกอบด้วยสิ่งของหลายอย่างที่ทำให้ความรู้มีคุณค่าทางการศึกษา จุดอ่อนของพิพิธภัณฑสถาน คือ นโยบาย และบุคลากรขาดความรู้ พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทำให้เกิด

ความอยากรู้ นำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้าที่ของผู้จัดพิพิธภัณฑ์ คือ การจัดให้บริการ ความรู้ มีเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดบรรยากาศเชิงชวนสนใจให้เข้าใช้ จัดกระบวนการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทาง วิชาการ และประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิด กระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 6)

นอกจากนี้ อำนาจ จันทรแป้น (2521 : 19) ยังได้รวมเอาแหล่งวิชาการเป็น แหล่งเรียนรู้อีกประเภทหนึ่งด้วยตามแนวคิดของโฮลเดอร์ (Holder : 1974 อ้างใน อำนาจ จันทรแป้น : 18) หมายถึง ความรู้ ข้อมูล กิจกรรม ความคิด หรือรวมถึงทั้งหมดที่กล่าวมา ซึ่งนักเรียนอาจได้รับแนะนำชี้ทางให้หันไปใช้เพื่อการพัฒนาความสามารถในการเรียน การคิด ความรู้จักวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ ฯลฯ อาจกล่าวได้ว่า แหล่งวิชาการนั้นจะเป็นอะไรก็ได้ ในสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่า ก่อให้เกิดความคิดความเข้าใจของนักเรียนอาจเป็นทั้งบุคคล ผู้มีประสบการณ์ วิทยุรายการ คำอธิบายหรือข้อมูลอื่น

จากความหมายของคำว่า แหล่งการเรียนรู้ที่มีนักการศึกษาได้ให้คำจำกัดความไว้ หลายความหมายด้วยกัน ในปัจจุบันจะพบว่าบางครั้งมีการใช้คำว่าแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีความหมาย เดียวกันกับคำว่าแหล่งการเรียนรู้นั่นเอง พอจะสรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้หมายถึงสถานที่ บุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ สื่อสารสนเทศ วัฒนธรรมประเพณี ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ ด้วยตนเองที่มีทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน

2. ประเภทแหล่งการเรียนรู้

อำนาจ จันทรแป้น (2521 : 19) ได้แบ่งประเภทของแหล่งวิชาการ หรือแหล่งเรียนรู้ได้ ดังนี้

1) เอกสารสิ่งพิมพ์ จัดเป็นแหล่งวิชาการประเภทที่มีความสำคัญมากสำหรับการเรียนการสอนอันได้แก่ หนังสือประเภทต่าง ๆ เช่น แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ้างอิง ฯลฯ นอกจากนี้ยังรวมถึงสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ด้วย เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร เอกสารของทางราชการ ฯลฯ

2) วัสดุ-อุปกรณ์ เป็นแหล่งวิชาการประเภทที่สามารถนำมาใช้ประกอบในการสอนเพื่อเป็นการจูงใจให้นักเรียนมีความสนใจต่อบทเรียนหรือเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น

แหล่งวิชาการประเภทนี้ได้แก่ อุปกรณ์ โสตทัศนวัสดุ เช่น แผ่นผัง แผนภูมิ แผนที่ แผนภาพ ของตัวอย่าง ของจำลอง แผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง รวมถึงเครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และเครื่องฉายวัสดุโปร่งแสง ฯลฯ

3) บุคลากรที่มีอยู่ทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนที่เป็นบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถพิเศษทั้งด้านวิชาการและทั้งด้านอาชีพ ซึ่งทางโรงเรียนอาจเชิญมาสอน หรือสาธิต หรือบรรยายพิเศษเกี่ยวกับความรู้เฉพาะด้าน เช่น ผู้เชี่ยวชาญทางการเกษตร ผู้ชำนาญงานอาชีพทุกประเภท แพทย์ พระสงฆ์ ฯลฯ ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียนยิ่งขึ้น

4) การศึกษานอกสถานที่ จัดว่าเป็นแหล่งวิชาการอย่างหนึ่งที่จะเสริมความรู้ และประสบการณ์แก่ผู้เรียนได้โดยตรง เนื่องจากนักเรียนได้มีโอกาสออกไปสัมผัสประสบการณ์จริงที่มีอยู่นอกห้องเรียน เช่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ปุชนิยสถานและโบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ วัดวาอาราม สถานที่ทำการ สมาคม และโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ฯลฯ

5) ทรัพยากรธรรมชาติ จัดเป็นแหล่งวิชาการที่จะทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติอันถูกต้อง อันได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น หิน ดิน แร่ ภูเขา แม่น้ำ ต้นไม้ ฯลฯ

6) การจัดนิทรรศการ เป็นแหล่งวิชาการอีกประเภทหนึ่งที่จะแนะนำและให้ความรู้แก่คนดูหรือแสดงผลงานของนักเรียน อันจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง

อุษณีย์ ลีลาพรพิสิฐ (2545 : 3-4) ได้จำแนกแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนการสอน มี 5 ประเภทด้วยกัน คือ

1) แหล่งเรียนรู้ประเภทเอกสาร ได้แก่

(1) แหล่งเรียนรู้ที่รวบรวมสะสมและให้ยืมเอกสาร เช่น ห้องสมุดของสถานศึกษา สถาบัน และหน่วยงานต่าง ๆ แหล่งการเรียนรู้ประเภทนี้เป็นแหล่งวิชาการที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า นับว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญและสะดวกแก่การใช้

(2) แหล่งเรียนรู้ที่มีเอกสารให้เปล่า เช่น ธนาคาร บริษัท สถานกงสุล สถานทูต สำนักข่าวสารของประเทศต่าง ๆ องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว หน่วยงานราชการต่าง ๆ เป็นต้น

2) แหล่งเรียนรู้ประเภทสถานที่ ได้แก่ สถานที่ต่าง ๆ ที่สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ เช่น วัด พิพิธภัณฑ์สถาน โรงงาน ฟาร์ม ห้างสมุด ตลอดจนสถานที่ที่ให้คุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น วัด โบสถ์ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รู้ ได้เห็น ระบบและวิธีการต่าง ๆ เป็นการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเรียนจากของจริง ลงมือกระทำจริงด้วยตนเอง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้

3) แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลหรือกลุ่มคน บุคคลหรือกลุ่มคนในที่นี้เชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลนี้ นับได้ว่ามีประโยชน์มากเพราะการเรียนการสอนนั้นต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญ บุคคลเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมีคุณวุฒิทางการศึกษา แต่เป็นบุคคลที่เป็นนักการศึกษาผู้ใหญ่พอจะหาได้ในท้องถิ่นนั้น เช่น ทนายความ พระสงฆ์ พ่อค้า ชาวสวน อนามัย เกษตรกร ช่างไม้ นักดนตรี ข้าราชการ ส่วนกลุ่มบุคคลนั้น ได้แก่ กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านและอื่น ๆ หรืออาจจะเป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพในท้องถิ่นก็ได้โดยวิธีการเชิญมาพูด อภิปรายหรือมาสาธิตปฏิบัติทดลองจริง หรือนำผู้เรียนเข้าไปเยี่ยมเยียนดูการปฏิบัติงานของเขาเหล่านั้น เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียนได้ด้วย แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้เป็นแหล่งที่สามารถหาได้โดยสะดวกที่สุด ในการที่จะดึงเข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนในชุมชนได้

4) แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติ แหล่งประเภทนี้ได้แก่ ดิน หิน แร่ น้ำตก ธารน้ำไหล ป่าไม้ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีอยู่กระจัดกระจายทั่วไปอย่างมากมาย และแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของพื้นที่ของแต่ละหมู่บ้าน ผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีและยังจะได้ประโยชน์อย่างมากอีกด้วยเพราะจะทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญของทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง รู้จักวิธีการถนอมใช้ รู้จักการพัฒนาและดัดแปลงอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในกิจการต่าง ๆ ตลอดจนการอนุรักษ์การสงวนไว้เพื่อที่จะอำนวยความสะดวกและประโยชน์สืบไปในอนาคต ผู้สอนสามารถนำเอาทรัพยากรประเภทนี้มาสอนตามความต้องการตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น เช่น ในภาคเหนือมีชื่อเสียงในการปลูกฝ้ายการทอฝ้าย ผู้สอนก็ควรเน้นและให้การสนับสนุนในเรื่องราวเหล่านี้ เพื่อที่จะทำให้ชุมชนมีงานอาชีพที่ถาวรขึ้นและยังสามารถนำเงินเข้ามายังท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

5) แหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้ได้แก่ การจัดนิทรรศการ การจัดได้ว่าที่ การจัดอภิปรายปัญหาสังคม การจัดฉายภาพยนตร์

การขอความร่วมมือจากสมาคม ห้างร้านมาให้ความช่วยเหลือ เช่น สโมสรไลอ้อน สโมสรโรตารีมาช่วยจัดแหล่งเรียนรู้ประเภทนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจและนำไปใช้ในการดำรงชีวิต และยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้จากที่มีอยู่เดิมแล้วอีกด้วย

นอกจากนี้ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 9-10) ได้แบ่งประเภทแหล่งการเรียนรู้จำแนกตามลักษณะที่ตั้งได้ดังนี้ คือ

1) แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่

(1) ศูนย์วิทยบริการ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ฯลฯ

(2) ศูนย์วิชาการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนวิชาต่าง ๆ

(3) ห้องพิพิธภัณฑน์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

(4) ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ฯลฯ

(5) สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ

สวนหนังสือ สวนธรรมะ ฯลฯ

2) แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑน์ พิพิธภัณฑน์วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬา แหล่งข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ฯลฯ

จากการศึกษาประเภทของแหล่งการเรียนรู้ พอจะสรุปได้ว่าแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้นั้นแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1) แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดศูนย์วิชาต่าง ๆ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องศูนย์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ห้องศูนย์สื่อโสตทัศน

2) แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑน์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น ร้านบริการอินเทอร์เน็ต ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ

3. แหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนักเรียน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้มีกฎหมายการศึกษาอันเป็นที่มาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งนำมาสู่

การปฏิรูปการศึกษา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

3.1 แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

3.1.1 ห้องสมุด ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดในโรงเรียน เพราะเป็นสถานที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ สื่อการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ มีการบริหาร การจัดการที่มีระบบ จัดบริการและกิจกรรมตามหลักวิชาการบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพของห้องสมุดจึงเป็นดัชนีบ่งชี้คุณภาพของโรงเรียนซึ่งนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 19)

ห้องสมุดโรงเรียนเป็นรากฐานของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นศูนย์กลางของโรงเรียนและหัวใจของโรงเรียน เป็นสถานที่ที่ทุกคนในโรงเรียนสามารถเลือกอ่านหนังสือและค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ ได้โดยอิสระนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งจะสร้างความพอใจและสุขใจแก่ผู้ที่รักการอ่านและการค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ห้องสมุดโรงเรียนยังช่วยให้นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการอ่านหนังสือที่ตนชอบ ทำให้ได้รับความรู้และความเพลิดเพลินอย่างคุ้มค่า (ลมูล รัตตากร 2530 : 16)

ธาดาศักดิ์ วชิรปริชาพงศ์ (2545 : 21) ได้กล่าวถึงห้องสมุดโรงเรียน ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2545 และการประชุมวิชาการ เรื่อง ห้องสมุดยุคใหม่ : ผู้นำแห่งการเรียนรู้ ในหัวข้อ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดในโรงเรียน เป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้า เป็นแหล่งสารสนเทศท้องถิ่น จะต้องจัดบริการสารสนเทศให้ครบถ้วน ทันสมัย สอดคล้องกับหลักสูตร จัดบริการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ จริงจังต่อเนื่องไม่ขาดตอน ตรงกับความต้องการและทันเวลา ผู้ให้บริการมีจิตสำนึกที่จะให้บริการผู้ใช้ได้ความพึงพอใจกลับไปและถ้าได้รับเห็นใจความคาดหวังยิ่งดีมาก ลดบทบาทความเป็นเจ้าของสารสนเทศ มุ่งให้ผู้ผู้ใช้เข้าถึงสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ ให้รวดเร็ว ตรงตามความต้องการ จะเห็นได้ว่า ห้องสมุดโรงเรียนมีความสำคัญมากสำหรับครูและนักเรียน ในการใช้เพื่อการเรียนการสอนสนองต่อการปฏิรูปการศึกษา ห้องสมุดจึงเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนและเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักการจัดการศึกษาหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจด้วยการแสวงหาความรู้ อันจะนำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รักการอ่าน รักการค้นคว้า เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(ชุกักรวิชัย สมานปัญญา 2546 : 43)

การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุงให้ได้มาตรฐาน ได้แก่

ด้านอาคารสถานที่ตามเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดควรมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการเข้าใช้พร้อมกันของนักเรียนจำนวนมากได้ พื้นที่ตามขนาดของโรงเรียนดังนี้

1) ห้องสมุดโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีพื้นที่ 5 ห้องเรียน หรือ 378

ตารางเมตร

2) ห้องสมุดโรงเรียนขนาดใหญ่ มีพื้นที่ 5 ห้องเรียน หรือ 315 ตารางเมตร

3) ห้องสมุดโรงเรียนขนาดกลาง มีพื้นที่ 4 ห้องเรียน หรือ 252 ตารางเมตร

4) ห้องสมุดโรงเรียนขนาดเล็ก มีพื้นที่ 3 ห้องเรียน หรือ 189 ตารางเมตร

ด้านการจัดบรรยากาศของห้องสมุด ควรจัดสถานที่และครุภัณฑ์ให้เหมาะสมทันสมัย สะดวกและเพียงพอต่อผู้ใช้บริการและผู้ปฏิบัติงาน ควรประดับตกแต่งให้สวยงามด้วยดอกไม้ ต้นไม้ รูปภาพ เพื่อกระตุ้นและจูงใจให้นักเรียนสนใจเข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้น นอกจากนี้เพื่อความสะดวกของผู้ใช้บริการ ห้องสมุดควรจัดให้มีมุมต่าง ๆ ในห้องสมุด เช่น มุมเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก มุมหนังสือทั่วไป มุมวารสาร มุมคู่มือ มุมหนังสืออ้างอิง มุมครู มุมเยาวชน/มุมเด็ก ฯลฯ

ด้านครูบรรณารักษ์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจวิธีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับหลักสูตรและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ เป็นผู้จัดการห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล มีความสำคัญและมีบทบาทในการสอนวิธีการใช้ห้องสมุดอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สอนให้เป็นผู้ใช้ ไม่ใช่สอนให้เป็นบรรณารักษ์สอนให้รู้แหล่งสารสนเทศทั้งภายในและภายนอก รู้วิธีการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ รู้วิธีการเลือกประเมินคุณค่าสารสนเทศได้ รู้วิธีนำความรู้ไปใช้อย่างชาญฉลาด (ธาดาศักดิ์ วชิรปริชาพงค์ 2545 : 21) นอกจากนั้นแล้วบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนจะต้องให้บริการทรัพยากรสารสนเทศอย่างหลากหลายสำหรับครูและนักเรียน รวมทั้งจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้รูปแบบต่าง ๆ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.1.2 ห้องสมุดหมวดวิชา หรือห้องสมุดศูนย์วิชา โรงเรียนสามารถจัดห้องสมุดหมวดวิชาหรือห้องสมุดศูนย์วิชา ศูนย์การเรียนรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อาจเป็นห้องสำหรับการเรียนการสอนในวิชานั้น ๆ เป็นมุมหนังสือของหมวดวิชา หรืออาจจัดเป็น

ห้องโดยเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่ง เพื่อให้บริการสื่อการเรียนการสอน เครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์แก่ ครู ผู้เรียน เข้าศึกษาค้นคว้าได้อย่างอิสระสามารถเข้าไปศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองเป็น รายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยจัดไว้ในห้องพัสดุหรือหน้าห้องพัสดุหรือจัดไว้ในห้องเรียนประจำวิชา

3.1.3 ห้องพิพิธภัณฑ์ โรงเรียนควรจัดห้องพิพิธภัณฑ์เพื่อเป็นแหล่งรวบรวม ข้อมูล เอกสาร ประวัติและเกียรติประวัติของโรงเรียน สารสนเทศเบื้องต้นของศิลปวัตถุ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รายชื่อแหล่งการเรียนรู้ภายในท้องถิ่น ผู้เรียนสามารถเข้าใช้ห้องพิพิธภัณฑ์ เพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในเกียรติภูมิของโรงเรียน ท้องถิ่นและความเป็นไทย ทั้งนี้อาจเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและใช้ศึกษาหา ความรู้ได้ด้วย

3.1.4 ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นแหล่งผลิต และให้บริการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอนและ ผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน อินเทอร์เน็ต ซีดี-รอม และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่อประสม โดยอาจจัดเป็นห้องโดยเฉพาะหรือ จัดเป็นอาคารเอกเทศโดยเฉพาะ

3.1.5 ห้องปฏิบัติการ ห้องปฏิบัติการเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนฝึก ทักษะ และมีประสบการณ์ภาคปฏิบัติเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ทฤษฎี เช่น ห้องศูนย์ภาษาอังกฤษ ห้องปฏิบัติการทางภาษาอังกฤษ ห้องปฏิบัติการวิชาวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการวิชาศิลปศึกษา ฯลฯ

3.1.6 อุทยานการศึกษา อุทยานการศึกษาเป็นสถานที่ที่ให้ความรู้ ความรื่นรมย์ตามธรรมชาติ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ความเพลิดเพลินอย่างมีสาระ โดยจัดเป็น สวนสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์ สวนเกษตร สวนธรรมชาติ ฯลฯ โดยการจัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาอารมณ์และจิตใจของผู้เรียน

3.2 แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น หรือแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เป็น แหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญโดยเฉพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่ง บ้านและชุมชนจึงเป็นแหล่งการศึกษาตลอดชีวิต และที่สำคัญการศึกษาตลอดชีวิตจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายทุกแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่น สถาบัน เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ 2543 : 56)

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเองได้สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ

สภาพจริงในชีวิตของผู้เรียนในชุมชนและในท้องถิ่น โดยใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น

ในแนวทางการปฏิบัติโรงเรียนต้องกำหนดนโยบายและมาตรการให้ครูผู้สอนใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้บูรณาการในการจัดกิจกรรมการสอนในรายวิชา/กลุ่มวิชาต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและนอกเวลาเรียนได้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 43)

1. การวางแผนการใช้แหล่งการเรียนรู้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพื้นฐานของโรงเรียนสำรวจแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนและจัดทำสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นทั้งในระดับโรงเรียนและระดับท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนและครูผู้สอนใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและในท้องถิ่น จากนั้นทางโรงเรียนจะต้องจัดทำแผนการใช้แหล่งการเรียนรู้

2. การปฏิบัติการใช้แหล่งการเรียนรู้ การใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและในท้องถิ่น โรงเรียนควรดำเนินการเป็นขั้นตอนคือ

2.1 ประชุมชี้แจงบุคลากรให้เข้าใจรายละเอียดของแผนงานการจัดและการใช้แหล่งการเรียนรู้ โดยกำหนดรายละเอียดการดำเนินงานลงในแผนการปฏิบัติงานประจำปี รวมทั้งกำหนดลงในแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

2.2 ติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรหรือผู้รับผิดชอบแหล่งการเรียนรู้ก่อนไปใช้บริการ

2.3 ประชุมนิเทศผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการใช้ ระเบียบ มารยาท และข้อควรปฏิบัติในการใช้แหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งการกำหนดให้ผู้เรียนบันทึก

2.4 การประเมินผลและสรุป ให้ผู้เรียนรายงานการใช้แหล่งการเรียนรู้

3. การประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ ในรอบปีจะต้องประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้หรือกลุ่มวิชาต่าง ๆ รายงานผลสถิติการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ รวมทั้งอุปสรรคปัญหาในการใช้แหล่งการเรียนรู้พร้อมข้อเสนอแนะปรับปรุงให้แก้ไขเพื่อประกอบการวางแผนงานและโครงการในปีต่อไป

4. การปฏิบัติเป็นมาตรฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้แหล่งการเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอนของครู นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญของโรงเรียนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร จะต้องกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อนำโรงเรียนไปสู่องค์กรแห่งการศึกษาดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 59)

- 4.1 กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนไว้ใน
ธรรมนูญสถานศึกษา
- 4.2 ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ ร่วมมือในการระดมทรัพยากร เพื่อ
พัฒนาและสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้
- 4.3 ประสานสัมพันธ์กับชุมชน ร่วมมือในการระดมทรัพยากร เพื่อพัฒนา
และสร้างบรรยากาศให้ชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้
- 4.4 กำหนดให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพื้นฐานทุกสาระการเรียนรู้
หรือแต่ละกลุ่มวิชาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้มาบูรณาการทั้งเนื้อหาสาระ
กระบวนการเรียนรู้และคุณธรรมที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด
- 4.5 กำหนดมาตรการให้ครูผู้สอนได้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้
แหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในท้องถิ่น สร้างประสบการณ์ผู้เรียนได้ศึกษา ฝึกทักษะและ
ลงมือปฏิบัติจริง
- 4.6 ประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ปัญหา
อุปสรรคอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน
- นอกจากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว
การพัฒนาทางการศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งในรูปแบบและขอบเขต
ของการศึกษาภายใต้การปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาท
สำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาการศึกษาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ตโดยผู้เรียน
สามารถเข้าไปค้นคว้าด้วยตนเองได้อย่างไร้ขีดจำกัด และขยายโอกาสการเรียนรู้ให้กระจายไปยัง
กลุ่มนักเรียนที่อยู่ในภูมิภาคห่างไกลด้วย อินเทอร์เน็ตจึงเป็นขุมความรู้ปริมาณมหาศาล เป็น
เครื่องมือสื่อสารสืบค้นที่สะดวก รวดเร็ว และไร้พรมแดน สามารถเอื้อให้เกิดการเรียนรู้จากทุกที่
ไม่จำกัดเพียงในห้องเรียนหรือในเวลาเรียนเท่านั้น อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือที่
สำคัญอย่างยิ่งในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาระหว่างกลุ่มคนในสังคม และเป็น
การเพิ่มพูนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เตรียมพร้อมจะก้าวไปสู่การเป็นบุคลากรเข้าสู่สังคมแห่งปัญญา
และความรู้ (Knowledge based Society) ในอนาคตข้างหน้า (ไพศาล รัตนะ 2546) นับได้ว่า
อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งการเรียนรู้อีกประเภทหนึ่งที่ผู้เรียนสามารถใช้ศึกษาค้นคว้าได้ทั้งในโรงเรียน
และภายนอกโรงเรียน

4. แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในจังหวัดเชียงราย

4.1 **ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงราย** จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2498 บริเวณสำนักงานเทศบาลเมืองเชียงราย เป็นอาคารไม้ซึ่งงบประมาณของจังหวัด พ.ศ.2505 ได้ย้ายมาสร้างใหม่ในบริเวณศาลากลางจังหวัดหลังเก่า (ศบอ.เมือง ปัจจุบัน) โดยใช้เงินงบประมาณของกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญในวงเงิน 25,000.- บาท พ.ศ.2508 ได้รับงบประมาณจากกองการศึกษาผู้ใหญ่และเงินสมทบจากกองทุนสลากกินแบ่ง รวม 1,000,000.- บาท สร้างอาคารห้องสมุดประชาชนหลังปัจจุบัน ณ บริเวณเกาะลอย ถนนสิงห์ไคล อ.เมือง จ.เชียงราย 57000 เปิดให้บริการการอ่าน บริการยืม-คืนหนังสือ บริการอินเทอร์เน็ต ทุกวันตั้งแต่เวลา 8:30 น. - 16:30 น. ยกเว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์

4.2 **ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง** เปิดดำเนินการพร้อมกับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ระยะเวลา เดือนมิถุนายน 2542 ใช้อาคารส่วนหนึ่งของโรงเรียนเทศบาล 6 อ.เมือง จ.เชียงราย เป็นที่ทำการชั่วคราว ระยะเวลาที่ 2 เดือนตุลาคม 2542 ย้ายมายังอาคารส่วนหน้า มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เลขที่ 333 หมู่ 1 ต.ท่าสุต อ.เมือง จ.เชียงราย ปัจจุบันเดือนเมษายน 2546 ย้ายมายังที่ทำการถาวรเป็นอาคารสูง 5 ชั้น พื้นที่รวม 11,484 ตารางเมตร ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงรายประมาณ 17 กิโลเมตร ให้บริการการอ่าน บริการยืม-คืนหนังสือ บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการฐานข้อมูล สืบค้นฐานข้อมูลสหบรรณานุกรม ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ (Union Catalog) และเปิดบริการให้ใช้เครือข่ายระบบไร้สาย (Wireless) ด้วยการให้สมาชิกสามารถยืมการ์ด PCMCIA สำหรับเน็ตบุ๊กใช้งานภายในศูนย์ฯ ได้

4.3 **สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย** เป็นศูนย์กลางของทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ เป็นแหล่งสำหรับการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทุกแขนงวิชาที่มีการเรียนการสอน ได้เปิดดำเนินการครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2518 พร้อมกับการเปิดการเรียนการสอนของวิทยาลัยครูเชียงรายเป็นอาคารชั่วคราว มีพื้นที่ประมาณ 2 ห้องเรียน ปัจจุบันเป็นอาคารสูง 4 ชั้น มีบริการต่างๆ ในลักษณะห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป มีที่นั่งอ่านค้นคว้าประมาณ 320 ที่นั่ง ปี พ.ศ. 2537 ได้นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานบริการยืม-คืน และสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ปัจจุบันมีเอกสารตำราที่ให้บริการทั้งจำนวนประมาณ 104,097 เล่ม วารสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 257 รายชื่อ หนังสือพิมพ์ 28 รายชื่อ ให้บริการการอ่าน บริการการยืม-คืนหนังสือ บริการงานวิจัยสถาบันการศึกษาต่างๆ บริการ

Internet และ Intranet ให้บริการสำหรับบุคลากร นักศึกษาสถาบันและผู้สนใจทั่วไป เปิดบริการทุกวันในเวลาราชการ

4.4 หอผี้น อ.เชียงแสน จ.เชียงราย หอผี้นอุทยานสามเหลี่ยมทองคำ อยู่ห่างจากอำเภอเชียงแสน 9 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอแม่สาย 29 กิโลเมตรเป็นบริเวณที่มีแม่น้ำโขงและแม่น้ำรวกมาบรรจบกัน เป็นพรมแดนระหว่างประเทศไทย ลาว พม่า มีทัศนียภาพที่สวยงามมาก หอผี้นได้จัดเป็นศูนย์นิทรรศการแสดงประวัติและความเป็นมาของผี้นเมื่อสมัยที่มีการใช้ผี้นกันอย่างถูกต้องตามกฎหมายและผลกระทบของการนำมาใช้เป็นสิ่งเสพติด นอกจากนี้หอผี้นยังเป็นศูนย์ข้อมูลเพื่อการค้นคว้าวิจัยและการศึกษาสารสกัดจากผี้นในรูปแบบต่าง ๆ การเข้าชมหอผี้นจะมีการเปิดให้เข้าชมในวันอังคารไปจนถึงวันอาทิตย์ ในช่วงเวลา 10.00 – 15.30 น. มีการจัดศูนย์นิทรรศการแสดงประวัติและความเป็นมาของหอผี้น การเข้าชมจะต้องเสียค่าเข้าชมเพื่อนำรายได้ทั้งหมดไปพัฒนาหอผี้นและสถานที่ท่องเที่ยวของอำเภอเชียงแสน โดยเก็บค่าเข้าชมสำหรับคนไทย 200 บาท ชาวต่างชาติ 300 บาท ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไปและเด็กที่มีอายุระหว่าง 12 – 18 ปี จะเก็บค่าเข้าชมในราคา 50 บาท และเด็กต่ำกว่า 12 ปี นั้นไม่ต้องเสียค่าเข้าชม

4.5 พิพิธภัณฑ์ชาวเขา ตั้งอยู่ที่ถนนธนาลัยดำเนินงานโดยสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนจังหวัดเชียงราย จัดแสดงและจัดฉายสไลด์ แสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัตถุสิ่งของ เครื่องมือ เครื่องใช้ ชุดแต่งกายประจำเผ่า รวมทั้งข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับชาวไทยภูเขา 6 เผ่า คือ อาข่า ลีซอ กะเหรี่ยง มูเซอ เย้า และม้ง เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมทุกวัน เวลา 10.00-20.00น. โดยเก็บค่าเข้าชมคนละ 50 บาท

4.6 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงแสน ตั้งอยู่ในเขตกำแพงเมือง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นที่เก็บรวบรวมโบราณวัตถุ ที่ได้จากบริเวณเมืองโบราณเชียงแสน และพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ลวดลายปูนปั้นฝีมือล้านนาพระพุทธรูปและศิลาจารึกจากเชียงแสนถึงจังหวัดพะเยา พร้อมทั้งให้ข้อมูลทางด้านวิชาการเกี่ยวกับแหล่งโบราณคดี การตั้งถิ่นฐานของชุมชนและประวัติการสร้างเมืองเชียงแสน นอกจากนี้ยังมีการจัดแสดงศิลปะพื้นบ้านของชาวไทยใหญ่ ไทยลื้อ และชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องเงิน เครื่องดนตรี เครื่องประดับ อุปกรณ์การสูบผี้น เป็นต้น เปิดทำการตั้งแต่เวลา 09.00 – 16.00 น. ทุกวัน ยกเว้นวันจันทร์ วันอังคาร และวันหยุดนักขัตฤกษ์

4.7 วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงราย เป็นส่วนราชการในระดับคณะวิชาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงรายประมาณ 9 กิโลเมตร เป็นที่ผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน

การแพทย์ชนเผ่า และการแพทย์ทางเลือก โดยยึดองค์ความรู้ท้องถิ่นเป็นสำคัญ รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ เผยแพร่และบริการวิชาการด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ชนเผ่า และการแพทย์ทางเลือก รวมทั้งบริการข้อมูลท้องถิ่นและฝึกอบรมองค์ความรู้ท้องถิ่นเฉพาะทาง เปิดให้บริการทุกวันในเวลาราชการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

4.8 ศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพ สถาบันราชภัฏเชียงราย มอบหมายให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 โปรแกรมวิชาชีววิทยาประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2542 รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลพรรณไม้และนกที่พบในสถาบันราชภัฏเชียงราย สำนักงานปัจจุบันจัดเป็นศูนย์ข้อมูลพรรณไม้ ให้บริการค้นคว้าข้อมูลและให้คำปรึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพรรณไม้แก่ผู้สนใจ จัดทำหนังสือและเอกสารด้านพฤกษศาสตร์ เพิ่มข้อมูลพรรณไม้โดยจัดทำเป็นHomepage และ Database รวบรวมข้อมูลและดำเนินโครงการวิจัยที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในและชุมชนในท้องถิ่น สนับสนุนและถ่ายทอดความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ให้แก่โรงเรียนในเขตจังหวัดเชียงรายและพะเยา โดยบูรณาการพรรณไม้เข้าสู่การเรียนการสอน โครงการนี้ศึกษาวิจัยด้านพืช สัตว์ จุลินทรีย์ สาหร่ายและแพลงก์ตอนพืช ระบบนิเวศน์ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและเศรษฐกิจสังคม ตรวจสอบคุณภาพน้ำ โดยสร้างเครือข่ายร่วมกับโรงเรียนในจังหวัดเชียงราย โดยใช้สิ่งมีชีวิตเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพ (Bioindicator) และตรวจสอบคุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมี โครงการฯ ได้รับงบประมาณรายได้จากสถาบันราชภัฏเชียงราย และงบประมาณจากสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ ก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ชีวิต (Life Museum) ขึ้น เพื่อจัดนิทรรศการเทิดพระเกียรติ โดยจัดแสดงพระราชประวัติ ประวัติสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ จัดแสดงสิ่งมีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ซึ่งนอกจากจะเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับทุกคนแล้วยังเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

4.9 วัดพระแก้ว ตั้งอยู่ที่ถนนไตรรัตน์ เป็นวัดที่ค้นพบพระแก้วมรกตองค์ที่ประดิษฐานอยู่ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพฯ ตามประวัติกล่าวว่าพบในเจดีย์วัดพระแก้วที่ถูกฟ้าผ่าพังทลายลงในสมัยพระเจ้าฝางสามแกน เจ้าผู้ครองนครเมืองเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ.1977 พบเป็นพระพุทธรูปปลงรักปิดทอง และเมื่อแกะทေးรักออกจึงพบว่าเป็นพระพุทธรูปสีเขียวที่สร้างด้วยหยก ปัจจุบันชาวเชียงรายได้สร้างพระแก้วมรกตองค์ใหม่ขึ้นแทน เรียกว่า พระหยกเชียงราย หรือ พระพุทธ-รัตนกรณวุดิวีสานุสรณ์มงคล

4.10 วัดพระสิงห์ ตั้งอยู่ที่ถนนท่าหลวง ถนนสิงห์ไคล ถนนกักตื้นณรงค์ และถนนพระสิงห์ เป็นวัดสำคัญแต่เดิมเคยเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสิงห์องค์ที่ประดิษฐานอยู่ ณ วิหารลายคำ วัดพระสิงห์เชียงใหม่ในปัจจุบัน ตามประวัติเล่าว่า เจ้ามหาพรหมพระอนุชาของพระเจ้ากือนาจักราชผู้ครองนครเชียงใหม่ ได้ัญเชิญพระพุทธรูปสิงห์มาจากเมืองกำแพงเพชร พระเจ้ากือนาได้โปรดฯ ให้ประดิษฐานไว้ที่เมืองเชียงใหม่เพื่อหล่อจำลอง แต่เมื่อสิ้นบุญพระเจ้ากือนาและพระเจ้าแสนเมืองราชนัดดาของพระองค์ได้เสด็จขึ้นครองเมืองเชียงใหม่ เจ้ามหาพรหมคิดจะชิงราชสมบัติจึงยกกองทัพจากเมืองเชียงใหม่ไปประชิดเมืองเชียงใหม่ แต่เจ้าแสนเมืองก็สามารถป้องกันเมืองได้อีก ทั้งยกทัพตีทัพเจ้ามหาพรหมมาถึงเชียงใหม่ และครั้งนี้เองที่ทรงัญเชิญพระพุทธรูปสิงห์กลับไปประดิษฐานอยู่ที่วัดพระสิงห์นครเชียงใหม่สืบมา นอกจากนี้วัดนี้ยังมีรอยพระพุทธรูปจำลองบนแผ่นศิลา กว้าง 35 นิ้ว ยาว 6 ฟุต มีอักษรเมืองโบราณจารึกว่า กุศลธมมา-อกุศลธมมา สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยพระเจ้ามังรายมหาราช

4.11 วัดพระธาตุดอยจอมทอง ตั้งอยู่บนดอยทอง ซึ่งเป็นที่ตั้งของเสาสะดือเมืองเชียงใหม่ ตามตำนานกล่าวว่าเป็นพระธาตุเก่าแก่ที่มีมาก่อนที่พ่อขุนเม็งรายจะทรงสร้างเมืองเชียงใหม่ โดยเล่าว่า พระยาเรื่อนแก้ว ผู้ครองนครไชยนารายณ์ทรงสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1438 เนื่องจากเกิดแผ่นดินไหวทำให้พระธาตุเจดีย์องค์เดิมพังทลายลง พ่อขุนเม็งรายจึงได้สร้างพระธาตุเจดีย์องค์ใหม่ขึ้นมาพร้อมกับการสร้างเมือง เสาสะดือเมือง วัดพระธาตุดอยจอมทองที่มีอาณาเขตและจำนวนเสามากที่สุดของประเทศไทย คือ มีความกว้างถึง 35 x 35 เมตร มีเสารวมทั้งหมด 109 ต้น รวมทั้งเสาบริวาร บริเวณสะดือเมืองมีจารึกด้วยภาษา 3 ภาษา คือ ภาษาล้านนา ภาษาไทยกลางและภาษาอังกฤษ

4.12 วัดพระธาตุผาเงา ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเชียงแสนไปตามเส้นทางเชียงแสน – เชียงของ ประมาณ 4 กม. อยู่ตรงข้ามโรงเรียนสบคำ เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม มีเนื้อที่ 143 ไร่ มีเจดีย์ทรงระฆังขนาดเล็กตั้งอยู่บนหินก้อนใหญ่ วิหารปัจจุบันสร้างทับซากวิหารเดิม บนยอดเขาข้างหลังวัด เป็นที่ตั้งของพระบรมพุทธรูปนิมิตที่มองเห็นทิวทัศน์ได้โดยรอบ จากหลักฐานที่ปรากฏอยู่ เช่น ซากพระธาตุเจดีย์ยอด พระธาตุจอมจัน พระธาตุผาเงา สันนิษฐานว่าสถานที่นี้เคยรุ่งเรืองมาก และมีอายุราว 1,000 ปีกว่ามาแล้ว

5. การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเชียงราย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2542 กับมาตรา 33 วรรคสองและมาตรา 76 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่สภาการศึกษา จึงกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการขั้นพื้นฐาน จำนวน 175 เขต

จังหวัดเชียงรายได้กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาก่อเป็น 4 เขตดังนี้

1. เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเวียงชัย และกิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
2. เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอแม่ลาว อำเภอพาน อำเภอแม่สรวย อำเภอป่าแดด และอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
3. เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่ฟ้าหลวง และกิ่งอำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย
4. เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเทิง อำเภอเชียงของ อำเภอขุนตาล อำเภอพญาเม็งราย อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

จำนวนโรงเรียนในเขตการศึกษาทั้ง 4 เขต

เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 อำเภอเมืองเชียงรายมีโรงเรียนจำนวน 95 โรงเรียน อำเภอเวียงชัยมีโรงเรียนจำนวน 29 โรงเรียน และกิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้งมีโรงเรียนจำนวน 15 โรงเรียน

เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 อำเภอแม่ลาวมีโรงเรียนจำนวน 19 โรงเรียน อำเภอพานมีโรงเรียนจำนวน 87 โรงเรียน อำเภอแม่สรวยมีโรงเรียนจำนวน 58 โรงเรียน และอำเภอเวียงป่าเปามีโรงเรียนจำนวน 46 โรงเรียน อำเภอป่าแดดมีโรงเรียนจำนวน 18 โรงเรียน

เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 อำเภอแม่จันมีโรงเรียนจำนวน 49 โรงเรียน อำเภอแม่สายมีโรงเรียนจำนวน 37 โรงเรียน อำเภอเชียงแสนมีโรงเรียนจำนวน 37 โรงเรียน อำเภอแม่ฟ้าหลวงมีโรงเรียนจำนวน 28 โรงเรียน และกิ่งอำเภอดอยหลวงมีโรงเรียนจำนวน 14 โรงเรียน

เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 อำเภอเทิงมีโรงเรียนจำนวน 54 โรงเรียน อำเภอเชียงของมีโรงเรียนจำนวน 39 โรงเรียน อำเภอเวียงแก่นมีโรงเรียนจำนวน 22 โรงเรียน

อำเภอขุนตาลมีโรงเรียนจำนวน 19 โรงเรียน อำเภอพญาเม็งรายมีโรงเรียนจำนวน 31 โรงเรียน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยต่างประเทศ

เบเคอร์ (Baker : 1975) ศึกษาเกี่ยวกับ ผลกระทบของแหล่งสารสนเทศ ด้านกฎหมาย ในชุมชนที่มีต่อเจตคติและความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนวิชา สังคมศึกษา ด้านวิชากฎหมายและระบบการเมืองการปกครองใน 1 เทอม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นมาจากการที่นักเรียนเข้าไปใช้แหล่งชุมชนเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชา กฎหมาย การเรียนโดยวิธีปฏิบัติจริงจะเป็นการทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย ทั่วไปและรัฐธรรมนูญดีขึ้น การที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมกับชุมชนจะทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับ ชุมชนของเขาเกี่ยวกับกฎหมายและสิ่งแวดล้อมทางการเมืองการปกครองมากขึ้นและละเอียดอ่อน มากขึ้น

การ์เดลลา (Gardella : 1975) ศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มจำนวนครูในการใช้ แหล่งวิชาการชุมชนและตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งชุมชน โดยใช้กลุ่มประชากรครูฝึกสอนระดับ ประถมศึกษา จำนวน 72 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 2 กลุ่มและกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมี 24 คน ผลการวิจัยพบว่า การอบรมครูในการใช้แหล่งวิชาการชุมชนจะเป็น การเพิ่มความรู้และเทคนิคในการใช้แหล่งวิชาการชุมชนและทำให้มีจำนวนครูที่จะใช้แหล่งชุมชน เพิ่มขึ้น ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการใช้แหล่งชุมชนของครู คือ นโยบายการบริหารของโรงเรียนและ ความต้องการในการใช้ยานพาหนะเพื่อการเดินทางไปสู่แหล่งชุมชน

วานโซซิค (Nwanosike :1989) ศึกษาเกี่ยวกับ กลยุทธ์เพื่อการปรับปรุง สภาพทรัพยากรของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในแองโกลโพน ประเทศคาเมอรูน (Anglophone Cameroon) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาวิธีในการปรับปรุงแก้ไขโดยผู้วิจัยได้สำรวจสภาพของ ทรัพยากรของห้องสมุดในรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้คือ ด้านหนังสือ วารสารและนิตยสาร ทรัพยากรโสตทัศนูปกรณ์ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ต่าง ๆ การเงิน การจัดการ และการบริหาร เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าบรรณารักษ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านทรัพยากร ห้องสมุดโรงเรียน ทั้งหมดที่ได้สำรวจขาดแคลนทรัพยากรเป็นอย่างมาก ซึ่งได้แก่ หนังสือ หนังสืออ้างอิง วารสาร นิตยสาร และโสตทัศนวัสดุ ด้านครุภัณฑ์ห้องสมุดโรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่มีโต๊ะทำงานของ

บรรณารักษ์ที่เหมาะสม ขาดที่นั่งอ่านหนังสือ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียน รวมทั้งขาดวัสดุอุปกรณ์พื้นฐานที่ใช้ในงานห้องสมุด ด้านบุคลากร ห้องสมุดโรงเรียนทั้งหมดขาดบุคลากรที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ และห้องสมุดโรงเรียนจำนวนน้อยมากที่มีบรรณารักษ์ทำงานเต็มเวลา และมีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ ทางด้านงบประมาณ พบว่าห้องสมุดโรงเรียนเกือบทั้งหมดได้รับงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงานห้องสมุด มีบางห้องสมุดเท่านั้นที่ได้รับงบประมาณเพียงพอ

เซ็ง (Tzeng : 1990) ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้ห้องสมุดที่มีต่อมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในประเทศไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาในไต้หวันมีความเห็นว่าคุณสมบัติที่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนควรมีคือ ความรับผิดชอบในการทำงานห้องสมุด มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะจัดห้องสมุดเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ นอกจากนี้ควรมีความสามารถด้านการสอนการใช้ห้องสมุดอีกด้วยความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่า ห้องสมุดและบรรณารักษ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอน บรรณารักษ์ต้องสร้างทักษะการใช้ห้องสมุดให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้

เฟดอรา (Fedora : 1993) ศึกษาเกี่ยวกับ การสำรวจรูปแบบการจัดทำตารางการจัดกิจกรรมของศูนย์สื่อการเรียนตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมบริการของผู้เชี่ยวชาญสื่อของศูนย์สื่อการเรียน 2 แห่งที่ต่างกัน โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างศูนย์สื่อที่มีโปรแกรมการให้บริการที่คงที่ และอีกแห่งจะมีโปรแกรมการบริการที่เปลี่ยนแปลงได้ เครื่องมือที่ใช้คือ การสังเกตและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการให้บริการทั้ง 2 ศูนย์มีความแตกต่างกัน ในด้านที่สำคัญดังนี้ ศูนย์ที่มีโปรแกรมการให้บริการที่เปลี่ยนแปลงได้ นักเรียนเข้าใช้ส่วนมากจะเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือไปคนเดียว ผู้เชี่ยวชาญสื่อจะมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำปรึกษากับครูในขั้นตอนวางแผนการสอนและการสอน ครูเห็นว่าเป้าหมายในการให้บริการสื่อของศูนย์สื่อการเรียน สอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียน ครูและนักเรียนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของศูนย์สื่อการเรียน และเข้าร่วมในกิจกรรมพิเศษที่ไม่ได้กำหนดไว้ในตารางกิจกรรม พบว่า ปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อการจัดตารางกิจกรรมในศูนย์สื่อและบทบาทของผู้เชี่ยวชาญสื่อ ได้แก่ ปรัชญาทางการศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้อง เวลา การอุทิศตนและความสามารถของผู้เชี่ยวชาญสื่อ ความร่วมมือกับครู (ในด้านการวางแผนการสอน วิธีสอน) ความร่วมมือกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียน ความแตกต่างในด้านนวัตกรรมต่าง ๆ ที่มีปัจจัยภายนอกอื่น ๆ อาทิ งบประมาณ บุคลากร ขนาดของโรงเรียน ขนาด

ของศูนย์สื่อ ที่ตั้ง ความร่วมมือจากชุมชน เป็นต้น

เบิร์กส (Burks : 1993) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและขอบเขตของการใช้ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่คัดเลือกในเขตเกรสเทอ ดัลลัส-ฟรอร์ท เวิร์ธ รัฐเท็กซัส โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาการใช้ห้องสมุดและขอบเขตของการใช้ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่คัดเลือกไว้ในตอนเหนือของรัฐเท็กซัส ในปี 1991 เพื่ออธิบายลักษณะของผู้ใช้และผู้ไม่ใช้ห้องสมุด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูและนักเรียน ในโรงเรียนมัธยม 3 แห่ง ในเขตเทศบาลดัลลัส-ฟรอร์ท เวิร์ธ (Dallas-Fort Worth) เก็บข้อมูลจากนักเรียนจำนวน 3,615 คน และครูจำนวน 186 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม แบบบันทึกประจำวัน และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผลการวิจัยพบว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการชักนำนักเรียนให้ใช้วัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด มีครูจำนวนมากยังไม่รู้จักคุณค่าของทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดที่มีต่อขอบเขตเนื้อหาวิชาที่สอน นอกจากนั้นครูและบรรณารักษ์จะต้องสื่อสารกันมากขึ้น และบรรณารักษ์จะต้องส่งเสริมให้รู้จักคุณค่าของห้องสมุดที่มีต่อหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนและทำให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ดี

เกรห์เคิน (Grehlken : 1994) ได้ศึกษาบทบาทของโปรแกรมสื่อการศึกษาต่อนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 แห่ง ทางใต้ของมลรัฐคาโรไลนา โดยศึกษาบทบาทของรายการวัสดุห้องสมุดในเชิงปริมาณและคุณภาพ บทบาทของผู้เชี่ยวชาญ สื่อ และความรู้ความเข้าใจในการให้บริการวัสดุห้องสมุดในโรงเรียนมัธยมทั้ง 3 แห่งว่าเป็นที่ยอมรับของนักเรียนในการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ ครู ผู้เชี่ยวชาญสื่อ (บรรณารักษ์) ผู้บริหาร และนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดโรงเรียนประสบผลสำเร็จโดยการสนับสนุนของผู้บริหารและการดำเนินงานของผู้เชี่ยวชาญสื่อ ในการจัดหาและรวบรวมวัสดุห้องสมุดให้ตรงตามหลักสูตรและความสนใจของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีช่วยในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มขึ้น ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดด้วยการจัดบรรยากาศให้ดึงดูดความสนใจให้เข้าใช้ห้องสมุด มีความสะดวกสบายในการศึกษาค้นคว้า และการปลูกฝังให้นักเรียนรักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองทั้งในโรงเรียนและการศึกษาตลอดชีวิต

ไช (Chai : 1996) ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดและการอ่านหนังสือเมื่อมีเวลารว่างของนักเรียนระดับประถมศึกษาในเมืองไตซุง ประเทศไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจจำนวนนักเรียนระดับกลางและระดับสูงในการใช้ห้องสมุดและการอ่านหนังสือเมื่อมีเวลารว่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาความแตกต่างในการใช้ห้องสมุดและการอ่าน

เมื่อมีเวลาว่างของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศ ระดับชั้นเรียนและในพื้นที่ที่ต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักเรียนเกรด 4 และเกรด 6 จากโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐจำนวน 10 โรงเรียนในเมืองไตซุง จำนวน 825 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนและครูที่อยู่ในเขตเมือง นำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดน้อยกว่าโรงเรียนและครูในเขตรอบนอก 2) นักเรียนยิ่งโตขึ้นจะมีโอกาสและได้รับคำแนะนำในการใช้ห้องสมุดน้อยลง 3) ครูประจำชั้นให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการใช้ห้องสมุดมากกว่าครูบรรณารักษ์ 4) ห้องสมุดโรงเรียนต้องจัดหาทรัพยากรให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของนักเรียนให้มากขึ้น 5) นักเรียนทั้งหมดมีเจตคติที่ดีต่อการใช้ห้องสมุดและการอ่านเมื่อมีเวลาว่าง โดยนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมดังกล่าวสูงกว่านักเรียนชาย 6) นักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีทักษะในการใช้ห้องสมุดมากกว่านักเรียนในเขตรอบนอก 7) นักเรียนเลือกอ่านหนังสือประเภทตื่นเต้นผจญภัยและหนังสือเพื่อการบันเทิงมากกว่าหนังสือที่ให้ความรู้และหนังสือวรรณคดี 8) แหล่งที่นักเรียนอ่านหนังสือคือที่บ้านและจากเพื่อนมากกว่าอ่านจากห้องสมุด 9) นักเรียนในเขตเมืองอ่านหนังสือหลากหลายประเภทมากกว่านักเรียนในเขตรอบนอก 10) ห้องสมุดที่เป็นกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือก บรรณารักษ์ฝ่ายจัดหาต้องเปิดใจกว้างในการพิจารณาจัดหาหนังสือการ์ตูนเข้าห้องสมุดด้วย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังชี้ว่าความต้องการการอ่านของนักเรียนเป็นเพราะสภาพความแออัดของเขตเมืองมากกว่าความต้องการในการอ่านของนักเรียน

คอมแมค (Commack : 2001) ศึกษาเกี่ยวกับ ผลการสอนจากแผนการสอนที่กำหนดให้มีการใช้ห้องสมุด ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐเท็กซัสตอนเหนือ โดยศึกษาจากนักเรียน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษและวิชาสังคมศึกษา ซึ่งแผนการสอนมีการกำหนดให้มีการค้นคว้าจากห้องสมุด จำนวน 93 คน และนักเรียนที่เรียนตามแผนการสอนตามปกติ จำนวน 82 คน ผลการวิจัยโดยรวมพบว่า นักเรียน 2 กลุ่มมีการใช้ห้องสมุดไม่แตกต่างกัน ส่วนในกลุ่มที่เรียนตามปกติปรากฏว่านักเรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ 1 ภาษาอังกฤษ 2 และวิชาประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา มีการใช้ห้องสมุดมากกว่านักเรียนที่เรียนวิชาอื่น ๆ ส่วนกลุ่มที่เรียนโดยมีแผนการสอนที่ใช้ห้องสมุด พบว่านักเรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ 3 ภาษาอังกฤษ 4 และวิชาภูมิศาสตร์ มีการใช้ห้องสมุดสูงกว่านักเรียนที่เรียนวิชาอื่น ๆ

คลาโบ (Clabo : 2002) ศึกษาเรื่อง การฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในรัฐเทนเนสซี 3 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาอย่างละเอียดว่าด้วยวิธีใดและเหตุใดทำไมนักเรียนใช้ห้องสมุดและใช้ทรัพยากรห้องสมุด บรรณารักษ์มีบทบาทที่จะทำให้นักเรียนใช้ทรัพยากรห้องสมุดด้วยวิธีใด โดยศึกษาข้อมูลจาก

กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนเกรด 11 ทางตะวันออกเฉียงใต้ของวัฐเทนเนสซี 3 แห่งเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ซึ่งได้รับการตอบแบบสอบถามต่ำมากเพียงร้อยละ 37 ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองและครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลที่สุดที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด และเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนมากกว่าห้องสมุดประชาชน ผู้ปกครองและครูภาษาอังกฤษมีอิทธิพลมากที่สุดในการกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด โดยครูจะมีอิทธิพลต่อนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย

5.2 งานวิจัยภายในประเทศ

ประชิด ทองรัตน์ (2525) ศึกษาเรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) โดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) โดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2525 โรงเรียนเมืองกลาง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่มีวิธีการเรียนโดยการสอนตามปกติ

พรรณี หมิมทอง (2526) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนและความพึงพอใจในการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนและความพึงพอใจในการเรียนรู้ วิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2525 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนและความพึงพอใจในการเรียนรู้สูงกว่าวิธีการเรียนโดยการสอนตามปกติ

วรลักษณ์ รัตติกาลชลากร (2525) ศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทและลักษณะการใช้ประโยชน์ของแหล่งทรัพยากรชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง และเพื่อเปรียบเทียบ

ลักษณะการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ส่วนมากประสบปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการใช้แหล่งชุมชนที่มีจำกัด การวัดผลและประเมินผลทำได้ไม่เต็มที่ วิทยากรและเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน นักเรียนบางส่วนยังไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียน รวมทั้งขาดทักษะในการใช้ ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสมควรใช้แหล่งการเรียนรู้ชุมชนประกอบการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เพราะมีประโยชน์มากทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรง รู้จักวิธีค้นคว้าหาความรู้ และทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความผูกพันและภูมิใจในท้องถิ่นและชาติของตนเอง

เพ็ญแข พุ่มศิริ (2532) ศึกษาเรื่อง การใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และความต้องการในการใช้ห้องสมุดด้าน วัตถุประสงค์การใช้ ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ เรื่องที่ต้องการศึกษา ความถี่ และปัญหาในการใช้ห้องสมุดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าห้องสมุดโรงเรียนมีความสำคัญต่อการศึกษามาก นักเรียนส่วนใหญ่จึงเข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละหลายครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออ่านหนังสือพิมพ์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเพื่อค้นคว้าเรื่องที่ต้องการจากหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ

พิชยา นันทวิเชตพงษ์ (2536) ศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการนำแหล่งชุมชนมาใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อต้องการทราบวิธีการ ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการใช้แหล่งชุมชนจากครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 117 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าแหล่งชุมชนที่ครูใช้มากที่สุด คือห้องสมุดโรงเรียน ครูใช้แหล่งชุมชนในเวลาเรียน วิธีการที่ครูใช้ คือ ทำให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งชุมชน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และการสำรวจแหล่งชุมชน กิจกรรมก่อนการใช้แหล่งชุมชน คือ ครูและนักเรียนวางแผนร่วมกันและการอภิปรายร่วมกัน

เอมอร นรเดชาพันธ์ (2536) ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้

ห้องสมุดของนักเรียน ปัญหาและความต้องการใช้ห้องสมุด และทัศนคติที่นักเรียนมีต่อห้องสมุด โรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 265 คน และครูบรรณารักษ์จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามสำหรับนักเรียนและสำหรับครูบรรณารักษ์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ในช่วงพักกลางวัน ส่วนมากจะอ่านหนังสือความรู้รอบตัว หนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ หนังสือพิมพ์และนิทาน

สมชาย พุทธิมา (2540) ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพห้องสมุด การจัดกิจกรรมและการให้บริการของห้องสมุดโรงเรียนเอกชน การใช้ห้องสมุด ปัญหา ความคิดเห็นและความต้องการของนักเรียน ศึกษาปัญหา ความคิดเห็นและความต้องการของหัวหน้าบรรณารักษ์ที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียนเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2539 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสำหรับนักเรียน แบบสัมภาษณ์สำหรับหัวหน้าบรรณารักษ์และแบบสังเกตสภาพห้องสมุดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ในช่วงเวลาหลังพักรับประทานอาหารกลางวันและนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อหาความรู้ประกอบการเรียน ค้นคว้าทำรายงานตามที่ครูมอบหมาย

คมกริช ทักษิณี (2540) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมก่อน ระหว่าง และหลังการใช้อินเทอร์เน็ต และเพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมระหว่างและหลังการใช้อินเทอร์เน็ต เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ผลของการวิจัยพบว่า พฤติกรรมก่อนการใช้ นักเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 9.92 เดือน ใช้อินเทอร์เน็ตในโรงเรียนและเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตจากเพื่อน เหตุผลของการใช้มากที่สุด คือ ความบันเทิงและมีประโยชน์ทางการศึกษา พฤติกรรมระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ตนักเรียนส่วนใหญ่ในกรุงเทพฯและปริมณฑลใช้เว็บบอร์ดเว็บไซต์ด้านความบันเทิงโดยเข้าเว็บไซต์ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ใช้บริการค้นหาออนไลน์ ส่วนนักเรียนต่างจังหวัดใช้อินเทอร์เน็ตเข้าเว็บไซต์เกี่ยวกับความรู้และการศึกษาที่เป็นภาษาไทยมากกว่านักเรียนในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล พฤติกรรมหลังการใช้อินเทอร์เน็ต นักเรียนในต่างจังหวัดนำความรู้ที่ได้จากอินเทอร์เน็ตไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา มากกว่านักเรียนในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล นักเรียนได้รับความเพลิดเพลินและได้รับ

ความรู้ รวมทั้งมีเพื่อนใหม่มากขึ้น นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาและนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปสนทนาแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่นและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

พยอม ยุวะสุด (2541) ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดและสารสนเทศของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเมือง เขตการศึกษา 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามขนาดโรงเรียน ศึกษาพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามระดับผลการเรียน ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อปัญหาการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศในห้องสมุดตามขนาดของโรงเรียน กลุ่มประชากรคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษาในอำเภอเมือง เขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2541 จาก 15 โรงเรียน จำนวน 780 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง มีการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน นักเรียนมีผลการเรียนต่างกันมีพฤติกรรมการใช้ห้องสมุดไม่แตกต่างกัน และนักเรียนประสบปัญหาในการใช้ห้องสมุดคือ ทรัพยากรสารสนเทศยังจัดการไม่เป็นระบบและค้นหายาก ฐานข้อมูลหนังสือขาดความสมบูรณ์

พวงรัตน์ วิทย์ตมาภรณ์ (2541) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน ในการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน ในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมวิทยา) ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) 386 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนมีความเห็นว่าการนำแหล่งความรู้ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนมีประโยชน์ ประเภทของแหล่งความรู้ในชุมชนที่ครูผู้สอนใช้ประกอบการเรียนการสอนมากที่สุดคือ พิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนาที่ทางชุมชนจัดขึ้น วิธีการที่ครูผู้สอนนำแหล่งความรู้ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนมากที่สุดคือ นำนักเรียนออกไปศึกษาและร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น ครูผู้สอนมีความเห็นว่าการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนมีประโยชน์มากที่สุด ในการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรักและผูกพันในท้องถิ่นของตน ครูผู้สอนมีความเห็นว่าการนำแหล่งความรู้ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนนั้นมีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดในด้านขาดแคลนงบประมาณ การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในด้านประเภทของแหล่งความรู้ในชุมชน วิธีการใช้

แหล่งความรู้ในชุมชน และประโยชน์ของการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนไม่แตกต่างกัน โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหา อุปสรรค ในการนำแหล่งความรู้ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนแตกต่างกัน

ณิชนันท์ พลเวียงพล (2543) ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี วัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล และศึกษา องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 340 คน โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี ในปีการศึกษา 2542 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง รองลงมาคือ เข้าใช้เดือนละ 1-2 ครั้ง ช่วงเวลาที่เข้าใช้มากที่สุดคือ เมื่อมีชั่วโมงว่าง รองลงมาคือ ในชั่วโมงที่อาจารย์ผู้สอนมอบหมายให้ ค้นข้อมูลจากห้องสมุด นักเรียนส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อค้นคว้าทำรายงาน ทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนใหญ่ที่นักเรียนใช้มากที่สุดคือ หนังสือ รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์

สุณีพร อมตพร (2544) ศึกษาเรื่อง ความต้องการใช้สารสนเทศของนักเรียน นายเรือในห้องสมุดโรงเรียนนายเรือ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการใช้ และปัญหาการใช้ สารสนเทศของนักเรียนนายเรือในห้องสมุดโรงเรียนนายเรือ เปรียบเทียบปริมาณสารสนเทศและ ความต้องการใช้สารสนเทศและเปรียบเทียบความต้องการใช้สารสนเทศของนักเรียนนายเรือ จำแนกตามชั้นปี สาขาวิชา และระดับผลการเรียน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนนายเรือชั้นปีที่ 1-5 ที่กำลังศึกษาอยู่ ณ โรงเรียนนายเรือในปีการศึกษา 2544 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนายเรือส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้งในชั่วโมงงาน มอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนและความบันเทิง เพื่อทราบข่าวและเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ความต้องการใช้สารสนเทศของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือ และตำราภาษาไทย วิทยทัศน์ และซีดีรอม บริการสารสนเทศที่ใช้มากที่สุดคือ บริการ อินเทอร์เน็ต บริการถ่ายเอกสารและบริการสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด นักเรียนนายเรือ มีความต้องการใช้สารสนเทศสูงกว่าปริมาณสารสนเทศที่มีในห้องสมุด ปัญหาการใช้สารสนเทศที่ นักเรียนนายเรือประสบมากที่สุดคือ วารสารที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด หนังสือมีเนื้อหาไม่ทันสมัยและมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ

นางลักษณ หน่ออ่อน (2544) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบ การสอนของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร วัดดูประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้สารสนเทศ เพื่อประกอบ การสอนของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความต้องการใช้ สารสนเทศเพื่อประกอบ การสอนของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัญหาการใช้ สารสนเทศเพื่อประกอบ การเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 432 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าครูมีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อ ประกอบ การสอนในระดับมากจากด้านประเภทสารสนเทศคือ สารสนเทศมีปริมาณไม่เพียงพอ ต่อการใช้ประกอบ การเรียนการสอน ด้านแหล่งสารสนเทศในโรงเรียนคือ สารสนเทศที่มีบริการไม่ เพียงพอต่อความต้องการ ด้านแหล่งสารสนเทศนอกโรงเรียนคือ ไม่สะดวกในการเข้าใช้ แหล่งสารสนเทศ

ภาษิต บุชมงคล (2544) ศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อ การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน วัดดูประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน เปรียบเทียบสภาพการใช้ แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองกับอำเภอรอบนอกของจังหวัดลำพูน ศึกษา ลักษณะปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการครูในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า การใช้แหล่งการเรียนรู้เกือบทุกประเภทระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต อำเภอเมืองกับอำเภอรอบนอกไม่แตกต่างกัน ยกเว้นประเภทเอกสาร สิ่งพิมพ์ เทคโนโลยีแตกต่างกัน โดยโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองใช้มากกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในอำเภอรอบนอก ลักษณะ ปัญหาสำคัญของการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนมัธยมได้แก่ ความจำกัดของ งบประมาณ ความจำกัดเวลาในการดำเนินการ และโรงเรียนกับชุมชนขาดการวางแผนร่วมกัน โดยมีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ โรงเรียนกับชุมชนควร วางแผนร่วมกัน โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ให้กับบุคลากรเห็นความสำคัญของการใช้ แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนโรงเรียนควรทำปฏิทินการปฏิบัติงานให้บุคลากรรับทราบ และโรงเรียน ควรสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ไว้

สุนทร พวงสุวรรณ (2545) ศึกษาเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม จังหวัดเชียงใหม่ วัดดูประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา

ความต้องการของนักเรียนโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยมที่มีต่อการใช้บริการอินเทอร์เน็ต และเพื่อศึกษาถึงปัญหา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักเรียนต่อการใช้บริการอินเทอร์เน็ต เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนแผนกมัธยม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาน้อย ใช้เครือข่ายเพื่อการสื่อสารและการบันเทิง มากกว่าเพื่อการศึกษา และยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการศึกษาเนื่องจากไม่มีเวลา มีปัญหาในเรื่องภาษาอังกฤษ และขาดทักษะในการค้นหาข้อมูล

อังคณา ตุงคะสมิต ลัดดา ศิลา น้อย และนิลมณี พิทักษ์ (2545) ศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแหล่งความรู้ในชุมชนวิชาการสอนกฎหมายในโรงเรียน วัดอุประสงค์เพื่อ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชา 215 341 การสอนกฎหมาย ในโรงเรียน โดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัย ขอนแก่น จำนวน 78 คน ภาคปลายปีการศึกษา 2544 ระยะเวลาในการวิจัย 30 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้คือ แผนการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแหล่งความรู้ในชุมชน จำนวน 10 แผน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของผู้สอน แบบสังเกต พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน แบบบันทึกการเขียนวิจารณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียน และแบบบันทึกประจำวันของผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียน การสอนรายวิชา 215 341 การสอนกฎหมายในโรงเรียนโดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน เป็นการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน 4 ประเภท ได้แก่ การศึกษา นอกสถานที่ การเชิญวิทยากรในชุมชนให้ความรู้ การใช้วัสดุอุปกรณ์ในชุมชนโดยการขอยืมจาก แหล่งความรู้ที่มีอยู่ การร่วมกิจกรรมจากแหล่งความรู้ ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นั้นประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุปและวิเคราะห์ ขั้นวัดผลและประเมินผล และพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีการพัฒนาสูงขึ้นโดยลำดับ

สาวิตรี ซาดา (2546) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอน จำนวน 291 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 368 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตาม ความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารจัดการ ด้าน บุคลากรและการให้บริการอยู่ในระดับมาก สภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของ นักเรียนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคือ ด้านบุคลากรและ

การให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านงบประมาณวัสดุครุภัณฑ์ ปัญหาการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและนักเรียนพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงตามลำดับคือ ด้านงบประมาณวัสดุครุภัณฑ์ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร และการให้บริการ

พิมพา ภูยะดาว (2547) ศึกษาเรื่อง การแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการใช้ ปัญหาและการแสวงหา สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ และกลุ่มวิชา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 239 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนส่วนใหญ่ ในสถานที่ที่ใช้คือ ที่บ้าน/หอพัก การแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตมีวัตถุประสงค์เพื่อ การศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียน ปัญหาที่พบมากในการแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตคือ ปัญหาที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการ ปัญหาด้านเวลาเปิดให้บริการอินเทอร์เน็ต ของห้องสมุด และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนไม่เพียงพอ

นอกจากงานวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วมีงานวิจัยเรื่องหนึ่งที่ สายัณห์ ไพโรชาญจิตร (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้สำหรับการศึกษาตลอด ชีวิต กรณีศึกษานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและพื้นที่ใกล้เคียง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาศักยภาพของแหล่งการเรียนรู้ในพื้นที่นครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาและพื้นที่ ใกล้เคียง และนำเสนอรูปแบบ วิธีการพัฒนา วิธีส่งเสริมและวิธีการจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อ ตอบสนองความสนใจของผู้เรียน ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และ การศึกษาตามอัธยาศัย ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ใน เกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และบริเวณใกล้เคียงมีอยู่อย่างน้อย 22 ประเภท สารความรู้ที่ สามารถเรียนรู้ได้ในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในพื้นที่การศึกษา มีทั้งหมด 23 หมวด ซึ่งแหล่งเรียนรู้ ทั้งหมดจะเป็นแหล่งที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งต่างประเทศและในประเทศ ผลการวิจัยที่มี ทั้งเหมือนกันและแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สภาพการใช้ห้องสมุด การใช้แหล่งการเรียนรู้ ในชุมชน บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ และการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการใช้ห้องสมุด

1.1 การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ประชิต ทองรัตน์ (2525) ศึกษาเรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) โดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนโดยนักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่มีวิธีการเรียนโดยการสอนตามปกติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรอณี หมีทอง (2526) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนและความพึงพอใจในการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนโดยการใช้ห้องสมุดในการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนและความพึงพอใจในการเรียนรู้สูงกว่าวิธีการเรียนโดยการสอนตามปกติ ในขณะที่คอมแมค (Commack : 2001) ศึกษาเกี่ยวกับ ผลการสอนจากแผนการสอนที่กำหนดให้มีการใช้ห้องสมุด ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐเท็กซัส ตอนเหนือ โดยศึกษาจากนักเรียน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษและวิชาสังคมศึกษา ซึ่งแผนการสอนมีการกำหนดให้มีการค้นคว้าจากห้องสมุด และนักเรียนที่เรียนตามแผนการสอนตามปกติ ผลการวิจัยโดยรวมพบว่า นักเรียน 2 กลุ่มมีการใช้ห้องสมุดไม่แตกต่างกัน ส่วนในกลุ่มที่เรียนตามปกติปรากฏว่านักเรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ 1 ภาษาอังกฤษ 2 และวิชาประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา มีการใช้ห้องสมุดมากกว่านักเรียนที่เรียนวิชาอื่น ๆ ส่วนกลุ่มที่เรียนโดยมีแผนการสอนที่ใช้ห้องสมุด พบว่านักเรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ 3 ภาษาอังกฤษ 4 และวิชาภูมิศาสตร์ มีการใช้ห้องสมุดสูงกว่านักเรียนที่เรียนวิชาอื่น ๆ

นอกจากนี้ผลการวิจัยของเพ็ญแข เพ็ญศิริ (2532) ศึกษาเรื่อง การใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่าห้องสมุดโรงเรียนมีความสำคัญต่อการศึกษามาก ผลการวิจัยของพิชยา นันทวิเขตพงษ์ (2536) ศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าแหล่งชุมชนที่ครูใช้มากที่สุดคือห้องสมุดโรงเรียน ในขณะที่ผลการวิจัยของเบิร์กส (Burks : 1993) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและขอบเขตของการใช้ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่คัดเลือกในเขตเกรสเทอ ดัลลัส-ฟรอกท เวิร์ธ รัฐเท็กซัส พบว่าครูจำนวนมากยังไม่รู้จักคุณค่าของทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดที่มีต่อขอบเขตเนื้อหาวิชาที่สอน นอกจากนั้นครูและบรรณารักษ์จะต้องสื่อสารกันมากขึ้น และบรรณารักษ์จะต้องส่งเสริมให้รู้คุณค่าของห้องสมุดที่มีต่อหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนและทำให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ดี

ผลการวิจัยของไช (Chai : 1996) ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดและการอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในเมืองไตซุง ประเทศไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า โรงเรียนและครูที่อยู่ในเขตเมืองนำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดน้อยกว่าโรงเรียนและครูในเขตรอบนอก และผลการวิจัยของเฟดอรา (Fedora : 1993) ศึกษาเกี่ยวกับ การสำรวจรูปแบบการจัดทำตาราง การจัดกิจกรรมของศูนย์สื่อการเรียนตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อการจัดตารางกิจกรรมในศูนย์สื่อและบทบาทของผู้เชี่ยวชาญสื่อ ได้แก่ ปรัชญาทางการศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้อง เวลา การอุทิศตนและความสามารถ (มีคุณภาพ) ของผู้เชี่ยวชาญสื่อ ความร่วมมือกับครู (ในด้านการวางแผนการสอน วิธีสอน) ความร่วมมือกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียน ความแตกต่างในด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่มีปัจจัยภายนอกอื่น ๆ อาทิ งบประมาณ บุคลากร ขนาดของโรงเรียน ขนาดของศูนย์สื่อ ที่ตั้ง ความร่วมมือจากชุมชน

1.2 ความถี่และช่วงเวลาในการใช้ห้องสมุด เอมอร์ นรเดชานันท์ (2536)

ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ในช่วงพักกลางวัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสมชาย พุทธิมา (2540) ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ ที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ในช่วงเวลาหลังพักรับประทานอาหารกลางวัน และณิชนันท์ พลเวียงพล (2543) ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง รองลงมาคือ เข้าใช้ เดือนละ 1-2 ครั้ง ช่วงเวลาที่เข้าใช้มากที่สุดคือ เมื่อมีชั่วโมงว่าง รองลงมาคือ ในชั่วโมงที่อาจารย์ผู้สอนมอบหมายให้ค้นข้อมูลจากห้องสมุด

นอกจากนี้ผลการวิจัยของเพ็ญแข เพ็ญศิริ (2532) ศึกษาเรื่อง การใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ยังพบว่านักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละหลายครั้ง และผลการวิจัยของสุณีพร อมตพร (2544) ศึกษาเรื่อง ความต้องการใช้สารสนเทศของนักเรียนนายเรือในห้องสมุดโรงเรียนนายเรือ ที่พบว่านักเรียนนายเรือส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้งในชั่วโมงงานมอบ

1.3 วัตถุประสงค์ของการเข้าใช้ห้องสมุด ผลการวิจัยของเพ็ญแข เพ็ญศิริ

(2532) ศึกษาเรื่อง การใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเพื่อค้นคว้าเรื่องที่ต้องการจากหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ผลการวิจัยของ

สมชาย พุทธิมา (2540) ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่านักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อหาความรู้ประกอบการเรียน ค้นคว้าทำรายงานตามที่ครูมอบหมาย ผลการวิจัยของ นิชนันท์ พลเวียงพล (2543) ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อค้นคว้าทำรายงาน และในขณะที่สุณีพร อมตพร (2544) ศึกษาเรื่อง ความต้องการใช้สารสนเทศของนักเรียนนายเรือในห้องสมุดโรงเรียนนายเรือ พบว่านักเรียนนายเรือเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อพักผ่อนและความบันเทิง เพื่อทราบข่าวและเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

1.4 การใช้และความต้องการในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ผลการวิจัยของ เอมอร นรเดชาพันธ์ (2536) ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักเรียนส่วนมากจะอ่านหนังสือความรู้รอบตัว หนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ หนังสือพิมพ์และนิทาน ผลการวิจัยของ นิชนันท์ พลเวียงพล (2543) ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี พบว่าทรัพยากรสารสนเทศที่นักเรียนใช้มากที่สุดคือ หนังสือ รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ ผลการวิจัยของสุณีพร อมตพร (2544) ศึกษาเรื่อง ความต้องการใช้สารสนเทศของนักเรียนนายเรือในห้องสมุดโรงเรียนนายเรือพบว่านักเรียนมี ความต้องการใช้สารสนเทศประเภท หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือและตำราภาษาไทย วิทยุทัศน์และซีดีรอม และผลการวิจัยของไช (Chai : 1996) ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดและการอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่างของนักเรียนระดับประถมศึกษาในเมืองไตซุง ประเทศไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่านักเรียนเลือกอ่านหนังสือประเภทตื่นเต้นผจญภัยและหนังสือเพื่อการบันเทิงมากกว่าหนังสือที่ให้ความรู้และหนังสือวรรณคดี

1.5 ปัญหาในการใช้ห้องสมุด ผลการวิจัยของพยอม ยุระสุต (2544) ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดและสารสนเทศของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเมือง เขตการศึกษา 5 พบว่า นักเรียนประสบปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศ คือการจัดการยังไม่เป็นระบบและค้นหายาก ฐานข้อมูลหนังสือขาดความสมบูรณ์ ผลการวิจัยของสุณีพร อมตพร (2544) ศึกษาเรื่อง ความต้องการใช้สารสนเทศของนักเรียนนายเรือในห้องสมุดโรงเรียนนายเรือพบว่านักเรียนนายเรือประสบปัญหาวารสารที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด หนังสือมีเนื้อหาไม่

ทันสมัยและมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ ในขณะที่นงลักษณ์ เนื้ออ่อน (2544) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครประสบปัญหาสารสนเทศที่ให้บริการไม่เพียงพอต่อการใช้ประกอบการเรียนการสอนและต่อความต้องการ และผลการวิจัยของไช (Chai : 1996) ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดและการอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่างของนักเรียนระดับประถมศึกษาในเมืองไตซุง ประเทศไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า

นอกจากนี้ผลการวิจัยของวาโนไซค์ (Nwanosike : 1989) ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์เพื่อการปรับปรุงสภาพทรัพยากรของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในแองโกลโพน ประเทศคาเมรูน (Anglophone Cameroon) พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนทั้งหมดขาดแคลนหนังสือ หนังสืออ้างอิง วารสาร นิตยสาร และโสตทัศนวัสดุเป็นอย่างมาก

1.6 การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน จากการศึกษาของเกรล์เคิน (Grehlken : 1994) ได้ศึกษาบทบาทของโปรแกรมสื่อการศึกษาต่อนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 แห่ง ทางใต้ของมลรัฐคาโรไลนา พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนประสบผลสำเร็จโดยการสนับสนุนของผู้บริหารและการดำเนินงานของผู้เชี่ยวชาญสื่อ ในการจัดหาและรวบรวมวัสดุห้องสมุดให้ตรงตามหลักสูตรและความสนใจของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีช่วยในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มขึ้น ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดด้วยการจัดบรรยายภาคให้ดึงดูดความสนใจให้เข้าใช้ห้องสมุด มีความสะดวกสบายในการศึกษาค้นคว้า และการปลูกฝังให้นักเรียนรักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองทั้งในโรงเรียนและการศึกษาตลอดชีวิต

2. การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

2.1 การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการเรียนการสอน จากการศึกษาของเบเคอร์ (Baker : 1975) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของแหล่งสารสนเทศด้านกฎหมาย ในชุมชนที่มีต่อเจตคติและความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้านวิชากฎหมายและระบบการเมืองการปกครองใน 1 เทอม พบว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นมาจากการที่นักเรียนเข้าไปใช้แหล่งชุมชนเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชากฎหมาย การเรียนโดยวิธีปฏิบัติจริงจะเป็นการทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายทั่วไปและรัฐธรรมนูญดีขึ้น การที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมกับชุมชนจะทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชนของเขาเกี่ยวกับกฎหมายและสิ่งแวดล้อมทางการเมืองการปกครองมากขึ้นและละเอียดอ่อนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อังคณา ตุงคะสมิต ลัดดา ศิลาน้อย และนิลมณี พิทักษ์ (2545) ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแหล่งความรู้ในชุมชนวิชาการสอนกฎหมายในโรงเรียน

ที่พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน 4 ประเภท ได้แก่ การศึกษานอกสถานที่ การเชิญวิทยากรในชุมชนให้ความรู้ การใช้วัสดุอุปกรณ์ในชุมชนโดยการขอยืมจากแหล่งความรู้ที่มีอยู่ การร่วมกิจกรรมจากแหล่งความรู้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีการพัฒนาสูงขึ้นโดยลำดับ

นอกจากนี้ผลการวิจัยของวรลักษณ์ รัตติกาลชลากร (2525) ศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสมควรใช้แหล่งการเรียนรู้ชุมชนประกอบการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เพราะมีประโยชน์มาก ทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ตรง รู้จักวิถีค้ำคว้าหาความรู้ และทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความผูกพันและภูมิใจในท้องถิ่นและชาติของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของพวงรัตน์ วิทย์ตมาภรณ์ (2541) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่าครูผู้สอนมีความเห็นว่า การนำแหล่งความรู้ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนมีประโยชน์ การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนมีประโยชน์มากที่สุดในการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรักและผูกพันในท้องถิ่นของตน ผลการวิจัยของ พิทยา นันทวิเขตพงษ์ (2536) ศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดบุรีรัมย์พบว่าครูใช้แหล่งชุมชนในเวลาเรียน วิธีการที่ครูใช้ คือให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งชุมชน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและการสำรวจแหล่งชุมชน และผลการวิจัยของภาสิต บุขมมงคล (2544) ศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน พบว่าการใช้แหล่งการเรียนรู้เกือบทุกประเภทระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองกับอำเภอรอบนอกไม่แตกต่างกัน ยกเว้นประเภทเอกสาร สิ่งพิมพ์ เทคโนโลยีแตกต่างกัน โดยโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองใช้มากกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในอำเภอรอบนอก

2.2 การใช้แหล่งการเรียนรู้สำหรับการศึกษาดลอดชีวิต กรณีศึกษาของ สายัณห์ ไพรชาญจิตร ศึกษาเรื่อง การวิจัยและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้สำหรับการศึกษาดลอดชีวิต กรณีศึกษานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและพื้นที่ใกล้เคียง พบว่าทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และบริเวณใกล้เคียงมีอยู่อย่างน้อย 22 ประเภท สาระความรู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในพื้นที่การศึกษามีทั้งหมด 23 หมวด ซึ่งแหล่งเรียนรู้ทั้งหมดจะเป็นแหล่งที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

2.3 ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ผลการวิจัยของวรลักษณ์ รัตติกาลชลากร (2525) ศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ส่วนมากประสบปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการใช้แหล่งชุมชนที่มีจำกัด การวัดผลและประเมินผลทำได้ไม่เต็มที่ วิทยากรและเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งชุมชนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน นักเรียนบางส่วนยังไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียน รวมทั้งขาดทักษะในการใช้ ผลการวิจัยของพวงรัตน์ วิทยตมาภรณ์ (2541) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน ในการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่าการนำแหล่งความรู้ในชุมชนที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการเรียนการสอนนั้นมีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุดในด้านขาดแคลนงบประมาณ และผลการวิจัยของภาษิต บุขมมงคล (2544) ศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน พบว่าลักษณะปัญหาสำคัญของการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนมัธยม ได้แก่ ความจำกัดของงบประมาณ ความจำกัดเวลาในการดำเนินการ และโรงเรียนกับชุมชนขาดการวางแผนร่วมกัน

นอกจากนี้ผลการวิจัยของนงลักษณ์ เนื้ออ่อน (2544) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครยังพบว่าครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครประสบปัญหาไม่สะดวกในการเข้าใช้แหล่งสารสนเทศนอกโรงเรียน ในขณะที่ผลการวิจัยของการ์เดลลา (Gardella : 1975) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มจำนวนครูในการใช้แหล่งวิชาการชุมชนและตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งชุมชน พบว่าปัญหาเกี่ยวกับการใช้แหล่งชุมชนของครู คือ นโยบายการบริหารของโรงเรียนและความต้องการในการใช้ยานพาหนะเพื่อการเดินทางไปสู่แหล่งชุมชน

3. บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยของเบิร์กส (Burks : 1993) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและขอบเขตของการใช้ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่คัดเลือกในเขตเกรสเทอ ดัลลัส-ฟรอกท เวิร์ธ รัฐเท็กซัส พบว่าครูมีบทบาทสำคัญในการชักนำให้นักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์สารสนเทศของห้องสมุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของคลาโบ (Clabo : 2002) ศึกษาเรื่อง การฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในรัฐเทนเนสซี 3 แห่ง พบว่าผู้ปกครองและครูภาษาอังกฤษมีอิทธิพลมากที่สุด

การกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด โดยครูจะมีอิทธิพลต่อนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย ในขณะที่พิชยา นันทวิเขตพงษ์ (2536) ศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ากิจกรรมก่อนการใช้แหล่งชุมชน คือ ครูและนักเรียนวางแผนร่วมกันและการอภิปรายร่วมกัน

นอกจากนี้ผลการวิจัยของเบิร์กส (Burks :1993) ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและ ขอบเขตของการใช้ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่คัดเลือกในเขตเกรสเทอ ดัลล์ส- ฟรอกท เวิร์ธ รัฐเท็กซัส พบว่าครูจำนวนมากยังไม่รู้จักคุณค่าของทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดที่มี ต่อขอบเขตเนื้อหาวิชาที่สอน ครูและบรรณารักษ์จะต้องสื่อสารกันมากขึ้น บรรณารักษ์จะต้อง ส่งเสริมให้รู้คุณค่าของห้องสมุดที่มีต่อหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนและทำให้เป็น แหล่งการเรียนรู้ที่ดี และผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีอิทธิพลที่สุดที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด เติ้ง (Tzeng : 1990) ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้ห้องสมุดที่มีต่อมาตรฐาน ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่าห้องสมุดและ บรรณารักษ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอน บรรณารักษ์ต้องสร้างทักษะ การใช้ห้องสมุดให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้ ในขณะที่ไช (Chai : 1996) ศึกษาเรื่อง การใช้ห้องสมุดและการอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่างของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในเมืองไต้หวัน ประเทศไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า โรงเรียนและครูที่อยู่ใน เขตเมืองนำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดน้อยกว่าโรงเรียนและครูในเขตรอบนอก นักเรียนยิ่งโตขึ้นจะมี โอกาสและได้รับคำแนะนำในการใช้ห้องสมุดน้อยลง ครูประจำชั้นให้ความช่วยเหลือนักเรียนใน การใช้ห้องสมุดมากกว่าครูบรรณารักษ์

4. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา

4.1 วัตถุประสงค์การใช้อินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยของคมกริช ทักษิणा (2540) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ในกรุงเทพฯและ ปริมณฑลใช้เว็บบอร์ดเว็บไซต์ ด้านความบันเทิง โดยเข้าเว็บไซต์ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ใช้บริการค้นหาออนไลน์ ส่วนนักเรียนต่างจังหวัดใช้อินเทอร์เน็ตเข้า เว็บไซต์เกี่ยวกับความรู้และการศึกษาที่เป็นภาษาไทยมากกว่านักเรียนในเขตกรุงเทพฯและ ปริมณฑล พฤติกรรมหลังการใช้อินเทอร์เน็ต นักเรียนในต่างจังหวัดนำความรู้ที่ได้จาก อินเทอร์เน็ตไปใช้ประโยชน์ในการศึกษามากกว่านักเรียนในเขตกรุงเทพฯมหานครและปริมณฑล นักเรียนได้รับความเพลิดเพลินและได้รับความรู้ ผลการวิจัยของพิมพา ภูยะดาว (2547) ศึกษา

เรื่อง การแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียน นวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน/หอพัก และใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาค้นคว้าประกอบการเรียน

นอกจากนี้ผลการวิจัยของสุนทร พวงสุวรรณ (2545) ศึกษาเรื่อง การใช้ อินเทอร์เน็ตของนักเรียนโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม จังหวัดเชียงใหม่พบว่านักเรียนใช้ เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษาน้อย ใช้เครือข่ายเพื่อการสื่อสารและการบันเทิงมากกว่า เพื่อการศึกษา และยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการศึกษา เนื่องจากไม่มีเวลา มีปัญหาในเรื่องภาษาอังกฤษ และขาดทักษะในการค้นหาข้อมูล

4.2 ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยของพิมพ์ ภูษะดาว (2547) ศึกษาเรื่อง การแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ พบว่านักเรียนประสบปัญหา เครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการ ปัญหาด้านเวลาเปิดให้บริการอินเทอร์เน็ตของ ห้องสมุด และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของโรงเรียนไม่เพียงพอ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยในบทนี้จะกล่าวถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนรัฐบาลจำนวน 11 โรงเรียน รวม 5,547 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กที่สุ่มจากประชากรในข้อ 1.1 จำนวน 697 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกนที่กำหนดให้ประชากรจำนวน 6,000 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 361 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบจัดชั้นตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน และเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้นเรียนอีกครั้งโดยวิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบตามบัญชีเรียกชื่อ

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้นเรียนและโรงเรียน

ชื่อโรงเรียน	ระดับชั้นเรียน			รวม
	ชั้น ม.4	ชั้น ม.5	ชั้น ม.6	
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ				
1. สามัคคีวิทยาาคม	63	64	64	191
2. ดำรงราษฎร์สงเคราะห์	50	49	47	146
รวม	113	113	111	337
โรงเรียนขนาดกลาง				
1. เม็่งรายมหาราชวิทยาคม	20	19	20	59
2. ห้วยสักวิทยาคม	7	12	9	28
3. เมืองเชียงราย	25	24	22	71
4. จุฬารภรณ์ราชวิทยาลัย เชียงราย	21	17	17	55
5. สามัคคีวิทยาาคม 2	10	11	16	37
6. เวียงชัยวิทยาคม	6	6	8	20
7. ดอนศิลาผางามวิทยาคม	8	6	7	21
8. เวียงเชียงรุ่งวิทยาคม	7	9	10	26
รวม	104	104	109	317
โรงเรียนขนาดเล็ก				
1. ดอนชัยวิทยาคม	13	12	18	43
รวม	230	229	237	697

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดเรื่องแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียน

โดยกำหนดแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ผู้วิจัยได้จำแนกแหล่งการเรียนรู้ตามที่กระทรวงกำหนดและตามความเป็นจริง

2.2 ศึกษาเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ และศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ตามหลักวิชาการบรรณารักษศาสตร์

2.3 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.4 สร้างแบบสอบถาม โดยใช้ผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นเป็นแนวทางในการดำเนินการ ซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลด้านการใช้โดยระบุ เพศ ระดับชั้นเรียน คณะแผนกเฉลี่ย และระยะทางจากที่พักถึงโรงเรียน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

2.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา การจัดพิมพ์ และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการตั้งข้อความให้ครอบคลุมทุกประเด็นที่ต้องการศึกษา แก้ไขคำศัพท์บางคำที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจข้อความได้ชัดเจน รวมทั้งแก้ไขการพิมพ์แบบสอบถามด้วยการใช้โปรแกรมประมวลคำตามปกติแล้วจึงจัดบรรทัดข้อความ ซึ่งง่ายต่อการแก้ไขในภายหลัง

2.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารบรรณศาสตร์ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดา รุ่งวิสัย อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) ปฏิบัติหน้าที่ผู้สอน ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีสมร คุณากรบดินทร์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และปฏิบัติหน้าที่ผู้สอน โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารบรรณศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อ.เมือง

จ.เชียงใหม่ นางสมจิตร ปาระมี อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอน โรงเรียนแม่สายประสิทธิศาสตร์ อ.แม่สาย จ.เชียงใหม่ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruency – IOC) พบว่าทุกข้อคำถามมีค่า IOC เกิน 0.5 ขึ้นไป นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้เพิ่มข้อคำถามเกี่ยวกับช่วงเวลาในการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

2.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนพานพิทยาคม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวนชั้นละ 20 คน รวม 60 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อตรวจสอบความเที่ยง

2.9 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรม SPSS 11.0 for Windows คำนวณด้วยสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.9348

2.10 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองแล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อยอีกครั้งหนึ่งแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเรียบร้อยเป็นครั้งสุดท้าย เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วดำเนินการจัดทำสำเนาจำนวน 721 ชุด เพื่อเตรียมนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งลงนามโดยประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยได้นำส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลและรับคืนด้วยตนเอง ซึ่งทยอยไปเก็บตามโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 11 โรงเรียน โดยติดต่อประสานงานผ่านรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายธุรการของแต่ละโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองในช่วงวันที่ 1-24 กรกฎาคม 2547

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา 721 ฉบับ ผู้วิจัยได้นำมาตรวจสอบ พบว่าเหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 697 ฉบับ นำไปบันทึกข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.0 for Windows

4.2 กำหนดรหัสในแบบสอบถามเพื่อความสะดวกในการบันทึกข้อมูลแล้วดำเนินการบันทึกข้อมูลจนครบ 697 ฉบับ

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบโดยใช้ค่าร้อยละ

4.3.2 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ซึ่งเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดโรงเรียน และแบบสอบถามตอนที่ 3 ที่เกี่ยวกับปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ซึ่งคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ รายด้าน และผลรวมทั้งหมด โดยกำหนดค่าน้ำหนักการตอบดังนี้

ตอบช่องระดับการใช้บ่อยที่สุด/ไม่เคยใช้	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 1
ตอบช่องระดับการใช้บ่อย	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 2
ตอบช่องระดับการใช้ปานกลาง	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 3
ตอบช่องระดับการใช้มาก	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 4
ตอบช่องระดับการใช้มากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 5

ในการแปลผลค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 ใช้แหล่งการเรียนรู้/ปัญหาระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 ใช้แหล่งการเรียนรู้/ปัญหาระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 ใช้แหล่งการเรียนรู้/ปัญหาระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 ใช้แหล่งการเรียนรู้/ปัญหาระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 ใช้แหล่งการเรียนรู้/ปัญหาระดับน้อยที่สุด

4.3.3 วิเคราะห์ตอนที่ 2 ข้อ 2.4 ซึ่งเกี่ยวกับช่วงเวลาในการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนโดยใช้ค่าร้อยละ

4.3.4 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ การใช้ทรัพยากร

สารสนเทศในห้องสมุดโรงเรียนและปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนโดยใช้ t-test

4.3.5 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนตามตัวแปรตามระดับชั้นเรียนโดยใช้ F-test หากพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ (Scheffé's Method)

4.3.6 วิเคราะห์ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนที่ตอบในส่วนปลายเปิดโดยการแจกแจงนับเป็นความถี่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 เพื่อศึกษาการใช้และเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ เพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ เพื่อศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด เพื่อศึกษาปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 7 ตอน ตามลำดับดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
- ตอนที่ 3 การใช้และเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนเพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ
- ตอนที่ 4 การใช้และเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
- ตอนที่ 5 การใช้และเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียน
- ตอนที่ 6 การใช้และเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ
- ตอนที่ 7 ปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ						
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	49	7.03	70	10.04	119	17.07
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	47	6.74	66	9.47	113	16.21
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	31	4.45	80	11.48	111	15.93
รวม	127	18.22	216	30.99	343	49.21
โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก						
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	48	6.89	68	9.75	116	16.64
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	53	7.60	61	8.75	114	16.36
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	62	8.90	62	8.90	124	17.79
รวม	163	23.39	191	27.40	354	50.79
รวมทั้งหมด	290	41.61	407	58.39	697	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทั้งโดยรวมและแยกตามขนาดของโรงเรียนเป็นผู้หญิง (โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษร้อยละ 49.21 โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กร้อยละ 50.79) ผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 17.07 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 16.21 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 15.93 โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 16.64 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 16.36 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 17.79

ตอนที่ 2 ช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน

ช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในและภายนอกโรงเรียน โดยให้นักเรียนได้เลือกตอบมากกว่า 1 ข้อ จึงได้นำมาหาค่าความถี่คิดเป็นร้อยละ ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.2 - 4.3

ตารางที่ 4.2 ช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้ / ช่วงเวลาที่ใช้	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
1.	ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่		
1.1	ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	75	10.76
1.2	คาบอิสระ	407	58.39
1.3	พักกลางวัน	379	54.38
1.4	หลังเลิกเรียน	110	15.78
1.5	ในช่วงโมงเรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูล	343	49.21
1.6	ไม่เคยใช้	4	0.57
2.	ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์		
2.1	ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	16	2.30
2.2	คาบอิสระ	160	22.96
2.3	พักกลางวัน	176	25.25
2.4	หลังเลิกเรียน	76	10.90
2.5	ในช่วงโมงเรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูล	343	49.21
2.6	ไม่เคยใช้	92	13.20

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้ / ช่วงเวลาที่ใช้	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
3.	ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์		
3.1	ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	13	1.87
3.2	คาบอิสระ	125	17.93
3.3	พักกลางวัน	131	18.79
3.4	หลังเลิกเรียน	33	4.73
3.5	ในช่วงโม่งเรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูล	278	39.89
3.6	ไม่เคยใช้	161	23.10
4.	ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ		
4.1	ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	6	0.86
4.2	คาบอิสระ	137	19.66
4.3	พักกลางวัน	155	22.24
4.4	หลังเลิกเรียน	36	5.16
4.5	ในช่วงโม่งเรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูล	304	43.62
4.6	ไม่เคยใช้	127	18.22
5.	ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย		
5.1	ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	10	1.43
5.2	คาบอิสระ	134	19.23
5.3	พักกลางวัน	141	20.23
5.4	หลังเลิกเรียน	28	4.02
5.5	ในช่วงโม่งเรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูล	342	49.07
5.6	ไม่เคยใช้	107	15.35

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้ / ช่วงเวลาที่ใช้	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
6.	ห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษา		
6.1	ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	10	1.43
6.2	คาบอิสระ	275	39.45
6.3	พักกลางวัน	221	31.70
6.4	หลังเลิกเรียน	42	6.03
6.5	ในช่วงโมเมนต์เรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูล	281	40.17
6.6	ไม่เคยใช้	45	6.46
7.	ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน		
7.1	ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	11	1.58
7.2	คาบอิสระ	286	41.03
7.3	พักกลางวัน	271	38.88
7.4	หลังเลิกเรียน	74	10.62
7.5	ในช่วงโมเมนต์เรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูล	296	42.47
7.6	ไม่เคยใช้	47	6.74
8.	ห้องแนะแนว		
8.1	ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	34	4.88
8.2	คาบอิสระ	218	31.28
8.3	พักกลางวัน	244	35.00
8.4	หลังเลิกเรียน	83	11.91
8.5	ในช่วงโมเมนต์เรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูล	221	31.71
8.6	ไม่เคยใช้	71	10.19

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้ / ช่วงเวลาที่ใช้	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
9. ศูนย์โสตทัศนศึกษา			
9.1	ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	8	1.15
9.2	คาบอิสระ	104	14.92
9.3	พักกลางวัน	103	14.78
9.4	หลังเลิกเรียน	28	4.02
9.5	ในช่วงโมงเรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูล	289	41.46
9.6	ไม่เคยใช้	164	23.53
10. การพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ			
10.1	ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ	74	10.62
10.2	คาบอิสระ	261	37.45
10.3	พักกลางวัน	233	33.43
10.4	หลังเลิกเรียน	136	19.51
10.5	ในช่วงโมงเรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูล	324	46.48
10.6	ไม่เคยใช้	27	3.87

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่านักเรียนมีช่วงเวลาในการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนดังนี้ นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ในช่วงคาบอิสระสูงสุด (ร้อยละ 58.39) เข้าใช้ห้องแนะแนวในช่วงพักกลางวันสูงสุด (ร้อยละ 35.00) แหล่งการเรียนรู้นอกนั้นเข้าใช้สูงสุดในช่วงช่วงโมงเรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูล

ตารางที่ 4.3 ช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

ข้อ	ช่วงเวลาที่ใช้	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
1.	ตอนเย็นหลังเลิกเรียน	288	41.31
2.	วันหยุดเสาร์-อาทิตย์	483	69.29
3.	วันหยุดนักขัตฤกษ์	173	24.82
4.	วันหยุดช่วงปิดภาคเรียน	324	46.48

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่าช่วงเวลาที่นักเรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนสูงสุดคือช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ (ร้อยละ 69.29)

ตอนที่ 3 การใช้และเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน
ของนักเรียนเพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ

3.1 สภาพการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อ
การเรียนรายวิชาต่าง ๆ ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อการเรียน
รายวิชาต่าง ๆ

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้	\bar{x}	S.D.	แปลผล
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน				
1.	ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่	3.85	0.82	มาก
2.	ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์	2.93	0.97	ปานกลาง
3.	ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์	2.56	1.02	ปานกลาง
4.	ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ	2.70	1.00	ปานกลาง
5.	ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย	2.78	0.99	ปานกลาง
6.	ห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษา	2.70	1.07	ปานกลาง
7.	ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน	3.19	1.10	ปานกลาง
8.	ห้องแนะแนว	3.11	1.01	ปานกลาง
9.	ศูนย์โสตทัศนศึกษา	2.68	1.02	ปานกลาง
10.	การพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอน	3.54	0.90	มาก
	รายวิชาต่าง ๆ			
	รวม	3.00	0.61	ปานกลาง
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน				
1.	ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	2.25	1.06	น้อย
2.	ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	1.90	0.93	น้อย
3.	ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	1.42	0.81	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้	\bar{x}	S.D.	แปลผล
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน				
4.	ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงราย	1.59	0.96	น้อย
5.	ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ	2.03	0.95	น้อย
6.	ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต	2.90	1.27	ปานกลาง
7.	ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	2.66	1.63	ปานกลาง
8.	หอฝึก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	1.75	1.05	น้อย
9.	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อ.เมือง จ.เชียงราย	1.50	0.83	น้อย
10.	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสิมมิต สถาบันราชภัฏเชียงราย	1.53	0.85	น้อย
11.	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	1.80	0.97	น้อย
12.	วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงราย	1.39	0.76	น้อยที่สุด
13.	สถาบันศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงราย	1.43	0.81	น้อยที่สุด
14.	วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย	2.30	1.08	น้อย
15.	วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย	2.16	1.09	น้อย
16.	วัดพระธาตุดอยจอมทอง อ.เมือง จ.เชียงราย	1.75	1.00	น้อย
17.	วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	1.98	1.03	น้อย
18.	ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	2.10	1.12	น้อย
19.	ผู้เชี่ยวชาญในห้องถิ่นที่อาจารย์ผู้สอน เคยพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้	2.48	1.10	น้อย
20.	บิดา-มารดา หรือญาติพี่น้อง	3.72	1.07	มาก
รวม		2.13	0.58	น้อย
รวมทั้งหมด		2.57	0.51	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่านักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.57$)

นักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการใช้ในระดับมาก 2 ข้อตามลำดับคือ ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ ($\bar{x} = 3.85$) รองลงมาคือ การพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.54$) ส่วนแหล่งการเรียนรู้ที่มีการใช้ระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยเกิน 3.00 ขึ้นไปคือ ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน ($\bar{x} = 3.19$) และห้องแนะแนว ($\bar{x} = 3.11$)

นักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการใช้ในระดับมากเพียง 1 ข้อคือ บิดา-มารดา หรือญาติพี่น้อง ($\bar{x} = 3.72$) รองลงมาที่มีการใช้ในระดับปานกลาง 2 ข้อตามลำดับคือ ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต ($\bar{x} = 2.90$) และใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน ($\bar{x} = 2.66$)

3.2 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนเพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.5 - 4.7

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน
เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ข้อ	การใช้แหล่งการเรียนรู้	โรงเรียนขนาด ใหญ่พิเศษ		โรงเรียนขนาด กลางและเล็ก		t
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน						
1.	ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่	3.77	0.85	3.93	0.78	-2.64*
2.	ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์	2.84	1.02	3.01	0.91	-2.41*
3.	ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์	2.20	0.95	2.91	0.97	-9.82*
4.	ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ	2.59	1.03	2.80	0.95	-2.88*
5.	ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย	2.50	0.92	3.06	0.96	-7.87*
6.	ห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษา	2.29	1.04	3.09	0.95	-10.62*
7.	ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน	2.92	1.07	3.45	1.05	-6.60*
8.	ห้องแนะแนว	2.99	1.04	3.22	0.96	-3.05*
9.	ศูนย์โสตทัศนศึกษา	2.35	0.97	3.00	0.96	-8.91*
10.	การพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอน รายวิชาต่าง ๆ	3.47	0.91	3.60	0.89	-2.02*
	รวม	2.79	0.56	3.21	0.59	-9.60*
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
1.	ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	2.32	1.00	2.18	1.12	1.81
2.	ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	1.83	0.89	1.97	0.97	-2.04*
3.	ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	1.38	0.77	1.46	0.85	-1.37
4.	ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงราย	1.56	0.92	1.61	1.00	-0.73
5.	ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ	1.93	0.91	2.14	0.98	-2.86*
6.	ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต	3.08	1.20	2.72	1.32	3.81*
7.	ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	3.32	1.56	2.03	1.44	11.36*
8.	หอฝึก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	1.63	0.90	1.86	1.17	-2.93*

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อ	การใช้แหล่งการเรียนรู้	โรงเรียนขนาด ใหญ่พิเศษ		โรงเรียนขนาด กลางและเล็ก		t
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
9.	พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อ.เมือง จ.เชียงราย	1.47	0.77	1.54	0.87	-1.17
10.	พิพิธภัณฑ์สิ่งมีชีวิต สถาบันราชภัฏเชียงราย	1.44	0.80	1.61	0.89	-2.56*
11.	พิพิธภัณฑ์เชียงแสน อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	1.76	0.90	1.84	1.04	-1.14
12.	วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบัน ราชภัฏเชียงราย	1.30	0.63	1.47	0.86	-3.01*
13.	สถาบันศึกษาความหลากหลาย ทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงราย	1.33	0.73	1.52	0.88	-3.16*
14.	วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย	2.43	1.03	2.19	1.12	2.93*
15.	วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย	2.25	1.03	2.07	1.13	2.30*
16.	วัดพระธาตุดอยจอมทอง อ.เมือง จ.เชียงราย	1.69	0.92	1.81	1.07	-1.51
17.	วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	1.87	0.91	2.08	1.12	-2.72*
18.	ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	1.84	1.04	2.36	1.14	-6.35*
19.	ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นที่อาจารย์ผู้สอน เคยพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้	2.30	1.05	2.67	1.12	-4.49*
20.	บิดา-มารดา หรือญาติพี่น้อง	3.79	1.01	3.65	1.11	1.81
รวม		2.12	0.52	2.14	0.63	-0.53
รวมทั้งหมด		2.45	0.48	2.68	0.51	-5.88*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.5 แสดงว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกับนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อเรียนรายวิชาต่าง ๆ โดยรวมทั้งหมดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.1 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

เมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภท พบว่านักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมและเป็นรายชื่อทุกข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.2 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

สำหรับการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.3 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กดังนี้ ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย และวัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ที่นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนใหญ่พิเศษคือ ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ หอศิลป์ อ.เชียงแสน จ.เชียงราย พิพิธภัณฑ์สิ่งมีชีวิต สถาบันราชภัฏเชียงราย วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงราย สถาบันศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงราย วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นที่อาจารย์ผู้สอนเคยพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้

ตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ของนักเรียน
จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ข้อ	การใช้แหล่งการเรียนรู้	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน						
1. ห้องสมุดโรงเรียนที่ นักเรียนศึกษาอยู่	ระหว่างกลุ่ม		2	5.08	2.54	3.85*
	ภายในกลุ่ม		694	458.70	0.66	
	รวม		696	463.78		
2. ห้องสมุดหมวด วิชาวิทยาศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม		2	3.45	1.73	1.83
	ภายในกลุ่ม		694	655.82	0.95	
	รวม		696	659.27		
3. ห้องสมุดหมวด วิชาคณิตศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม		2	7.75	3.87	3.72*
	ภายในกลุ่ม		694	722.15	1.04	
	รวม		696	729.90		
4. ห้องสมุดหมวด วิชาภาษาต่างประเทศ	ระหว่างกลุ่ม		2	7.68	3.84	3.90*
	ภายในกลุ่ม		694	683.84	0.99	
	รวม		696	691.52		
5. ห้องสมุดหมวด วิชาภาษาไทย	ระหว่างกลุ่ม		2	1.57	0.79	0.81
	ภายในกลุ่ม		694	674.15	0.97	
	รวม		696	675.72		
6. ห้องสมุดหมวด วิชาสังคมศึกษา	ระหว่างกลุ่ม		2	2.12	1.06	0.93
	ภายในกลุ่ม		694	794.21	1.14	
	รวม		696	796.33		
7. ห้องบริการอินเทอร์เน็ต ของโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม		2	3.08	1.54	1.29
	ภายในกลุ่ม		694	830.05	1.20	
	รวม		696	833.13		

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อ	การใช้แหล่งการเรียนรู้	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน						
8. ห้องแนะแนว	ระหว่างกลุ่ม		2	42.14	21.07	21.97*
	ภายในกลุ่ม		694	665.58	0.96	
	รวม		696	707.71		
9. ศูนย์โสตทัศนศึกษา	ระหว่างกลุ่ม		2	1.69	0.84	0.81
	ภายในกลุ่ม		694	723.61	1.04	
	รวม		696	725.29		
10. การพูดคุยสอบถาม อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ	ระหว่างกลุ่ม		2	3.24	1.62	2.00
	ภายในกลุ่ม		694	564.08	0.81	
	รวม		696	567.32		
		ระหว่างกลุ่ม	2	1.02	0.51	1.36
		ภายในกลุ่ม	694	259.91	0.38	
	รวม	รวม	696	260.92		
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
1. ห้องสมุดประชาชน ประจำจังหวัด	ระหว่างกลุ่ม		2	0.11	0.06	0.05
	ภายในกลุ่ม		694	783.44	1.13	
	รวม		696	783.56		
2. ห้องสมุดประชาชน ประจำอำเภอ	ระหว่างกลุ่ม		2	3.44	1.72	1.98
	ภายในกลุ่ม		694	602.73	0.87	
	รวม		696	606.17		
3. ห้องสมุดมหาวิทยาลัย แม่ฟ้าหลวง	ระหว่างกลุ่ม		2	3.53	1.77	2.70
	ภายในกลุ่ม		694	454.14	0.65	
	รวม		696	457.67		

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อ	การใช้แหล่งการเรียนรู้	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
4. ห้องสมุดสถาบันราชภัฏ เชียงใหม่	ระหว่างกลุ่ม		2	1.33	0.66	0.71
	ภายในกลุ่ม		694	645.67	0.93	
	รวม		696	647.00		
5. ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ	ระหว่างกลุ่ม		2	8.27	4.14	4.61*
	ภายในกลุ่ม		694	622.90	0.90	
	รวม		696	631.17		
6. ร้านเอกชนที่บริการ อินเทอร์เน็ต	ระหว่างกลุ่ม		2	3.99	1.99	1.23
	ภายในกลุ่ม		694	1124.58	1.62	
	รวม		696	1128.56		
7. ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	ระหว่างกลุ่ม		2	0.27	0.13	0.05
	ภายในกลุ่ม		694	1849.50	2.67	
	รวม		696	1849.77		
8. หอฝึก อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่	ระหว่างกลุ่ม		2	16.23	8.11	7.50*
	ภายในกลุ่ม		694	751.33	1.08	
	รวม		696	767.56		
9. พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อ.เมือง จ.เชียงใหม่	ระหว่างกลุ่ม		2	4.57	2.28	3.36*
	ภายในกลุ่ม		694	471.67	0.68	
	รวม		696	476.24		
10. พิพิธภัณฑ์สิ่งมีชีวิต สถาบันราชภัฏเชียงใหม่	ระหว่างกลุ่ม		2	2.98	1.49	2.07
	ภายในกลุ่ม		694	500.78	0.72	
	รวม		696	503.76		

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อ	การใช้แหล่งการเรียนรู้	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
11.	พิพิธภัณฑ์เชียงใหม่	ระหว่างกลุ่ม	2	12.94	6.47	6.94*
	อ.เชียงใหม่ จ.เชียงราย	ภายในกลุ่ม	694	647.13	0.93	
		รวม	696	660.07		
12.	วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	4.53	2.27	3.98*
	สถาบันราชภัฏเชียงราย	ภายในกลุ่ม	694	394.88	0.57	
		รวม	696	399.41		
13.	สถาบันศึกษาความหลากหลาย	ระหว่างกลุ่ม	2	5.65	2.83	4.33*
	ทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม	ภายในกลุ่ม	694	452.94	0.65	
	สถาบันราชภัฏเชียงราย	รวม	696	458.59		
14.	วัดพระแก้วอ.เมือง จ.เชียงราย	ระหว่างกลุ่ม	2	16.53	8.27	7.16*
		ภายในกลุ่ม	694	800.98	1.15	
		รวม	696	817.52		
15.	วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย	ระหว่างกลุ่ม	2	11.47	5.73	4.89*
		ภายในกลุ่ม	694	813.17	1.17	
		รวม	696	824.64		
16.	วัดพระธาตุคอกยจอมทอง	ระหว่างกลุ่ม	2	3.99	1.99	2.02
	อ.เมือง จ.เชียงราย	ภายในกลุ่ม	694	687.07	0.99	
		รวม	696	691.06		
17.	วัดพระธาตุผาเงา	ระหว่างกลุ่ม	2	15.26	7.63	7.38*
	อ.เชียงใหม่ จ.เชียงราย	ภายในกลุ่ม	694	717.42	1.03	
		รวม	696	732.68		

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อ	การใช้แหล่งการเรียนรู้	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
18. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	ระหว่างกลุ่ม		2	9.63	4.81	3.86*
	ภายในกลุ่ม		694	864.93	1.25	
	รวม		696	874.56		
19. ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น ที่อาจารย์ผู้สอนเคยพา นักเรียนไปศึกษาหาความรู้	ระหว่างกลุ่ม		2	4.38	2.19	1.81
	ภายในกลุ่ม		694	839.71	1.21	
	รวม		696	844.09		
20. บิดา-มารดาหรือญาติพี่น้อง	ระหว่างกลุ่ม		2	4.44	2.22	1.95
	ภายในกลุ่ม		694	788.45	1.14	
	รวม		696	792.88		
	ระหว่างกลุ่ม		2	5.18	2.59	7.92*
	ภายในกลุ่ม		694	226.72	0.33	
	รวม		696	231.89		
	ระหว่างกลุ่ม		2	2.34	1.17	4.59*
	ภายในกลุ่ม		694	176.79	0.26	
	รวมทั้งหมด		696	179.13		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.6 แสดงว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ โดยรวมทั้งหมดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.4

เมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภท พบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.5 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนต่างก็มี

การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนต่างกันคือ ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ ห้องสมุด
หมวดวิชาคณิตศาสตร์ ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ และห้องแนะแนว

สำหรับการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนพบว่ามีการใช้โดยรวมแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.6 และเมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีการใช้แตกต่างกันคือ ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ หอศิลป์ อ.เชียงใหม่
จ.เชียงราย พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อ.เมือง จ.เชียงราย พิพิธภัณฑ์เชียงใหม่ อ.เชียงใหม่ จ.เชียงราย
วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงราย สถาบันศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ
และสิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงราย วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย วัดพระสิงห์ อ.เมือง
จ.เชียงราย วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

เพื่อให้ทราบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันคูใดบ้างที่มีการใช้
แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน จึงนำไป
ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนต่างกัน เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ที่พบความแตกต่าง

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน		ระดับชั้นเรียน		
			ชั้นม.5	ชั้นม.6	ชั้นม.4
		\bar{x}	3.74	3.86	3.95
1. ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่	ชั้นม.5	3.74	-	0.12	0.21*
	ชั้นม.6	3.86		-	0.09
	ชั้นม.4	3.95			-
			\bar{x}	2.41	2.61
3. ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์	ชั้นม.6	2.41	-	0.20	0.25*
	ชั้นม.5	2.61		-	0.05
	ชั้นม.4	2.66			-
			\bar{x}	2.59	2.66
4. ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ	ชั้นม.6	2.59	-	0.07	0.25*
	ชั้นม.5	2.66		-	0.18
	ชั้นม.4	2.84			-
			\bar{x}	2.90	2.97
8. ห้องสมุดแนะแนว	ชั้นม.4	2.90	-	0.07	0.55*
	ชั้นม.5	2.97		-	0.48*
	ชั้นม.6	3.45			-

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน		ระดับชั้นเรียน		
			ชั้นม.6	ชั้นม.5	ชั้นม.4
		\bar{x}	1.91	2.02	2.17
5. ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ	ชั้นม.6	1.91	-	0.12	0.26*
	ชั้นม.5	2.02		-	0.15
	ชั้นม.4	2.17			-
		\bar{x}	1.58	1.71	1.95
8. หอฝึก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	ชั้นม.6	1.58	-	0.13	0.37*
	ชั้นม.5	1.71		-	0.24*
	ชั้นม.4	1.95			-
		\bar{x}	1.42	1.48	1.61
9. พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อ.เมือง จ.เชียงราย	ชั้นม.6	1.42	-	0.06	0.19*
	ชั้นม.5	1.48		-	0.13
	ชั้นม.4	1.61			-
		\bar{x}	1.61	1.89	1.91
11. พิพิธภัณฑ์เชียงแสน อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	ชั้นม.6	1.61	-	0.28*	0.30*
	ชั้นม.5	1.89		-	0.02
	ชั้นม.4	1.91			-
		\bar{x}	1.31	1.35	1.50
12. วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงราย	ชั้นม.6	1.31	-	0.04	0.19*
	ชั้นม.5	1.35		-	0.15
	ชั้นม.4	1.50			-

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ชื่อ	แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน		ระดับชั้นเรียน		
			ชั้นม.6	ชั้นม.5	ชั้นม.4
		\bar{x}	1.35	1.37	1.55
13. สถาบันความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม	ชั้นม.6	1.35	-	0.02	0.20*
	ชั้นม.5	1.37		-	0.18
	ชั้นม.4	1.55			-
		\bar{x}	2.11	2.32	2.49
14. วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย	ชั้นม.6	2.11	-	0.21	0.38*
	ชั้นม.5	2.32		-	0.17
	ชั้นม.4	2.49			-
		\bar{x}	1.99	2.19	2.29
15. วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย	ชั้นม.6	1.99	-	0.20	0.30*
	ชั้นม.5	2.19		-	0.10
	ชั้นม.4	2.29			-
		\bar{x}	1.81	1.95	2.17
17. วัดพระธาตุมหาเจดีย์ อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	ชั้นม.6	1.81	-	0.14	0.36*
	ชั้นม.5	2.95		-	0.22
	ชั้นม.4	2.17			-
		\bar{x}	2.04	2.11	2.44
รวม	ชั้นม.6	2.04	-	0.07	0.20*
	ชั้นม.5	2.11		-	0.13
	ชั้นม.4	2.24			-

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ชื่อ	แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน	\bar{x}	ระดับชั้นเรียน		
			ชั้นม.6	ชั้นม.5	ชั้นม.4
			2.52	2.54	2.65
	รวมทั้งหมด	ชั้นม.6	2.52	-	0.13*
		ชั้นม.5	2.54	-	0.11
		ชั้นม.4	2.65		-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 แสดงว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ โดยรวมทั้งหมดแตกต่างกัน และมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีการใช้ที่แตกต่างกันที่สำคัญดังนี้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้แหล่งการเรียนรู้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในแหล่งต่อไปนี้ ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์ ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ หอฝัน อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ พิพิธภัณฑสถานเชียงใหม่ อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงใหม่ วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ และวัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้ห้องแนะแนวมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ และหอฝัน อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการใช้พิพิธภัณฑสถานเชียงใหม่ อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

**ตอนที่ 4 การใช้และเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน
ของนักเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม**

4.1 การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อการศึกษา
ค้นคว้าเพิ่มเติม ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อการศึกษา
ค้นคว้าเพิ่มเติม

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้	\bar{x}	S.D.	แปลผล
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน				
1.	ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่	3.97	0.85	มาก
2.	ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์	2.88	0.99	ปานกลาง
3.	ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์	2.50	1.04	ปานกลาง
4.	ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ	2.56	0.98	ปานกลาง
5.	ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย	2.64	1.01	ปานกลาง
6.	ห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษา	2.53	1.04	ปานกลาง
7.	ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน	3.12	1.14	ปานกลาง
8.	ห้องแนะแนว	2.99	1.08	ปานกลาง
9.	ศูนย์โสตทัศนศึกษา	2.50	1.06	ปานกลาง
10.	การพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอน รายวิชาต่าง ๆ	3.38	1.02	ปานกลาง
	รวม	2.91	0.65	ปานกลาง
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน				
1.	ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	2.14	1.10	น้อย
2.	ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	1.80	0.93	น้อย
3.	ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	1.39	0.73	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้	\bar{x}	S.D.	แปลผล
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน				
4.	ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงราย	1.56	0.94	น้อย
5.	ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ	1.95	0.98	น้อย
6.	ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต	2.87	1.31	ปานกลาง
7.	ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	2.68	1.65	ปานกลาง
8.	หอฝึก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	1.65	0.97	น้อย
9.	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อ.เมือง จ.เชียงราย	1.41	0.74	น้อยที่สุด
10.	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสิมขีวดี สถาบันราชภัฏเชียงราย	1.41	0.74	น้อยที่สุด
11.	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	1.61	0.87	น้อย
12.	วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงราย	1.35	0.68	น้อยที่สุด
13.	สถาบันศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงราย	1.36	0.68	น้อยที่สุด
14.	วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย	2.18	1.08	น้อย
15.	วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย	2.02	1.04	น้อย
16.	วัดพระธาตุคุดอยจอมทอง อ.เมือง จ.เชียงราย	1.63	0.89	น้อย
17.	วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	1.86	0.97	น้อย
18.	ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	2.04	1.08	น้อย
19.	ผู้เชี่ยวชาญในห้องถิ่นที่อาจารย์ผู้สอน เคยพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้	2.39	1.13	น้อย
20.	บิดา-มารดา หรือญาติพี่น้อง	3.58	1.14	มาก
รวม		2.03	0.55	น้อย
รวมทั้งหมด		2.47	0.52	น้อย

จากตารางที่ 4.8 แสดงว่านักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.47$)

นักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการใช้ในระดับมากเพียง 1 ข้อคือ ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ ($\bar{x} = 3.97$) ส่วนที่เหลือมีการใช้ในระดับปานกลาง ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยเกิน 3.00 ขึ้นไป ได้แก่ การพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.38$) และห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน ($\bar{x} = 3.12$)

นักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยรวมในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการใช้ในระดับมากเพียง 1 ข้อ คือ บิดา-มารดาหรือญาติพี่น้อง ($\bar{x} = 3.58$) รองลงไปมีการใช้ระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต ($\bar{x} = 2.87$) และใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน ($\bar{x} = 2.68$)

4.2 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.9 - 4.11

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน
เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้	โรงเรียนขนาด ใหญ่พิเศษ		โรงเรียนขนาด กลางและเล็ก		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน						
1.	ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่	3.86	0.89	4.08	0.79	-3.43*
2.	ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์	2.72	1.02	3.03	0.94	-4.07*
3.	ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์	2.12	0.94	2.87	0.99	-10.30*
4.	ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ	2.43	1.02	2.69	0.92	-3.50*
5.	ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย	2.33	0.95	2.94	0.97	-8.41*
6.	ห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษา	2.10	0.99	2.95	0.91	-11.71*
7.	ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน	2.87	1.10	3.36	1.12	-5.79*
8.	ห้องแนะแนว	2.84	1.11	3.14	1.02	-3.80*
9.	ศูนย์โสตทัศนศึกษา	2.12	0.93	2.88	1.04	-10.19*
10.	การพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอน รายวิชาต่าง ๆ	3.26	1.00	3.51	1.03	-3.23*
รวม		2.66	0.60	3.14	0.62	-10.39*
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
1.	ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	2.24	1.06	2.05	1.13	2.36*
2.	ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	1.77	0.93	1.84	0.93	-0.98
3.	ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	1.32	0.65	1.45	0.81	-2.42*
4.	ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงราย	1.49	0.85	1.63	1.01	-1.98*
5.	ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ	1.82	0.94	2.07	1.00	-3.38*
6.	ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต	3.05	1.23	2.69	1.37	3.65*

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้	โรงเรียนขนาด ใหญ่พิเศษ		โรงเรียนขนาด กลางและเล็ก		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
7.	ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	3.33	1.59	2.06	1.45	10.97*
8.	หอผีเสื้อ อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	1.51	0.81	1.79	1.10	-3.73*
9.	พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อ.เมือง จ.เชียงราย	1.36	0.67	1.46	0.80	-1.82
10.	พิพิธภัณฑ์สิ่งมีชีวิต สถาบันราชภัฏเชียงราย	1.36	0.70	1.47	0.78	-1.92
11.	พิพิธภัณฑ์เชียงแสน อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	1.50	0.76	1.71	0.96	-3.20*
12.	วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงราย	1.27	0.58	1.42	0.76	-2.85*
13.	สถาบันศึกษาความหลากหลาย ทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม	1.25	0.56	1.46	0.76	-4.17*
14.	วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย	2.22	1.03	2.14	1.12	0.98
15.	วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย	2.09	1.01	1.95	1.06	1.73
16.	วัดพระธาตุคอกยจอมทอง อ.เมือง จ.เชียงราย	1.57	0.83	1.68	0.95	-1.58
17.	วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	1.73	0.84	1.99	1.07	-3.56*
18.	ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	1.77	0.96	2.30	1.13	-6.72*
19.	ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นที่อาจารย์ผู้สอน เคยพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้	2.21	1.09	2.57	1.15	-4.18*
20.	บิดา-มารดา หรือญาติพี่น้อง	3.67	1.08	3.48	1.19	2.18*
รวม		2.03	0.50	2.04	0.60	-0.30
รวมทั้งหมด		2.34	0.48	2.59	0.52	-6.46*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 แสดงว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกับนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยรวมทั้งหมดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.7 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

เมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภท พบว่านักเรียนโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.8 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนทุกแห่งแตกต่างกัน โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

สำหรับการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.9 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กคือ ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน บิดา-มารดาหรือญาติพี่น้อง และนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษคือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ หอศิลป์ อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ พิพิธภัณฑ์เชียงใหม่ อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และผู้เชี่ยวชาญในห้องถิ่นที่อาจารย์ผู้สอนเคยพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน
เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน						
1. ห้องสมุดโรงเรียนที่ นักเรียนศึกษาอยู่	ระหว่างกลุ่ม	2	3.25	1.63	2.27	
	ภายในกลุ่ม	694	498.05	0.72		
	รวม	696	501.31			
2. ห้องสมุดหมวด วิชาวิทยาศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม	2	7.57	3.79	3.88*	
	ภายในกลุ่ม	694	677.82	0.98		
	รวม	696	685.39			
3. ห้องสมุดหมวด วิชาคณิตศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม	2	14.32	7.16	6.79*	
	ภายในกลุ่ม	694	731.93	1.06		
	รวม	696	746.25			
4. ห้องสมุดหมวด วิชาภาษาต่างประเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	5.58	2.79	2.92	
	ภายในกลุ่ม	694	663.96	0.96		
	รวม	696	669.54			
5. ห้องสมุดหมวด วิชาภาษาไทย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.68	0.34	0.34	
	ภายในกลุ่ม	694	704.48	1.02		
	รวม	696	705.17			
6. ห้องสมุดหมวด วิชาสังคมศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	3.25	1.63	1.50	
	ภายในกลุ่ม	694	750.33	1.08		
	รวม	696	753.59			
7. ห้องบริการ อินเทอร์เน็ตของโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	6.97	3.49	2.71	
	ภายในกลุ่ม	694	892.14	1.29		
	รวม	696	899.12			

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้	แหล่งความแปรปรวน				
		df	SS	MS	F	
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน						
8. ห้องแนะแนว	ระหว่างกลุ่ม	2	33.94	16.97	5.24*	
	ภายในกลุ่ม	694	773.02	1.12		
	รวม	696	806.96			
9. ศูนย์โสตทัศนศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	1.63	0.82	0.73	
	ภายในกลุ่ม	694	776.61	1.12		
	รวม	696	778.24			
10. การพูดคุยสอบถาม อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.52	1.26	1.20	
	ภายในกลุ่ม	694	728.20	1.05		
	รวม	696	730.72			
	ระหว่างกลุ่ม	2	1.49	0.74	1.74	
	ภายในกลุ่ม	694	296.07	0.43		
	รวม	696	297.55			
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
1. ห้องสมุดประชาชน ประจำจังหวัด	ระหว่างกลุ่ม	2	0.12	0.06	0.05	
	ภายในกลุ่ม	694	846.25	1.22		
	รวม	696	846.36			
2. ห้องสมุดประชาชน ประจำอำเภอ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.17	1.59	1.83	
	ภายในกลุ่ม	694	602.29	0.87		
	รวม	696	605.46			

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้	แหล่งความแปรปรวน				
		df	SS	MS	F	
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
3. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	ระหว่างกลุ่ม	2	1.71	0.86	1.59	
	ภายในกลุ่ม	694	373.47	0.54		
	รวม	696	375.18			
4. ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงราย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.87	0.44	0.50	
	ภายในกลุ่ม	694	609.03	0.88		
	รวม	696	609.90			
5. ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ	ระหว่างกลุ่ม	2	14.30	7.15	7.63*	
	ภายในกลุ่ม	694	649.85	0.94		
	รวม	696	664.14			
6. ร้านเอกสารที่บริการอินเทอร์เน็ต	ระหว่างกลุ่ม	2	1.58	0.79	0.46	
	ภายในกลุ่ม	694	1201.54	1.73		
	รวม	696	1203.12			
7. ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.31	0.65	0.24	
	ภายในกลุ่ม	694	1885.25	2.72		
	รวม	696	1886.56			
8. หอศิลป์ อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	ระหว่างกลุ่ม	2	10.45	5.22	5.60*	
	ภายในกลุ่ม	694	647.83	0.93		
	รวม	696	658.28			
9. พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อ.เมือง จ.เชียงราย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.94	1.47	2.68	
	ภายในกลุ่ม	694	379.71	0.55		
	รวม	696	382.65			

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้	แหล่งความแปรปรวน				
		df	SS	MS	F	
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
10. พิพิธภัณฑ์สิ่งมีชีวิต สถาบันราชภัฏเชียงราย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.53	0.77	1.39	
	ภายในกลุ่ม	694	381.47	0.55		
	รวม	696	383.00			
11. พิพิธภัณฑ์เชียงใหม่ อ.เชียงใหม่ จ.เชียงราย	ระหว่างกลุ่ม	2	3.63	1.82	2.39	
	ภายในกลุ่ม	694	526.44	0.76		
	รวม	696	530.07			
12. วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงราย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.69	0.84	1.80	
	ภายในกลุ่ม	694	324.60	0.47		
	รวม	696	326.28			
13. สถาบันศึกษาความหลากหลาย ทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงราย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.78	0.89	1.92	
	ภายในกลุ่ม	694	320.55	0.46		
	รวม	696	322.33			
14. วัดพระแก้วอ.เมือง จ.เชียงราย	ระหว่างกลุ่ม	2	13.53	6.77	5.89*	
	ภายในกลุ่ม	694	797.69	1.15		
	รวม	696	811.22			
15. วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย	ระหว่างกลุ่ม	2	8.10	4.05	3.79*	
	ภายในกลุ่ม	694	740.66	1.07		
	รวม	696	748.76			
16. วัดพระธาตุดอยจอมทอง อ.เมือง จ.เชียงราย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.42	0.21	0.26	
	ภายในกลุ่ม	694	554.84	0.80		
	รวม	696	555.27			

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้	แหล่งความแปรปรวน				
		df	SS	MS	F	
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
17. วัดพระธาตุผาเงา		ระหว่างกลุ่ม	2	7.46	3.73	3.97*
	อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	ภายในกลุ่ม	694	651.48	0.94	
		รวม	696	658.94		
18. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน		ระหว่างกลุ่ม	2	5.03	2.51	2.15
		ภายในกลุ่ม	694	812.93	1.17	
		รวม	696	817.95		
19. ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น ที่อาจารย์ผู้สอนเคยพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้		ระหว่างกลุ่ม	2	3.95	1.98	1.54
		ภายในกลุ่ม	694	889.90	1.28	
		รวม	696	893.85		
20. บิดา-มารดาหรือญาติพี่น้อง		ระหว่างกลุ่ม	2	1.04	0.52	0.40
		ภายในกลุ่ม	694	901.26	1.30	
		รวม	696	902.30		
		ระหว่างกลุ่ม	2	4.33	2.16	7.27*
		ภายในกลุ่ม	694	206.38	0.30	
	รวม	รวม	696	210.71		
		ระหว่างกลุ่ม	2	2.42	1.21	4.57*
		ภายในกลุ่ม	694	183.65	0.27	
	รวมทั้งหมด	รวม	696	186.07		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 แสดงว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยรวมทั้งหมดแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.10 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภท พบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.11 แต่เมื่อพิจารณาการใช้เป็นรายข้อพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แตกต่างกันคือ ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์ และห้องแนะแนว

ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน พบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.12 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการใช้แตกต่างกันคือ ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ หอผีเสื้อ อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงใหม่ วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ และวัดพระธาตุผางา อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่

เพื่อให้ทราบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันคูใดบ้างที่มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนต่างกันเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ที่พบความแตกต่าง

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน	ระดับชั้นเรียน	ระดับชั้นเรียน			
			ชั้นม.6	ชั้นม.5	ชั้นม.4	
		\bar{x}	2.74	2.90	2.99	
2. ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์	ชั้นม.6	2.74	-	0.16	0.25*	
	ชั้นม.5	2.90		-	0.09	
	ชั้นม.4	2.99			-	
			\bar{x}	2.33	2.49	2.68
3. ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์	ชั้นม.6	2.33	-	0.16	0.35*	
	ชั้นม.5	2.49		-	0.19	
	ชั้นม.4	2.68			-	
			\bar{x}	2.83	2.84	3.30
8. ห้องแนะแนว	ชั้นม.5	2.83	-	0.01	0.47*	
	ชั้นม.4	2.84		-	0.46*	
	ชั้นม.6	3.30			-	
			ระดับชั้นเรียน			
			ชั้นม.6	ชั้นม.5	ชั้นม.4	
		\bar{x}	1.84	1.85	2.15	
5. ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ	ชั้นม.6	1.84	-	0.01	0.31*	
	ชั้นม.5	1.85		-	0.30	
	ชั้นม.4	2.15			-	

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน		ระดับชั้นเรียน		
			ชั้นม.6	ชั้นม.5	ชั้นม.4
		\bar{x}	1.51	1.64	1.80
8. หอฝึก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	ชั้นม.6	1.51	-	0.13	0.29*
	ชั้นม.5	1.64		-	0.16
	ชั้นม.4	1.80			-
			ชั้นม.6	ชั้นม.5	ชั้นม.4
		\bar{x}	1.99	2.26	2.30
14. วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย	ชั้นม.6	1.99	-	0.27*	0.31*
	ชั้นม.5	2.26		-	0.04
	ชั้นม.4	2.30			-
			ชั้นม.6	ชั้นม.5	ชั้นม.4
		\bar{x}	1.87	2.08	2.11
15. วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย	ชั้นม.6	1.87	-	0.21	0.24*
	ชั้นม.5	2.08		-	0.03
	ชั้นม.4	2.11			-
			ชั้นม.6	ชั้นม.5	ชั้นม.4
		\bar{x}	1.75	1.83	2.00
17. วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย	ชั้นม.6	1.75	-	0.08	0.25*
	ชั้นม.5	1.83		-	0.17
	ชั้นม.4	2.00			-

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน		ระดับชั้นเรียน		
			ชั้นม.6	ชั้นม.5	ชั้นม.4
		\bar{x}	1.95	2.02	2.13
รวม	ชั้นม.6	1.95	-	0.07	0.18*
	ชั้นม.5	2.02		-	0.11
	ชั้นม.4	2.13			-
		\bar{x}	2.42	2.44	2.55
รวมทั้งหมด	ชั้นม.6	2.42	-	0.02	0.13*
	ชั้นม.5	2.44		-	0.11
	ชั้นม.4	2.55			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 แสดงว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยรวมทั้งหมดแตกต่างกัน และมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีการใช้ที่แตกต่างกันที่สำคัญดังนี้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้แหล่งเรียนรู้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในแหล่งต่อไปนี้ ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์ ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ หอผีเสื้อ อ.เชียงแสน จ.เชียงราย วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้ห้องแนะแนวมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 5 การใช้และเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดของนักเรียน

5.1 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน

ประเภทของสารสนเทศ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. หนังสือตำรา	3.80	0.95	มาก
2. หนังสือคู่มือเตรียมสอบ	3.56	1.05	มาก
3. หนังสืออ้างอิง	3.22	0.95	ปานกลาง
4. หนังสือทั่วไป	3.83	0.87	มาก
5. หนังสือพิมพ์	3.92	0.95	มาก
6. วารสารหรือนิตยสาร	3.55	1.02	มาก
7. จุลสาร	2.65	0.94	ปานกลาง
8. กฤตภาค	2.11	0.86	น้อย
9. วิทยุทัศน์	2.44	1.05	น้อย
10. แถบบันทึกเสียง	1.94	0.94	น้อย
11. ซีดีรอม	2.24	1.13	น้อย
12. วีซีดี	2.52	1.26	ปานกลาง
13. อินเทอร์เน็ต	3.34	1.25	ปานกลาง
รวม	3.01	0.59	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 แสดงว่านักเรียนมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.01$)

เมื่อพิจารณาประเภทของสารสนเทศแต่ละข้อ พบว่านักเรียนมีการใช้ในระดับมาก 5 ข้อตามลำดับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ ($\bar{x} = 3.92$) หนังสือทั่วไป ($\bar{x} = 3.83$) หนังสือตำรา ($\bar{x} = 3.80$) หนังสือคู่มือเตรียมสอบ ($\bar{x} = 3.56$) และวารสารหรือนิตยสาร ($\bar{x} = 3.55$) มีการใช้ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยเกิน 3.00 ขึ้นไป ได้แก่ อินเทอร์เน็ต ($\bar{x} = 3.34$) และหนังสือ

อ้างอิง ($\bar{x} = 3.22$) นอกนั้นก็มีการใช้ระดับน้อย

5.2 เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.13 - 4.15

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ข้อ	ประเภททรัพยากรสารสนเทศ	โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ		โรงเรียนขนาดกลางและเล็ก		t
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1.	หนังสือตำรา	3.81	0.98	3.80	0.92	0.23
2.	หนังสือคู่มือเตรียมสอบ	3.48	1.09	3.63	1.01	-1.83
3.	หนังสืออ้างอิง	3.14	0.99	3.30	0.91	-2.14*
4.	หนังสือทั่วไป	3.87	0.88	3.79	0.85	1.23
5.	หนังสือพิมพ์	3.79	0.98	4.05	0.91	-3.64*
6.	วารสารหรือนิตยสาร	3.57	1.05	3.52	1.00	0.63
7.	จุลสาร	2.48	0.92	2.81	0.93	-4.84*
8.	กฤตภาค	1.95	0.83	2.26	0.86	-4.88*
9.	วีดิทัศน์	2.23	0.99	2.65	1.06	-5.43*
10.	แถบบันทึกเสียง	1.80	0.91	2.08	0.95	-4.05*
11.	ซีดีรอม	2.14	1.17	2.33	1.08	-2.23*
12.	วีซีดี	2.32	1.23	2.72	1.26	-4.30*
13.	อินเทอร์เน็ต	3.30	1.26	3.37	1.24	-0.80
	รวม	2.91	0.59	3.10	0.59	-4.15*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 แสดงว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกับนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.13 โดยที่นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษคือ หนังสืออ้างอิง หนังสือพิมพ์ จุลสาร กฤตภาค วิทยทัศน์ วีซีดี แอปบันทึกเสียง ซีดีรวม และวีซีดี

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนจำแนกตามระดับชั้นเรียน

ข้อ	ประเภททรัพยากรสารสนเทศ	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. หนังสือตำรา	ระหว่างกลุ่ม		2	2.12	1.06	1.18
	ภายในกลุ่ม		694	625.34	0.90	
	รวม		696	627.46		
2. หนังสือคู่มือเตรียมสอบ	ระหว่างกลุ่ม		2	7.19	3.59	3.26*
	ภายในกลุ่ม		694	764.94	1.10	
	รวม		696	772.12		
3. หนังสืออ้างอิง	ระหว่างกลุ่ม		2	0.06	0.03	0.03
	ภายในกลุ่ม		694	631.91	0.91	
	รวม		696	631.97		
4. หนังสือทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม		2	3.71	1.85	2.48
	ภายในกลุ่ม		694	518.94	0.75	
	รวม		696	522.65		
5. หนังสือพิมพ์	ระหว่างกลุ่ม		2	0.47	0.24	0.26
	ภายในกลุ่ม		694	631.35	0.91	
	รวม		696	631.82		

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อ	ประเภททรัพยากรสารสนเทศ	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
6. วารสารหรือนิตยสาร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.41	0.21	0.20	
	ภายในกลุ่ม	694	730.32	1.05		
	รวม	696	730.74			
7. จุลสาร	ระหว่างกลุ่ม	2	0.25	0.13	0.14	
	ภายในกลุ่ม	694	610.92	0.88		
	รวม	696	611.18			
8. กฤตภาค	ระหว่างกลุ่ม	2	0.88	0.44	0.59	
	ภายในกลุ่ม	694	513.27	0.74		
	รวม	696	514.14			
9. วีดิทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	2	4.08	2.04	1.86	
	ภายในกลุ่ม	694	760.04	1.10		
	รวม	696	764.12			
10. แถบบันทึกเสียง	ระหว่างกลุ่ม	2	1.54	0.77	0.87	
	ภายในกลุ่ม	694	615.27	0.89		
	รวม	696	616.82			
11. ซีดีรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.38	1.19	0.93	
	ภายในกลุ่ม	694	884.61	1.28		
	รวม	696	886.99			
12. วีซีดี	ระหว่างกลุ่ม	2	3.54	1.77	1.12	
	ภายในกลุ่ม	694	1102.32	1.59		
	รวม	696	1105.86			
13. อินเทอร์เน็ต	ระหว่างกลุ่ม	2	2.87	1.44	0.92	
	ภายในกลุ่ม	694	1078.57	1.55		
	รวม	696	1081.44			

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อ	ประเภททรัพยากรสารสนเทศ	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
		ระหว่างกลุ่ม	2	1.06	0.53	1.51
		ภายในกลุ่ม	694	244.00	0.35	
	รวม	รวม	696	245.06		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 แสดงว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.14 แต่เมื่อพิจารณาทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภท พบว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศแตกต่างกัน คือ หนังสือคู่มือเตรียมสอบ เพื่อให้ทราบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันใ้บ้างที่มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนต่างกัน จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ที่พบความแตกต่าง

ชื่อ	ประเภททรัพยากรสารสนเทศ	\bar{x}	ระดับชั้นเรียน		
			ชั้นม.5	ชั้นม.4	ชั้นม.6
			3.41	3.59	3.66
2. หนังสือคู่มือเตรียมสอบ	ชั้นม.5	3.41	-	0.18	0.25*
	ชั้นม.4	3.59		-	0.07
	ชั้นม.6	3.66			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้หนังสือคู่มือเตรียมสอบมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 6 การใช้และเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ

6.1 การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนเพื่อประกอบ
การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้/กลุ่มสาระการเรียนรู้	\bar{x}	S.D.	แปลผล
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน				
1.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	3.02	0.94	ปานกลาง
2.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	2.85	1.00	ปานกลาง
3.	กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	3.11	1.05	ปานกลาง
4.	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	2.95	1.08	ปานกลาง
5.	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.00	1.06	ปานกลาง
6.	กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา	2.85	1.03	ปานกลาง
7.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี	2.84	1.04	ปานกลาง
8.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	2.65	1.03	ปานกลาง
	รวม	2.91	0.70	ปานกลาง
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน				
1.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	2.37	0.98	น้อย
2.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	2.40	1.11	น้อย
3.	กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	2.60	1.11	ปานกลาง
4.	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	2.49	1.09	น้อย
5.	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	2.64	1.13	น้อย
6.	กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา	2.50	1.10	ปานกลาง
7.	กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	2.69	1.16	ปานกลาง
8.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ	2.41	1.08	น้อย

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ชื่อ แหล่งการเรียนรู้/กลุ่มสาระการเรียนรู้	\bar{x}	S.D.	แปลผล
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน			
รวม	2.51	0.81	น้อย
รวมทั้งหมด	2.71	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 แสดงว่านักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อประกอบการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.71$) เมื่อพิจารณาแยกเป็น ประเภท พบว่านักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.91$) และการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.51$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนอยู่ใน ระดับปานกลางทั้งหมด โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 3.11$) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ($\bar{x} = 3.02$) และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.00$) ส่วนการใช้ แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนที่นักเรียนใช้ใน ระดับปานกลางมี 3 ข้อ ได้แก่ การเรียนรู้อาชีพและเทคโนโลยี ($\bar{x} = 2.69$) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ($\bar{x} = 2.60$) และกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ($\bar{x} = 2.50$)

6.2 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับ ชั้นเรียน ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.17 - 4.19

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้/กลุ่มสาระการเรียนรู้	โรงเรียนขนาด ใหญ่พิเศษ		โรงเรียนขนาด กลางและเล็ก		t
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน						
1.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	2.84	0.92	3.20	0.93	-5.11*
2.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	2.85	0.99	2.86	1.01	-0.14
3.	กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	3.03	1.07	3.19	1.02	-2.02*
4.	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	2.78	1.08	3.12	1.05	-4.26*
5.	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	2.80	1.07	3.20	1.00	-5.11*
6.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา	2.53	0.95	3.15	1.01	-8.26*
7.	กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	2.60	1.04	3.07	0.98	-6.13*
8.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	2.44	0.99	2.85	1.03	-5.41*
	รวม	2.73	0.66	3.08	0.70	-6.73*
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
1.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	2.27	0.99	2.47	0.97	-2.70*
2.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ	2.41	1.14	2.39	1.08	0.29
3.	กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	2.54	1.13	2.65	1.09	-1.31
4.	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	2.42	1.11	2.56	1.07	-1.66
5.	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	2.50	1.07	2.79	1.17	-3.37*
6.	กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา	2.27	0.99	2.73	1.16	-5.75*

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้/กลุ่มสาระการเรียนรู้	โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ		โรงเรียนขนาดกลางและเล็ก		t
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
7.	กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	2.50	1.12	2.87	1.17	-4.34*
8.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	2.27	1.04	2.55	1.11	-3.47*
	รวม	2.40	0.79	2.63	0.82	-3.77*
	รวมทั้งหมด	2.57	0.66	2.85	0.69	-5.65*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 แสดงว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยรวมทั้งหมดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.15 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภท พบว่านักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.16 และข้อที่ 4.17 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในทุกกลุ่มสาระ ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในกลุ่มสาระ ดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อประกอบ การเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้/ กลุ่มสาระการเรียนรู้	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
	แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน					
1.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.52	0.26	0.29
		ภายในกลุ่ม	694	616.16	0.89	
		รวม	696	616.68		
2.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.91	0.96	0.96
		ภายในกลุ่ม	694	690.57	1.00	
		รวม	696	692.48		
3.	กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม	2	7.17	3.58	3.28*
		ภายในกลุ่ม	694	753.33	1.09	
		รวม	696	764.49		
4.	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม	2	8.99	4.50	3.92*
		ภายในกลุ่ม	694	796.45	1.15	
		รวม	696	805.44		
5.	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสตร์และวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	4.85	2.43	2.18
		ภายในกลุ่ม	694	771.15	1.11	
		รวม	696	776.00		

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้/ กลุ่มสาระการเรียนรู้	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน						
6.	กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	3.41	1.71	1.61
		ภายในกลุ่ม	694	737.16	1.06	
		รวม	696	740.57		
7.	กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	2	2.35	1.18	1.09
		ภายในกลุ่ม	694	748.29	1.08	
		รวม	696	750.64		
8.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	ระหว่างกลุ่ม	2	7.15	3.57	3.41*
		ภายในกลุ่ม	694	728.03	1.05	
		รวม	696	735.18		
		ระหว่างกลุ่ม	2	2.49	1.25	2.54
		ภายในกลุ่ม	694	340.01	0.49	
	รวม	รวม	696	342.50		
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
1.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	ระหว่างกลุ่ม	2	4.06	2.03	2.10
		ภายในกลุ่ม	694	670.96	0.97	
		รวม	696	675.01		
2.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	5.36	2.68	2.19
		ภายในกลุ่ม	694	850.16	1.23	
		รวม	696	855.52		
3.	กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม	2	18.77	9.38	7.78*
		ภายในกลุ่ม	694	836.75	1.21	
		รวม	696	855.52		

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ข้อ	แหล่งการเรียนรู้/ กลุ่มสาระการเรียนรู้	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน						
4.	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม	2	14.72	7.36	6.28*
		ภายในกลุ่ม	694	813.45	1.17	
		รวม	696	828.17		
5.	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	5.07	2.54	1.99
		ภายในกลุ่ม	694	885.51	1.28	
		รวม	696	890.58		
6.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	13.09	6.54	5.46*
		ภายในกลุ่ม	694	831.15	1.20	
		รวม	696	844.24		
7.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	2	1.28	0.64	0.47
		ภายในกลุ่ม	694	940.53	1.36	
		รวม	696	941.82		
8.	กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	ระหว่างกลุ่ม	2	6.29	3.14	2.69
		ภายในกลุ่ม	694	810.18	1.17	
		รวม	696	816.47		
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	7.14	3.57	5.47*
		ภายในกลุ่ม	694	453.35	0.65	
	รวม	รวม	696	460.49		
		ระหว่างกลุ่ม	2	4.48	2.24	4.78*
		ภายในกลุ่ม	694	324.99	0.47	
	รวมทั้งหมด	รวม	696	329.46		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.18 แสดงว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยรวมทั้งหมดแตกต่างกัน และมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.18 และข้อที่ 4.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภท พบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.19 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนต่างกันในกลุ่มสาระดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการใช้ต่างกันในกลุ่มสาระดังนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

เพื่อให้ทราบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันคู่ใดบ้างที่มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ แตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนที่
เรียนในระดับชั้นเรียนต่างกันเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ
จำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ที่พบความแตกต่าง

ข้อ		แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน/กลุ่มสาระการเรียนรู้	ระดับชั้นเรียน	ระดับชั้นเรียน		
				ชั้น ม.6	ชั้น ม.5	ชั้น ม.4
		\bar{x}	2.81	2.96	3.09	
4.	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	ชั้น ม.6	2.81	-	0.15	0.28*
		ชั้น ม.5	2.96		-	0.13
		ชั้น ม.4	3.09			-
		\bar{x}	2.37	2.69	2.74	
3.	กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	ชั้น ม.6	2.37	-	0.32*	0.37*
		ชั้น ม.5	2.69		-	0.13
		ชั้น ม.4	2.74			-
		\bar{x}	2.30	2.52	2.65	
4.	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	ชั้น ม.6	2.30	-	0.22	0.35*
		ชั้น ม.5	2.52		-	0.13
		ชั้น ม.4	2.65			-
		\bar{x}	2.33	2.52	2.66	
6.	กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา	ชั้น ม.6	2.33	-	0.19	0.33*
		ชั้น ม.5	2.52		-	0.14
		ชั้น ม.4	2.66			-

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ชื่อ แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน/กลุ่มสาระการเรียนรู้	ระดับชั้นเรียน				
		ชั้น ม.6	ชั้น ม.5	ชั้น ม.4	
	\bar{x}	2.38	2.53	2.63	
รวม	ชั้น ม.6	2.38	-	0.15	0.25*
	ชั้น ม.5	2.53	-	-	0.13
	ชั้น ม.4	2.63	-	-	-
	\bar{x}	2.61	2.72	2.81	
รวมทั้งหมด	ชั้น ม.6	2.61	-	0.11	0.20*
	ชั้น ม.5	2.72	-	-	0.09
	ชั้น ม.4	2.81	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.19 แสดงว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยรวมทั้งหมดแตกต่างกัน และมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีการใช้ที่แตกต่างกันที่สำคัญดังนี้

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ตอนที่ 7 ปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอก
โรงเรียน

7.1 ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่
4.20

ตารางที่ 4.20 ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน

ข้อ	ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1.	ไม่มีเวลาว่าง	3.25	1.08	ปานกลาง
2.	ไม่มีความรู้ในการสืบค้นบทความจากวารสาร	2.33	0.90	น้อย
3.	ไม่มีความรู้ในการใช้เครื่องมือช่วยค้น (ค้นด้วยคอมพิวเตอร์หรือบัตรรายการ) สืบค้นหนังสือและวัสดุสารสนเทศในห้องสมุด	2.14	1.03	น้อย
4.	มีที่พักอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน ทำให้ไม่สะดวก ในการเข้าใช้บริการ	2.58	1.26	ปานกลาง
5.	ไม่ชอบวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	2.02	0.93	น้อย
6.	ไม่ได้รับคำแนะนำในการเลือกอ่านหนังสืออื่น ๆ เพิ่มเติมจากตำราเรียน	2.34	1.02	น้อย
7.	ห้องสมุดคับแคบ ที่นั่งไม่เพียงพอ	2.68	1.10	ปานกลาง
8.	การจัดเก็บหนังสือไม่เป็นระบบทำให้ ค้นหายากและไม่สะดวก	2.71	1.18	ปานกลาง
9.	การจำกัดช่วงเวลาในการยืม-คืน ทำให้ ไม่สามารถยืม-คืนทันเวลาที่กำหนดได้	2.59	1.10	ปานกลาง
10.	อาจารย์บรรณารักษ์เข้มงวด	2.70	1.12	ปานกลาง
11.	อาจารย์บรรณารักษ์ไม่ช่วยแนะแหล่งข้อมูล หรือค้นหาข้อมูลที่ต้องการ	2.37	1.08	น้อย
12.	บุคลากรผู้ให้บริการไม่ช่วยเหลือในการค้นหาข้อมูล	2.36	1.05	น้อย

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
13.	เจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ให้บริการไม่มีอัธยาศัย	2.19	1.07	น้อย
14.	หนังสือตำราที่ตรงกับรายวิชาต่าง ๆ มีให้บริการไม่เพียงพอ	2.94	1.13	ปานกลาง
15.	หนังสืออ่านเพิ่มเติมรายวิชาต่าง ๆ มีน้อย	2.85	1.11	ปานกลาง
16.	หนังสือทั่วไปมีน้อย	2.72	1.11	ปานกลาง
17.	วารสารวิชาการมีจำนวนน้อย	2.60	1.04	ปานกลาง
18.	นิตยสารบันเทิงมีจำนวนน้อย	2.79	1.12	ปานกลาง
19.	หนังสืออ่านเพิ่มเติมความรู้ทั่วไปเก่าล้าสมัย	2.88	1.13	ปานกลาง
20.	หนังสือตำราเก่าล้าสมัย	2.84	1.10	ปานกลาง
21.	หนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัย	2.70	1.07	ปานกลาง
22.	หนังสือพิมพ์มีจำนวนน้อย	2.60	1.18	ปานกลาง
23.	วีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียง และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อย	2.90	1.16	ปานกลาง
24.	วีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียง และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่น่าสนใจ	2.85	1.15	ปานกลาง
25.	ห้องสมุดให้เวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตน้อยเกินไป	3.22	1.31	ปานกลาง
26.	สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ไกลเกินไป	2.04	1.00	น้อย
	รวม	2.62	0.61	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.20 แสดงว่านักเรียนประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.62$)

เมื่อพิจารณาปัญหาการใช้เป็นรายข้อ พบว่านักเรียนประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 18 ข้อ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.70 ขึ้นไป ได้แก่ ไม่มีเวลาว่าง ($\bar{x} = 3.25$) ห้องสมุดให้เวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตน้อยเกินไป ($\bar{x} = 3.22$) หนังสือตำรา

ที่ตรงกับรายวิชาต่าง ๆ มีให้บริการไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 2.94$) วีดิทัศน์ แลบบันทึกลงเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อย ($\bar{x} = 2.90$) หนังสืออ่านเพิ่มเติมความรู้ทั่วไปเก่าล้าสมัย ($\bar{x} = 2.88$) หนังสืออ่านเพิ่มเติมรายวิชาต่าง ๆ มีน้อยและวีดิทัศน์ แลบบันทึกลงเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่น่าสนใจ ($\bar{x} = 2.85$ ทั้ง 2 ข้อ) หนังสือตำราเก่าล้าสมัย ($\bar{x} = 2.84$) นิตยสารบันเทิงมีน้อย ($\bar{x} = 2.79$) หนังสือทั่วไปมีน้อย ($\bar{x} = 2.72$) การจัดเก็บหนังสือไม่เป็นระบบทำให้ค้นหายากและไม่สะดวก ($\bar{x} = 2.71$) อาจารย์บรรณารักษ์เข้มงวดและหนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัย ($\bar{x} = 2.70$ ทั้ง 2 ข้อ)

7.2 เปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.21- 4.22

ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ข้อ	ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียน	โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ		โรงเรียนขนาดกลางและเล็ก		t
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1.	ไม่มีเวลารว่าง	3.32	1.06	3.19	1.10	1.64
2.	ไม่มีความรู้ในการสืบค้นบทความจากวารสาร	2.30	0.88	2.37	0.91	-0.98
3.	ไม่มีความรู้ในการใช้เครื่องมือช่วยค้น (ค้นด้วยคอมพิวเตอร์หรือบัตร์รายการ) สืบค้นหนังสือและวัสดุสารสนเทศในห้องสมุด	1.95	0.96	2.33	1.05	-4.98
4.	มีที่พักอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน ทำให้ไม่สะดวกในการเข้าใช้บริการ	2.51	1.17	2.64	1.33	-1.41
5.	ไม่ชอบวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	2.00	0.93	2.05	0.93	-0.60
6.	ไม่ได้รับคำแนะนำในการเลือกอ่านหนังสืออื่น ๆ เพิ่มเติมจากตำราเรียน	2.36	1.02	2.32	1.02	0.40

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียน	โรงเรียนขนาด ใหญ่พิเศษ		โรงเรียนขนาด กลางและเล็ก		t
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
7.	ห้องสมุดคับแคบ ที่นั่งไม่เพียงพอ	2.77	1.13	2.60	1.08	1.94
8.	การจัดเก็บหนังสือไม่เป็นระบบ ทำให้ค้นหายากและไม่สะดวก	2.78	1.18	2.64	1.18	1.47
9.	การจำกัดเวลาในการยืม-คืน ทำให้ไม่สามารถยืม-คืนทันเวลาที่กำหนดได้	2.51	1.07	2.66	1.12	-1.82
10.	อาจารย์บรรณารักษ์เข้มงวด	2.83	1.14	2.57	1.07	3.13*
11.	อาจารย์บรรณารักษ์ไม่ช่วยแนะ แหล่งข้อมูลหรือค้นหาข้อมูลที่ต้องการ	2.41	1.14	2.33	1.03	0.95
12.	บุคลากรผู้ให้บริการไม่ช่วยเหลือ ในการค้นหาข้อมูล	2.44	1.11	2.27	0.98	2.17*
13.	เจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ให้บริการ ไม่มีอัธยาศัย	2.18	1.08	2.19	1.07	-0.03
14.	หนังสือตำราที่ตรงกับรายวิชาต่าง ๆ มิให้บริการไม่เพียงพอ	2.82	1.09	3.05	1.17	-2.74*
15.	หนังสืออ่านเพิ่มเติมรายวิชาต่าง ๆ มีน้อย	2.71	1.07	2.98	1.14	-3.19*
16.	หนังสือทั่วไปมีน้อย	2.60	1.09	2.84	1.11	-2.96*
17.	วารสารวิชาการมีจำนวนน้อย	2.45	0.99	2.75	1.06	-3.92*
18.	นิตยสารบันเทิงมีจำนวนน้อย	2.70	1.08	2.88	1.15	-2.05*
19.	หนังสืออ่านเพิ่มเติมความรู้ทั่วไปเก่าล้าสมัย	2.87	1.15	2.89	1.10	-0.25
20.	หนังสือตำราเก่าล้าสมัย	2.78	1.12	2.90	1.08	-1.33
21.	หนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัย	2.61	1.07	2.78	1.06	-2.11*
22.	หนังสือพิมพ์มีจำนวนน้อย	2.46	1.14	2.73	1.22	-3.07*

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียน	โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ		โรงเรียนขนาดกลางและเล็ก		t
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
23.	วีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อย	2.78	1.13	3.02	1.17	-2.70*
24.	วีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่น่าสนใจ	2.82	1.14	2.88	1.16	-0.68
25.	ห้องสมุดให้เวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตน้อยเกินไป	3.26	1.28	3.19	1.33	0.74
26.	สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ไกลเกินไป	2.13	1.04	1.94	0.94	2.50*
	รวม	2.59	0.61	2.65	0.62	-1.36

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.21 แสดงว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.21

เมื่อพิจารณาปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษประสบปัญหามากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีดังนี้ อาจารย์บรรณารักษ์เข้มงวด บุคลากรผู้ให้บริการไม่ช่วยเหลือในการค้นหาข้อมูล และสถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ไกลเกินไป ส่วนปัญหาที่นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กประสบมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีดังนี้ หนังสือตำราที่ตรงกับรายวิชาต่าง ๆ มีให้บริการไม่เพียงพอ หนังสืออ่านเพิ่มเติมรายวิชาต่าง ๆ มีน้อย หนังสือทั่วไปมีน้อย วารสารวิชาการมีจำนวนน้อย นิตยสารบันเทิงมีจำนวนน้อย หนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัย หนังสือพิมพ์มีจำนวนน้อย และวีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียงและสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อย

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ข้อ	ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียน	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
1.	ไม่มีเวลาว่าง	ระหว่างกลุ่ม	2	1.08	0.54	0.46
		ภายในกลุ่ม	694	810.48	1.17	
		รวม	696	811.56		
2.	ไม่มีความรู้ในการสืบค้น บทความจากวารสาร	ระหว่างกลุ่ม	2	1.63	0.82	1.01
		ภายในกลุ่ม	694	559.48	0.81	
		รวม	696	561.11		
3.	ไม่มีความรู้ในการใช้เครื่องมือ ช่วยค้นระหว่างกลุ่ม (ค้นด้วยคอมพิวเตอร์หรือ บัตรรายการ) สืบค้นหนังสือ และวัสดุสารสนเทศในห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	2	2.20	1.10	1.05
		ภายในกลุ่ม	694	729.45	1.05	
		รวม	696	731.65		
4.	มีที่พักอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน ทำให้ไม่สะดวกในการเข้า ใช้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.50	0.75	0.47
		ภายในกลุ่ม	694	1096.49	1.58	
		รวม	696	1097.99		
5.	ไม่ชอบวิธีการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	1.04	0.52	0.60
		ภายในกลุ่ม	694	599.54	0.86	
		รวม	696	600.59		
6.	ไม่ได้รับคำแนะนำในการเลือก อ่านหนังสืออื่น ๆ เพิ่มเติมจาก ตำราเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.25	0.13	0.12
		ภายในกลุ่ม	694	722.16	1.04	
		รวม	696	722.41		
7.	ห้องสมุดคับแคบ ที่นั่งไม่เพียงพอ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.15	1.07	0.88
		ภายในกลุ่ม	694	846.42	1.22	
		รวม	696	848.56		

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียน	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
8. การจัดเก็บหนังสือไม่เป็นระบบ ทำให้ค้นหายากและไม่สะดวก	ระหว่างกลุ่ม	2	1.17	0.59	0.42	
	ภายในกลุ่ม	694	972.70	1.40		
	รวม	696	973.88			
9. การจำกัดช่วงเวลาในการยืม-คืน ทำให้ไม่สามารถยืม-คืนทันเวลา ที่กำหนดได้	ระหว่างกลุ่ม	2	0.54	0.27	0.22	
	ภายในกลุ่ม	694	838.46	1.21		
	รวม	696	839.00			
10. อาจารย์บรรณารักษ์เข้มงวด	ระหว่างกลุ่ม	2	2.20	1.10	0.88	
	ภายในกลุ่ม	694	864.13	1.25		
	รวม	696	866.33			
11. อาจารย์บรรณารักษ์ไม่ช่วยแนะ แหล่งข้อมูลหรือค้นหาข้อมูล ที่ต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.42	1.71	1.46	
	ภายในกลุ่ม	694	812.82	1.17		
	รวม	696	816.24			
12. บุคลากรผู้ให้บริการไม่ ช่วยเหลือในการค้นหาข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.24	0.62	0.56	
	ภายในกลุ่ม	694	766.52	1.10		
	รวม	696	767.76			
13. เจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ให้บริการ ไม่มีอัธยาศัย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.09	0.54	0.47	
	ภายในกลุ่ม	694	798.04	1.15		
	รวม	696	799.13			
14. หนังสือตำราที่ตรงกับรายวิชา ต่าง ๆ มีให้บริการไม่เพียงพอ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.47	0.24	0.18	
	ภายในกลุ่ม	694	895.88	1.29		
	รวม	696	896.35			
15. หนังสืออ่านเพิ่มเติมรายวิชา ต่าง ๆ มีน้อย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.16	1.08	0.88	
	ภายในกลุ่ม	694	853.02	1.23		
	รวม	696	855.18			

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียน	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
16. หนังสือทั่วไปมีน้อย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.74	0.37	0.30	
	ภายในกลุ่ม	694	850.82	1.23		
	รวม	696	851.56			
17. วารสารวิชาการมีจำนวนน้อย	ระหว่างกลุ่ม	2	9.12	4.56	4.27*	
	ภายในกลุ่ม	694	741.59	1.07		
	รวม	696	750.71			
18. นิตยสารบันเทิงมีจำนวนน้อย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.32	0.16	0.13	
	ภายในกลุ่ม	694	867.10	1.25		
	รวม	696	867.42			
19. หนังสืออ่านเพิ่มเติมความรู้ทั่วไปเก่าล้าสมัย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.95	0.48	0.73	
	ภายในกลุ่ม	694	883.40	1.27		
	รวม	696	884.35			
20. หนังสือตำราเก่าล้าสมัย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.17	0.59	0.48	
	ภายในกลุ่ม	694	846.15	1.22		
	รวม	696	847.32			
21. หนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.83	0.92	0.81	
	ภายในกลุ่ม	694	790.90	1.14		
	รวม	696	792.73			
22. หนังสือพิมพ์มีจำนวนน้อย	ระหว่างกลุ่ม	2	0.30	0.15	0.11	
	ภายในกลุ่ม	694	975.42	1.41		
	รวม	696	975.71			
23. วิทยุทัศน์ แถบบันทึกเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.73	0.87	0.65	
	ภายในกลุ่ม	694	928.83	1.34		
	รวม	696	930.56			

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียน	แหล่งความ				
		แปรปรวน	df	SS	MS	F
24. วิธีทัศน์ แทบับนทีกเสียง และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่น่าสนใจ	ระหว่างกลุ่ม		2	5.77	2.88	2.18
	ภายในกลุ่ม		694	918.01	1.32	
	รวม		696	923.78		
25. ห้องสมุดให้เวลาในการใช้ อินเทอร์เน็ตน้อยเกินไป	ระหว่างกลุ่ม		2	4.78	2.39	1.40
	ภายในกลุ่ม		694	1183.75	1.71	
	รวม		696	1188.53		
26. สถานที่ตั้งของห้องสมุด อยู่ไกลเกินไป	ระหว่างกลุ่ม		2	2.94	1.47	1.48
	ภายในกลุ่ม		694	687.17	0.99	
	รวม		696	690.10		
	ระหว่างกลุ่ม		2	0.29	0.15	0.38
	ภายในกลุ่ม		694	261.52	0.38	
	รวม		696	261.81		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.22 แสดงว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.22 แต่เมื่อพิจารณาปัญหาการใช้เป็นรายข้อ พบว่านักเรียนประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนแตกต่างกันเพียงเรื่องเดียว คือ วารสารวิชาการมีจำนวนน้อย

เพื่อให้ทราบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันคู่ใดบ้างที่ประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเซฟเฟ่ ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันจำแนกตามระดับชั้นเรียนเป็นรายคู่ที่พบความแตกต่าง

ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียน	ระดับชั้นเรียน	ระดับชั้นเรียน			
		ชั้น ม.4	ชั้น ม.5	ชั้น ม.6	
	\bar{x}	2.45	2.64	2.72	
17. วารสารวิชาการมีจำนวนน้อย	ชั้น ม.4	2.45	-	0.19	0.27*
	ชั้น ม.5	2.64	-	0.08	
	ชั้น ม.6	2.72		-	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.23 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนในด้านวารสารวิชาการมีจำนวนน้อยมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

7.3 ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ภายในและภายนอกโรงเรียน ใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิดซึ่งนักเรียนเขียนข้อปัญหา ผู้วิจัยได้นำคำตอบมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงเป็นความถี่ ดังได้แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.24 - 4.25

ตารางที่ 4.24 ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ภายในโรงเรียน

ข้อ	ปัญหาการใช้	ความถี่	ร้อยละ
ปัญหาในการใช้ห้องแนะแนว			
1.	ห้องค่อนข้างจะเล็กและแคบ	57	8.18
2.	อาจารย์ไม่อยู่ประจำห้อง	52	7.46
3.	การแนะแนวของโรงเรียนค่อนข้างล่าช้าและไม่ทั่วถึง	29	4.16
4.	มีหนังสือแนะนำสถานที่เรียนต่อจำนวนน้อย	29	4.16
5.	เอกสารแนะแนวไม่เป็นระเบียบ ค้นหายาก	17	2.44
6.	อาจารย์แนะแนวยังให้ข้อมูลไม่ดีพอ และให้คำตอบไม่ถูกต้อง	11	1.58
7.	อาจารย์แนะแนวบางท่าน ไม่มีอัธยาศัยที่ดีต่อนักเรียน ทำให้ไม่อยากเข้าอีกนอกจากจำเป็นจริง ๆ	9	1.29
8.	อาจารย์แนะแนวมีจำนวนน้อย	8	1.15
9.	บรรยากาศไม่ดี	8	1.15
ปัญหาในการใช้ห้องบริการอินเทอร์เน็ตในโรงเรียน			
1.	เครื่องคอมพิวเตอร์มีน้อย	281	40.32
2.	อินเทอร์เน็ตช้า	89	12.77
3.	การจำกัดเวลาในการใช้	89	12.77
4.	เครื่องคอมพิวเตอร์เสียบ่อย	18	2.58
5.	ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลในห้องอินเทอร์เน็ต ไม่มีอัธยาศัยต่อผู้ใช้บริการ	14	2.01
6.	อินเทอร์เน็ตโรงเรียนมักจะมีปัญหาขัดข้องอยู่บ่อย ๆ เช่น ชั่วโงมหมด	11	1.58
7.	อาจารย์ไม่ค่อยอยู่และไม่ค่อยได้เข้าไปใช้	10	1.43
8.	มีเวลารว่างน้อย จึงไม่มีโอกาสเข้าใช้บริการ	8	1.15
9.	ห้องอินเทอร์เน็ตไม่เปิดให้นักเรียนค้นคว้า	6	0.86
10.	ระบบเครือข่ายล้าสมัย	6	0.86

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการใช้	ความถี่	ร้อยละ
ปัญหาการใช้ศูนย์โสตทัศนศึกษา			
1.	อุปกรณ์เครื่องเสียงไม่พร้อมที่จะใช้งาน	16	2.30
2.	สถานที่คับแคบ	16	2.30
3.	อุปกรณ์ค่อนข้างขาดแคลน และมักจะชำรุดเสียหาย เนื่องจากใช้งานมาเป็นเวลานาน	17	2.44
4.	อาจารย์ไม่ให้เข้าใช้ นอกจากมีคาบเรียน	14	2.01
5.	ไม่มีอะไรน่าสนใจ	9	1.29
6.	ไม่มีเวลาว่าง	7	1.00
7.	มีข้อมูลน้อย	2	0.29
8.	บริการไม่ค่อยดี	2	0.29
9.	ไม่มีอาจารย์ประจำห้อง	2	0.29
ปัญหาจากการพูดคุยกับอาจารย์ผู้สอน			
1.	อาจารย์ไม่ค่อยมีเวลาว่างต้องสอนตลอด	48	6.89
2.	อาจารย์ไม่เป็นกันเองเพราะฉะนั้นเมื่อไม่เข้าใจ จึงไม่กล้าถาม	33	4.73
3.	ไม่กล้าพูดคุยกับอาจารย์เพราะเป็นคนขี้อาย	19	2.73
4.	ไม่มีเวลาไปถามอาจารย์	14	2.01
5.	ไม่ได้รับคำแนะนำที่ดี	12	1.72
6.	อาจารย์บางคนไม่มีอัธยาศัย	7	1.00
7.	อาจารย์มีเวลาว่างไม่ตรงกับนักเรียน	6	0.86
8.	สื่อภาษากันไม่รู้เรื่อง	5	0.71

จากตารางที่ 4.24 พบว่านักเรียนประสบปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ภายในโรงเรียนเพิ่มเติมดังนี้

ปัญหาในการใช้ห้องแนะแนว คือ ห้องค่อนข้างเล็กและแคบ และอาจารย์ไม่อยู่ประจำห้อง ร้อยละ 8.18 และ 7.16

ปัญหาในการใช้ห้องบริการอินเทอร์เน็ตในโรงเรียน คือ นักเรียนประสบปัญหาเครื่องคอมพิวเตอร์มีน้อย อินเทอร์เน็ตช้าและการจำกัดเวลาในการใช้ ร้อยละ 40.32 12.77 และ 12.77

ปัญหาจากการพูดคุยกับอาจารย์ผู้สอน คือ อาจารย์ไม่ค่อยมีเวลาร่วมต้องสอนตลอด และอาจารย์ไม่เป็นกันเองเพราะฉะนั้นเมื่อไม่เข้าใจจึงไม่กล้าถาม ร้อยละ 6.89 และ ร้อยละ 4.73

ตารางที่ 4.25 ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

ข้อ	ปัญหาการใช้	ความถี่	ร้อยละ
ปัญหาในการใช้ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด			
1.	อยู่ไกลไม่สะดวกในการเดินทาง	46	6.60
2.	หนังสือจัดวางไว้ไม่เป็นระเบียบ ค้นหาข้อมูลยาก	45	6.46
3.	มีคนใช้บริการมากเกินไป	27	3.87
4.	มีหนังสือล้าสมัย	27	3.87
5.	หนังสือมีจำนวนน้อย	18	2.58
6.	การจำกัดเวลาในช่วงเย็น – ค่ำ ทำให้ไม่สะดวกในการยืม – คืนทันเวลา	13	1.87
7.	บรรณารักษ์ไม่มีมนุษยสัมพันธ์	9	1.29
8.	บรรยากาศไม่ดี สถานที่ไม่น่าเข้าใช้บริการ	8	1.15
9.	ไม่รู้จักร	3	0.43
10.	ไม่มีเวลา	2	0.29
11.	ไม่ค่อยกล้าเข้าไปใช้บริการ	2	0.29
12.	สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ	2	0.29

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการใช้	ความถี่	ร้อยละ
ปัญหาในการใช้ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ			
1.	หนังสือมีน้อย	26	3.73
2.	อยู่ไกลจากบ้านมาก	16	2.30
3.	หนังสือจัดไว้ไม่เป็นระบบและไม่เป็นระเบียบ	11	1.58
4.	หนังสือเก่า	18	2.58
5.	ห้องสมุดคับแคบ	11	1.58
6.	บรรณารักษ์เข้มงวดเกินไป	5	0.71
ปัญหาในการใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง			
1.	อยู่ห่างไกลจากที่พักทำให้ไม่สะดวกในการเข้าใช้บริการ	48	6.89
2.	ปัญหาในการใช้ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงราย		
3.	อยู่ห่างไกลจากที่พักไม่สะดวกในการเข้าใช้บริการ	45	6.46
4.	หนังสือที่ต้องการหายาก	8	1.15
5.	มีนักศึกษาเข้าไปค้นคว้าหรือศึกษาหาข้อมูลมาก	5	0.71
6.	ข้อจำกัดเรื่องการแต่งกายเมื่อเข้าใช้บริการห้องสมุด	4	0.57
7.	เสียงดัง	2	0.29
ปัญหาในการใช้ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ			
1.	ไม่สะดวกที่จะเข้าไปเพราะเป็นนักเรียนโรงเรียนอื่น	26	3.73
2.	จัดหนังสือไม่เป็นระเบียบ ค้นหายาก	19	2.73
3.	หนังสือมีน้อย	17	2.44
4.	ที่นั่งไม่เพียงพอสำหรับนักเรียนหรือห้องสมุดเล็กเกินไป	7	1.00
5.	ส่วนใหญ่บรรณารักษ์จะไม่อนุญาตให้บุคคลอื่นเข้าไปใช้บริการถ้าไม่ใช่เป็นนักเรียนในโรงเรียนนั้น ๆ	6	0.86
6.	นักเรียนโรงเรียนอื่น ๆ ไม่สามารถยืมหนังสือในโรงเรียนนั้นได้	6	0.86
7.	หนังสือเก่าล้าหลัง	3	0.43

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการใช้	ความถี่	ร้อยละ
ปัญหาในการใช้ร้านเอกชนบริการอินเทอร์เน็ต			
1.	ค่าบริการแพง	85	12.20
2.	มีจำนวนผู้คนไปใช้บริการอินเทอร์เน็ตมากเกินไป	40	5.74
3.	การดาวน์โหลดข้อมูลช้า	22	3.16
4.	มีร้านไม่เพียงพอ	7	1.00
5.	บริการอินเทอร์เน็ตส่วนมากก็จะมีแต่เล่นเกมออนไลน์	6	0.86
6.	อินเทอร์เน็ตหลุดบ่อย	6	0.86
7.	เดินทางไปไม่สะดวก	5	0.71
8.	หายากในท้องถิ่น	4	0.57
9.	เจ้าของร้านอัธยาศัยไม่ดี	4	0.57
10.	ร้านเกมมีมากกว่าร้านที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตจริง ๆ	2	0.29
11.	ไม่มีความเป็นส่วนตัว	2	0.29
ปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน			
1.	อินเทอร์เน็ตช้ามาก	31	4.45
2.	ค่าโทรศัพท์ที่เพิ่มขึ้น	23	3.30
3.	อินเทอร์เน็ตหลุดบ่อย	19	2.73
4.	ไม่มีคอมพิวเตอร์	5	0.71
5.	ไม่มีอินเทอร์เน็ตใช้	5	0.71
6.	อินเทอร์เน็ตต่อค่อนข้างยาก ไม่สะดวกในการใช้งาน	3	0.43
ปัญหาในการใช้หอฝิ่น อ.เชียงแสน จ.เชียงราย			
1.	อยู่ห่างไกลจากที่พัก ไม่สะดวกในการเดินทาง	50	7.17
2.	ค่าบริการแพง	20	2.87
3.	คนเข้ามากและไปเป็นคณะจึงทำให้ไม่สะดวก	5	0.71

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการใช้	ความถี่	ร้อยละ
ปัญหาในการใช้พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อ.เมือง จ.เชียงราย			
1.	อยู่ห่างไกลจากที่พักไม่สะดวกในการเข้าใช้บริการ	19	2.73
2.	ไม่รู้จัก	2	0.29
3.	มีแหล่งความรู้น้อย ไม่น่าสนใจ	2	0.29
ปัญหาในการใช้พิพิธภัณฑ์ชีวิต สถาบันราชภัฏเชียงราย			
1.	อยู่ห่างไกลจากที่พัก	25	3.59
2.	ไม่มีเวลาว่าง	2	0.29
ปัญหาในการใช้พิพิธภัณฑ์เชียงแสน อ.เชียงแสน จ.เชียงราย			
1.	อยู่ห่างไกลจากที่พักทำให้ไม่สะดวกใช้บริการ	36	5.16
2.	คับแคบ	7	1.00
3.	ไม่มีคนให้สอบถามข้อสงสัย	3	0.43
ปัญหาในการใช้วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงราย			
1.	อยู่ห่างไกลจากที่พักทำให้ไม่สะดวกใช้บริการ	17	2.44
ปัญหาในการใช้สถาบันศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงราย			
1.	อยู่ห่างไกลจากที่พัก	18	2.58
2.	ไม่รู้จัก	2	0.29
ปัญหาในการใช้วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย			
1.	อยู่ห่างไกลจากที่พัก	15	2.15
2.	มีคนพลุกล่าน	3	0.43
3.	ขาดบุคคลที่จะช่วยแนะนำ	3	0.43
4.	นับถือศาสนาคริสต์จึงไม่ได้เข้าไป	2	0.29
5.	ไม่มีเวลา	2	0.29

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการใช้	ความถี่	ร้อยละ
ปัญหาในการใช้วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย			
1.	ไกล เดินทางไม่สะดวก	15	2.15
2.	มีแหล่งเรียนรู้ไม่มากนัก	3	0.43
ปัญหาในการใช้วัดพระธาตุดอยจอมทอง อ.เมือง จ.เชียงราย			
1.	อยู่ห่างไกลจากที่พัก	24	3.44
2.	ไม่ค่อยมีแหล่งความรู้	11	1.58
3.	ทางขึ้นลำบาก	6	0.86
4.	บรรยากาศทั้งภายในและภายนอกวัดน่ากลัว	2	0.29
ปัญหาในการใช้วัดพระธาตุดาเวา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย			
1.	ไกลบ้านมาก	52	7.46
2.	ทางเดินขึ้นวัดอยู่สูงลำบากในการเดินขึ้นไป	6	0.86
3.	ไม่มีใครคอยแนะนำให้ชม	2	0.29
ปัญหาในการใช้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่อยู่ใกล้บ้านนักเรียน			
1.	หนังสือมีจำนวนน้อย	94	13.49
2.	หนังสือเก่าไม่ทันสมัย	24	3.44
3.	ไม่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	24	3.44
4.	สภาพแวดล้อมไม่ค่อยดี ขาดการดูแลรักษา สกปรก	17	2.44
5.	หนังสือมักจะถูกทำลายเสียหาย	9	1.29
6.	อ่านแล้วเก็บไม่เป็นหมวดหมู่	6	0.86
7.	สถานที่คับแคบ	6	0.86
8.	หนังสือพิมพ์ไม่มีทุกวัน	4	0.57
9.	หนังสือไม่น่าอ่าน	3	0.43
10.	หนังสือถูกขโมย	2	0.29

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการใช้	ความถี่	ร้อยละ
ปัญหาในการศึกษาหาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น			
ที่อาจารย์ผู้สอนเคยพานักเรียนไป			
1.	ผู้เชี่ยวชาญไม่มีเวลาว่าง	10	1.43
2.	ไม่ได้รับความรู้มาก เพราะมีเวลาจำกัด	9	1.29
3.	นักเรียนมีมากแต่วิทยากรมีน้อย	4	0.57
4.	วิทยากรผู้ให้ความรู้ พูดเร็วเกินไป พูดภาษาท้องถิ่น ทำให้ไม่เข้าใจ	4	0.57
5.	วิทยากรในท้องถิ่นมีน้อย	4	0.57
6.	การเดินทางลำบากและไกล	3	0.43
7.	บางคนให้ข้อมูลผิด ทำให้เราได้ข้อมูลที่ผิด ๆ	3	0.43
8.	ไม่กล้าสอบถาม	2	0.29
9.	อาจารย์ไม่มีเวลาพาไป	2	0.29
ปัญหาในการศึกษาหาความรู้จากบิดา – มารดา หรือญาติพี่น้อง			
1.	มีข้อมูลค่อนข้างน้อย ไม่มีความรู้ในเรื่องที่ปรึกษามากเท่าที่ควร	48	6.89
2.	บิดา – มารดา ทำงานจึงไม่มีเวลาให้ลูก	42	6.03
3.	คุยกันไม่รู้เรื่อง เพราะต่างฝ่ายต่างเครียด	5	0.71
4.	ขาดความชำนาญเฉพาะด้าน	4	0.57
5.	บิดา-มารดาไม่มีความรู้ในการศึกษาแนวใหม่โรงเรียน	3	0.43
6.	ไม่ค่อยพบปะกับพ่อแม่และญาติพี่น้อง เพราะต้องไปเรียนนอกร้านหรือในเมือง	2	0.29
7.	บิดา-มารดาไม่ให้ความสนใจ	2	0.29

จากตารางที่ 4.25 พบว่านักเรียนประสบปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ภายนอกโรงเรียนเพิ่มเติมดังนี้

ปัญหาในการใช้ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด คือ อยู่ไกลไม่สะดวกในการเดินทาง และหนังสือจัดวางไม่เป็นระเบียบค้นหาข้อมูลยาก ร้อยละ 6.60 และร้อยละ 6.46

ปัญหาในการใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเหมือนกับปัญหาในการใช้ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงราย คือ อยู่ห่างไกลจากที่พักทำให้ไม่สะดวกในการเข้าใช้บริการ ร้อยละ 6.89 และร้อยละ 6.46

ปัญหาในการใช้ร้านเอกชนบริการอินเทอร์เน็ต คือ ค่าบริการแพง และมีจำนวนผู้ใช้บริการมาก ร้อยละ 12.20 และร้อยละ 5.74

ปัญหาในการใช้หอฝึก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย เหมือนกับปัญหาในการใช้พิพิธภัณฑ์เชียงแสน อ.เชียงแสน จ.เชียงราย และปัญหาการใช้วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย คือ อยู่ห่างไกลจากที่พัก ไม่สะดวกในการเดินทาง ร้อยละ 7.17 ร้อยละ 5.16 และร้อยละ 7.46

ปัญหาในการใช้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่อยู่ใกล้บ้านนักเรียนคือ หนังสือมีจำนวนน้อยร้อยละ 13.49

ปัญหาในการศึกษาหาความรู้จากบิดา-มารดาหรือญาติพี่น้องคือ บิดา-มารดาทำงานจึงไม่มีเวลาให้ลูกและมีความรู้ค่อนข้างน้อย ไม่มีความรู้ในเรื่องที่ปรึกษามากเท่าที่ควร ร้อยละ 6.03 และร้อยละ 6.89

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ตลอดจนศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน สรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ และเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน

1.1.4 เพื่อศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4

1.1.5 เพื่อเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน

1.1.6 เพื่อศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4

1.1.7 เพื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน

1.1.8 เพื่อศึกษาปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4

1.1.9 เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและระดับชั้นเรียน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 697 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อประกอบการเรียนรายวิชาต่าง ๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด โดยจัดทำเป็นคำถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ การให้คะแนนของแต่ละข้อในแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตั้งแต่ 1 ถึง 5

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนจัดทำแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ และปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนแหล่งอื่น ๆ รวมทั้งปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสอบถามนักเรียนที่เป็นประชากร จำนวน 697 คน จำแนกเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 116 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 114 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 124 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 สัปดาห์

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วน และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.0 for Windows โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) สถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียนและช่วงเวลาที่เข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

2) การใช้แหล่งการเรียนรู้ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ และปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อรายด้านและผลรวมทั้งหมด

3) เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ และปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนโดยใช้ t-test และตามตัวแปรระดับชั้นเรียนโดยใช้ F-test หากพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ (Scheffé's Method)

4) ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนแหล่งอื่น ๆ และแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนที่ตอบในส่วนปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงนับเป็นความถี่

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเป็นดังนี้ นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่สูงสุดในช่วงคาบอิสระ เข้าใช้ห้องแนะแนวสูงสุดในช่วงพักกลางวัน แหล่งการเรียนรู้นอกนั้นเข้าใช้สูงสุดในช่วงชั่วโมงเรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูลสำหรับการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน นักเรียนใช้มากที่สุดในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์

1.3.2 การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการใช้ในระดั้มาก 2 ข้อ ตามลำดับ คือห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ รองลงมาคือการพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ข้อที่มีการใช้ระดับปานกลางซึ่งมีค่าเฉลี่ยเกิน 3.00 ขึ้นไป คือห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน และห้องแนะแนว ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนนักเรียนมีการใช้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการใช้ในระดั้มาก 1 ข้อคือ บิดา-มารดาหรือญาติพี่น้อง ระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต และใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน

1.3.3 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อเรียนรายวิชาต่าง ๆ โดยรวมทั้งหมดแตกต่าง

กัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.1 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และเมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภทและรายข้อ พบว่ามีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญมีดังนี้

นักเรียนโรงเรียนขนาดต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.2 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน ห้องแนะแนว และการพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

สำหรับการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการใช้โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.3 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญมีดังนี้ นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน และร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ตมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

1.3.4 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ โดยรวมทั้งหมดแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.4 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภทและเป็นรายข้อ พบว่ามีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญมีดังนี้

นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.5 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญมีดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่และหอฝัน อ.เชียงแสน จ.เชียงราย มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้ห้องแนะแนวมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สำหรับการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนนักเรียนมีการใช้โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.6 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้

มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนมีการใช้แตกต่างกัน 9 ข้อ แต่ค่าเฉลี่ยในการใช้อยู่ในระดับน้อย

1.3.5 การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมากเพียง 1 ข้อ คือ ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ ข้อที่มีการใช้ในระดับปานกลางซึ่งค่าเฉลี่ยเกิน 3.00 ขึ้นไปได้แก่ การพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอน รายวิชาต่าง ๆ และห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนนักเรียนมีการใช้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการใช้ในระดับมากเพียง 1 ข้อคือ บิตา-มารดาหรือญาติพี่น้อง และระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต และใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน

1.3.6 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยรวมทั้งหมดแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.7 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และเมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภทและเป็นรายข้อ พบว่ามีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญดังนี้

นักเรียนโรงเรียนขนาดต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.8 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และเมื่อพิจารณาการใช้เป็นรายข้อ พบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนทุกข้อมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนนักเรียนมีการใช้โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.9 แต่เมื่อพิจารณาการใช้เป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญคือ นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการใช้ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน และบิดา-มารดาหรือญาติพี่น้องมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

1.3.7 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.10

เมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภทและเป็นรายชื่อ พบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.11 และข้อที่ 4.12 แต่เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเป็นรายชื่อ พบว่าข้อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้ห้องสมุดหมวดวิทยาศาสตร์และห้องสมุดหมวดคณิตศาสตร์มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้ห้องแนะแนวมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1.3.8 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเป็นรายชื่อ พบว่านักเรียนมีการใช้ในระดั้มาก 5 ข้อ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ หนังสือทั่วไป หนังสือตำรา หนังสือคู่มือเตรียมสอบ และวารสารหรือนิตยสาร ข้อที่มีการใช้ในระดั้มากกว่า 3.00 ขึ้นไปมี 2 ข้อ คือ หนังสืออ้างอิงและอินเทอร์เน็ต

1.3.9 เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดต่างกันมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.13 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และเมื่อพิจารณาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเป็นรายชื่อพบว่า ข้อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญคือ นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้หนังสือพิมพ์และหนังสืออ้างอิงมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

1.3.10 เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนจำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.14 แต่เมื่อพิจารณาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเป็นรายชื่อ พบว่าข้อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้หนังสือคู่มือเตรียมสอบมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1.3.11 การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเภทพบว่า นักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางและแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน กลุ่มสาระที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนที่นักเรียนมีการใช้ในระดัปานกลางมี 3 ข้อ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา

1.3.12 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนขนาดต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.15 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภทพบว่า นักเรียนมีการใช้นักเรียนแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.16 และข้อที่ 4.17 โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และเมื่อพิจารณาการใช้แหล่งการเรียนรู้เป็นรายชื่อพบว่า ข้อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญมีดังนี้

นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในทุกกลุ่มสาระ ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

1.3.13 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยรวมทั้งหมดแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.18 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภทพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.19 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนนักเรียนมีการใช้โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.20 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1.3.14 ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.70 ขึ้นไป มี 13 ข้อ ได้แก่ ไม่มีเวลาว่าง ห้องสมุดให้เวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตน้อยเกินไป หนังสือตำราที่ตรงกับรายวิชาต่าง ๆ มีให้บริการไม่เพียงพอ วัสดุทัศนศึกษาแบบบันทึกเสียงและสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อย หนังสืออ่านเพิ่มเติมความรู้ทั่วไปเก่าล้าสมัย หนังสืออ่านเพิ่มเติมรายวิชาต่าง ๆ มีน้อย วัสดุทัศนศึกษาแบบบันทึกเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่น่าสนใจ หนังสือตำราเก่าล้าสมัย นิตยสารบันเทิงมีจำนวนน้อย หนังสือทั่วไปมีน้อย การจัดเก็บหนังสือไม่เป็นระบบทำให้ค้นหายากและไม่สะดวก อาจารย์บรรณารักษ์เข้มงวด และหนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัย

1.3.15 เปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.21 แต่เมื่อพิจารณาปัญหาการใช้แยกเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีปัญหาการใช้แตกต่างกันที่สำคัญมีดังนี้

นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษประสบปัญหา อาจารย์บรรณารักษ์เข้มงวด และบุคลากรผู้ให้บริการไม่ช่วยเหลือในการค้นหาข้อมูลมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กประสบปัญหา หนังสือตำราที่ตรงกับรายวิชาต่าง ๆ มีให้บริการไม่เพียงพอ หนังสืออ่านเพิ่มเติมรายวิชาต่าง ๆ มีน้อย หนังสือทั่วไปมีน้อย วารสารวิชาการมีจำนวนน้อย นิตยสารบันเทิงมีจำนวนน้อย หนังสือพิมพ์มีจำนวนน้อย และวีดิทัศน์ แถบบันทึกเสียงและสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อย มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

1.3.16 เปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันประสบปัญหาการใช้โดยรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4.22 แต่เมื่อพิจารณาปัญหาการใช้เป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนในด้านวารสารวิชาการมีจำนวนน้อยมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

1.3.17 นักเรียนประสบปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนประสบปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้

- 1) ปัญหาในการใช้ห้องแนะแนวคือ ห้องค่อนข้างเล็กและแคบ และอาจารย์ไม่อยู่ประจำห้อง
- 2) ปัญหาในการใช้ห้องบริการอินเทอร์เน็ตในโรงเรียนคือ นักเรียนประสบปัญหาเครื่องคอมพิวเตอร์มีน้อย อินเทอร์เน็ตช้าและการจำกัดเวลาในการใช้
- 3) ปัญหาจากการพูดคุยกับอาจารย์ผู้สอนคือ อาจารย์ไม่ค่อยมีเวลาว่างต้องสอนตลอด และอาจารย์ไม่เป็นกันเองเพราะฉะนั้นเมื่อไม่เข้าใจบทเรียนจึงไม่กล้าถาม
- 4) ปัญหาในการใช้ห้องสมุดที่อยู่ภายนอกโรงเรียนได้แก่ ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ คือ อยู่ห่างไกลจากที่พักไม่สะดวกในการเดินทาง
- 5) ปัญหาในการใช้ร้านเอกชนบริการอินเทอร์เน็ตคือ ค่าบริการในราคาสูง และมีจำนวนผู้ใช้บริการมาก
- 6) ปัญหาในการศึกษาหาความรู้จากบิดา-มารดาหรือญาติพี่น้องคือ บิดา-มารดาทำงานจึงไม่มีเวลาให้ลูก มีความรู้ค่อนข้างน้อย และไม่มีความรู้ในเรื่องที่ปรึกษา มากเท่าที่ควร

2. อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่าช่วงเวลาที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนคือ ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่นักเรียนเข้าใช้สูงสุดอยู่ในช่วงคาบอิสระ เข้าใช้ห้องแนะแนวสูงสุดในช่วงพักกลางวัน แหล่งการเรียนรู้ภายนอกนั้นเข้าใช้สูงสุดในช่วงชั่วโมงเรียนที่อาจารย์มอบหมายให้ค้นข้อมูล สำหรับการเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน นักเรียนใช้มากที่สุดในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์

การที่นักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนในช่วงเวลาดังกล่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบการเรียนการสอนของโรงเรียนที่จัดตารางเวลาเรียนให้นักเรียนมีคาบอิสระ นักเรียนสามารถเข้าศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในห้องสมุดได้ หรือนักเรียนสามารถเข้าใช้ในช่วงพักกลางวันนอกเหนือจากในชั่วโมงที่ครูผู้สอนมอบหมายให้ค้นข้อมูลในชั่วโมงเรียน ส่วนการเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนนั้นนักเรียนจะใช้มากที่สุดในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ เพราะในวันปกตินักเรียนมีชั่วโมงเรียนในโรงเรียนไม่สามารถใช้ในช่วงเวลานั้นได้

2.2 การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ และเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก 2 ข้อตามลำดับ คือ ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ รองลงมาคือ การพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าแหล่งเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนมากที่สุดก็คือ ห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งเป็นการแสวงหาสารสนเทศด้วยตนเอง ห้องสมุดโรงเรียนจึงเป็นแหล่งรวมทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นแหล่งที่มีหนังสือเสริมการเรียนทุกวิชาที่นักเรียนอ่านเสริมในการเรียนได้ และเมื่อนักเรียนยังไม่ได้สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการหรืออาจไม่มีในห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ต่อไปที่นักเรียนใช้ก็คือแหล่งบุคคล ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าครูอาจารย์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อสอบถามอาจารย์ผู้สอนแล้วนักเรียนสามารถได้คำตอบทันที นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตัวครูผู้สอนสูง แหล่งการเรียนรู้รองลงไป คือ ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนและห้องแนะแนว

สำหรับการใช้ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนนั้นแสดงว่าโรงเรียนตระหนักถึงอินเทอร์เน็ตว่ามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนของนักเรียนในยุคปัจจุบัน เพราะเป็น

แหล่งการเรียนรู้ที่กว้างขวาง เป็นการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยผู้เรียนสามารถเข้าไปค้นคว้าด้วยตนเองได้อย่างไร้ขีดจำกัด สะดวกและรวดเร็ว นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ตลอดเวลา นอกเหนือจากเวลา เรียนในห้องเรียน

สำหรับการใช้ห้องแนะแนวอยู่ในระดับสูงนั้นอาจเป็นเพราะว่า ห้องแนะแนวมีบริการต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการให้บริการคำปรึกษาปัญหาด้านการเรียน ปัญหาส่วนตัว เช่น บริการให้ทุนกู้ยืมเรียน ให้ทุนการศึกษา การบริการสื่อกลางในการหางานทำในช่วงเวลาว่าง เป็นต้น

ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม นักเรียนมีการใช้อยู่ในระดับมากเพียงข้อเดียวคือ ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ มีการใช้ระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป 2 ข้อคือ ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนและการพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ เหตุผลคล้ายคลึงกับที่อธิบายไปข้างต้นแล้ว

นักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนทั้งเพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ และเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่ในระดับมากเพียง 1 ข้อคือ บิตา-มารดาหรือญาติพี่น้อง มีการใช้ระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต และใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้พึ่งพาแหล่งความรู้ใกล้ตัว คือ บิตามารดาหรือญาติพี่น้อง แสดงถึงความผูกพันกันภายในครอบครัวที่ผู้ใหญ่มองว่าเป็นที่พึ่งพาทางความรู้ให้แก่บุตรหลานได้ และลำดับรองลงไปคือการใช้อินเทอร์เน็ตตามร้านเอกชนที่ให้บริการ และใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันชุมชนเมืองเชียงรายได้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีร้านบริการอินเทอร์เน็ตจำนวนมากขึ้น นักเรียนสามารถใช้บริการได้ง่าย หรืออาจเป็นเพราะนักเรียนบางคนและผู้ปกครองมีความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจสามารถบอกรับบริการอินเทอร์เน็ตที่บ้านก็ได้ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน

2.3 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ และเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ และเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมของนักเรียนโดยรวมแตกต่างกัน โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษอาศัยอยู่ในเมือง มีกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องทำ เช่น รวมกลุ่มทำกิจกรรมด้านกีฬาประเภทต่าง ๆ เรียนกวดวิชา และมีกิจกรรมอื่นที่จูงใจให้นักเรียนเข้าใช้มากกว่า อาทิ ร้านเกม หรืออาจเป็นเพราะต้องกลับบ้านโดยรถรับส่งประจำ ในขณะที่นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กส่วนใหญ่เป็นนักเรียนอยู่ในพื้นที่ เมื่อหมดเวลาเรียนสามารถเข้าไปใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้า

ได้มากกว่า

เมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภทและเป็นรายชื่อ พบว่ามีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญมีดังนี้ นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ และเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยรวมมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน ห้องแนะแนว และการพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เมื่อพิจารณาการใช้เป็นรายชื่อ พบว่ามีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญคือ นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีแหล่งการเรียนรู้ที่จะให้นักเรียนได้ศึกษามีเพียงห้องสมุดของโรงเรียนเท่านั้น ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองนักเรียนจึงสามารถใช้แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ได้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก เช่น ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านหรือร้านเอกชนที่ให้บริการอินเทอร์เน็ต หรืออาจเป็นเพราะนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการแข่งขันทางการเรียนสูง ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เรียนพิเศษตามสถาบันกวดวิชาต่าง ๆ มาก จึงไม่มีเวลาว่างพอที่จะเข้าใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน

สำหรับการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ และเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่ามีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญมีดังนี้ นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีการใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน และร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ตมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีบ้านหรือที่พักอยู่ในเขตชุมชนเมือง ครอบครัวมีความพร้อมในด้านเศรษฐกิจที่สามารถบอกรับบริการอินเทอร์เน็ตที่บ้านได้ หรือมีร้านเอกชนที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในอำเภอรอบนอกมีร้านเอกชนบริการอินเทอร์เน็ตน้อยกว่า

2.4 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้

แหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรายวิชาต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกัน โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดโรงเรียนบางแห่ง บรรณารักษ์ได้อนุญาตให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถยืมหนังสือได้ครั้งละมากกว่า การยืมปกติรวมทั้งกำหนดระยะเวลาได้นานกว่านักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ อาจเป็นเหตุให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าใช้ห้องสมุดน้อยกว่านักเรียนระดับชั้นอื่น (พรทิพย์ อิศสระภาพ 2548, 29 มีนาคม)

เมื่อพิจารณาแหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภทและเป็นรายชื่อ พบว่ามีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญมีดังนี้ นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบความแตกต่างที่สำคัญคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้ห้องและแนวมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเพื่อการศึกษาต่อมากกว่านักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ และเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้ห้องสมุดโรงเรียนมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชาทุกรายวิชาเป็นเรื่องใหม่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ครูผู้สอนจึงเป็นผู้ชี้แนะแหล่งในการศึกษาค้นคว้าเพื่อประกอบการเรียนรายวิชาต่าง ๆ เป็นการเปลี่ยนช่วงชั้น ตลอดจนนักเรียนมีความกังวลในเรื่องผลการสอบจึงทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรืออาจเป็นเพราะห้องสมุดโรงเรียนได้จัดซื้อหนังสือวิชาการใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ หนังสือที่สรุปความคิดรวบยอดในแต่ละเรื่องได้ชัดเจน จะทำให้นักเรียนสนใจเข้าใช้ห้องสมุดมากขึ้นโดยสังเกตเห็นว่ามีนักเรียนถ่ายเอกสารเรื่องที่ตนสนใจมาสอบถามครูผู้สอนบ่อยครั้ง (สุวิจิ ชัยบาน 2548, 28 มีนาคม) ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางบางโรงเรียนได้จัดแผนการเรียนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการเรียนรายวิชาการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนจะต้องเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป จึงทำให้นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดมากกว่านักเรียนในระดับชั้นเรียนอื่น ๆ (พรทิพย์ อิศสระภาพ 2548, 29 มีนาคม)

ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนนั้นนักเรียนมีการใช้โดยรวมแตกต่างกันโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนแต่ละวิชาและแต่ละระดับมีจุดเน้นในเรื่องการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อประกอบการเรียนการสอนแตกต่างกัน รวมทั้งครูผู้สอนมอบหมายงานให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า

เพิ่มเติมแตกต่างกัน ซึ่งครูจะต้องวางแผนการนำนักเรียนไปใช้แหล่งการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ประกอบกับระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันที่จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นนักเรียนทุกคนจะต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่จักศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนมีการใช้แตกต่างกัน 9 ข้อ แต่ค่าเฉลี่ยในการใช้อยู่ในระดับน้อย

2.5 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภทและเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้ห้องสมุดหมวดวิทยาศาสตร์และห้องสมุดหมวดคณิตศาสตร์มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การที่นักเรียนใช้ห้องสมุดหมวดวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นการเรียนที่เปลี่ยนระดับช่วงชั้น ครูผู้สอนได้เน้นย้ำการค้นคว้าเพื่อมุ่งเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย และเนื่องจากเนื้อหาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์กว้างขวางและหลากหลายไม่ตายตัว ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ ชั่วโมงเรียนวิทยาศาสตร์ลดลง นักเรียนจึงต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้มากขึ้น (กิมล ชัยวิริยะ 2548, 28 มีนาคม) รวมทั้งกระบวนการจัดการเรียนรู้บางรายวิชากำหนดงานให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในบางหัวข้อ เช่น วิชาโลกและดาราศาสตร์ (บุญเรือง อุปเสียง 2548, 28 มีนาคม)

ส่วนการใช้ห้องสมุดหมวดคณิตศาสตร์มากอาจเป็นเพราะครูผู้สอนรายวิชาคณิตศาสตร์ได้มอบหมายให้นักเรียนคัดเลือกข้อสอบหรือโจทย์ข้อสอบที่นักเรียนสงสัย เพื่อนำไปช่วยกันวิเคราะห์ในห้องเรียน (พรทิพย์ อิศระภาพ 2548, 29 มีนาคม)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้ห้องแนะแนวมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เหตุผลคล้ายคลึงกับที่อธิบายไปข้างต้นแล้ว

2.6 การใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีการใช้ในระดับมาก 5 ข้อ

ได้แก่ หนังสือพิมพ์ หนังสือทั่วไป หนังสือตำรา หนังสือคู่มือเตรียมสอบ และวารสารหรือนิตยสาร ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าทรัพยากรสารสนเทศที่นักเรียนใช้มากและเห็นความสำคัญยังคงเป็นสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ เพราะสื่อสิ่งพิมพ์สามารถใช้ได้ทันทีโดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือหรืออุปกรณ์พิเศษช่วยในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญแข พุ่มศิริ (2532) ที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออ่านหนังสือพิมพ์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเพื่อค้นคว้าเรื่องที่ต้องการจากหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ และงานวิจัยของ เอมอร นรเดชาพันธ์ (2536) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ส่วนมากอ่านหนังสือความรู้รอบตัว หนังสือเกี่ยวกับสุขภาพ หนังสือพิมพ์และนิทาน

นอกจากนี้นักเรียนมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.00 ขึ้นไปมี 2 ข้อ คือ อินเทอร์เน็ต และหนังสืออ้างอิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งความรู้ที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว รวมทั้งเป็นสื่อผสมที่มีทั้งอักษร ภาพ และเสียง ส่วนการใช้หนังสืออ้างอิงมากนั้นอาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนได้นำหนังสืออ้างอิงไปเป็นสื่อการเรียนการสอน แนะนำหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียน โดยให้ดูภาพประกอบในหนังสือ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะใช้หนังสืออ้างอิงมากขึ้น (สุนิดา เรียมทอง 2548, 30 มีนาคม)

2.7 เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน โดยนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี สามารถเลือกซื้อสื่อสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ หรือบอกรับบริการอินเทอร์เน็ตให้บุตรหลานได้ศึกษาด้วยตนเองได้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญมีดังนี้

นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้หนังสืออ้างอิงและหนังสือพิมพ์มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนได้มอบหมายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีในปัจจุบัน และทำโครงการเกี่ยวกับเรื่องสมุนไพร วิชาสังคมศึกษา ครูผู้สอนมอบหมายให้นักเรียนค้นหาข่าว บันทึกการเรียนรู้อัจฉริยะสนทนาข่าวก่อนเรียน ค้นหาข้อมูลข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน

ดังนั้นหนังสืออ้างอิงและหนังสือพิมพ์จึงเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่นักเรียนโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็กที่นักเรียนยังคงต้องใช้หนังสือในห้องสมุดโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ (พรทิพย์ อิศสระภาพ 2548, 29 มีนาคม) ซึ่งสอดคล้องกับนักเรียนโรงเรียนเวียงชัยวิทยาคมที่การจัด การเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยครูมอบหมายงานให้นักเรียนค้นคว้าข้อมูลข่าวทางด้าน วิทยาศาสตร์ ข้อมูลประกอบการทำโครงการวิทยาศาสตร์เรื่องสมุนไพรรักษาโรค (เกษสุดา จันทรแดง 2548, 29 มีนาคม) ในขณะที่นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษสามารถหาข้อมูลและข่าวที่ ต้องการได้จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน หรือร้านเอกชนที่ให้บริการอินเทอร์เน็ต

2.8 เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนจำแนกตามระดับ ชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเป็น รายข้อ พบว่าข้อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการใช้หนังสือ คู่มือเตรียมสอบมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อ่านหนังสือคู่มือเตรียมสอบเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย มากกว่านักเรียนในระดับชั้นเรียนอื่น จึงไม่มีเวลาอ่านหนังสือประเภทอื่น ๆ

2.9 การใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อประกอบการ เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ ภายในโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดย กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยการใช้ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไปได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์โดยให้นักเรียนทุกคนจะต้องศึกษา ค้นคว้าข้อมูลเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์เรื่อง สมุนไพรในท้องถิ่น ในวิชาภาษาไทยนักเรียนทุก คนจะต้องทำบันทึกการอ่าน และวิชาสังคมศึกษาคู่มือมอบหมายให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม เกี่ยวกับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ล้านนาและความรู้ทางด้านภูมิศาสตร์ (เกษสุดา จันทรแดง 2548, 29 มีนาคม) ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนที่นักเรียน มีการใช้ในระดับปานกลางมี 3 ข้อ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก กลุ่มสาระการเรียนรู้เหล่านี้นักเรียนต้องการความรู้และประสบการณ์ที่นอกเหนือจากตำราเรียน หรือต้องการความรู้จากประสบการณ์ตรง

2.10 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหนังสือ/ตำราเรียนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนหรืออาจให้รายละเอียดได้ไม่ครบถ้วน นักเรียนจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภทและเป็นรายชื่อ พบว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ มากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน เช่น อาชีพของผู้ปกครองหรือญาติพี่น้อง ที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้อาชีพในชุมชนแล้วนำผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์มาจำหน่ายในโรงเรียนในวันวิชาการโรงเรียนหรือช่วงพักกลางวันทุกวัน ในวันเปิดเรียน (เกษสุดา จันทรแดง 2548, 29 มีนาคม)

เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภทและเป็นรายชื่อพบว่า ข้อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญมีดังนี้ นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในทุกกลุ่มสาระ ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นความรู้ทางด้านภาษาเน้นการฝึกทักษะเฉพาะด้านเช่น การฟัง การอ่าน และการพูด อาจไม่ต้องการความรู้เพิ่มเติมทางด้านเนื้อหา (อัมพร แสงกลับ 2548, 31 มีนาคม)

นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งด้านศาสนาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นทุกกิจกรรม เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา ประเพณีลอยกระทง งานทำบุญทอดผ้าป่า เป็นต้น จึงชี้ให้เห็นว่าเนื้อหาวิชาทางด้านสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ต้องการความรู้ที่ลุ่มลึกเฉพาะด้านและเน้นการเข้าร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น (เกษสุดา จันทรแดง 2548, 29 มีนาคม) ในขณะที่นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษเป็นนักเรียนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองและ

นักเรียนส่วนหนึ่งมาจากอำเภอรอบนอก จึงไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับอาชีพของประชาชนได้มากเท่าที่ควร

2.11 เปรียบเทียบการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนของนักเรียน เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยรวมทั้งหมดแตกต่างกัน โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรการเรียนการสอนตามหลักสูตรของแต่ละระดับชั้นต่างกัน รวมทั้งครูผู้สอนแต่ละวิชามอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าต่างกัน และเมื่อพิจารณการใช้แหล่งการเรียนรู้แต่ละประเภทและเป็นรายชื่อ พบว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าชื่อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้เพราะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นนักเรียนใหม่ในช่วงชั้นที่ 4 จึงมีความต้องการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อศึกษาค้นคว้าและเตรียมความพร้อมในกลุ่มสาระนี้เป็นพิเศษ และเพราะการจัดกระบวนการเรียนการสอนระบบกลุ่ม การสอนแบบโครงการคณิตศาสตร์ สมาชิกในกลุ่มต้องค้นหาความรู้ช่วยเหลือกันโดยครูผู้สอนตั้งโจทย์คำถามให้นักเรียนค้นหาวิธีทำที่หลากหลายหรือนักเรียนตั้งโจทย์คำถามเอง แล้วมานำเสนอหน้าชั้นเรียน (ไพวดี ศักยาภินันท์ 2548, 31 มีนาคม)

ส่วนการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันมีการใช้โดยรวมแตกต่างกัน โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าชื่อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาวิชาด้านวิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษาเน้นการฝึกปฏิบัติ การทดลอง การเรียนรู้จากของจริง เหตุการณ์จริง จึงทำให้ครูผู้สอนต้องปรับวิธีการสอนวิชาในกลุ่มสาระดังกล่าวด้วยการนำนักเรียนไปเรียนรู้ยังแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน หรือแนะนำแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองได้ (สุวจี ชัยบาน 2548, 28 มีนาคม)

2.12 ปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาปัญหาที่นักเรียนประสบเป็นรายข้อพบว่านักเรียนปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลางมี 18 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.70 ขึ้นไปมี 13 ข้อ ได้แก่ ไม่มีเวลาร่าง ห้องสมุดให้เวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตน้อยเกินไป หนังสือตำราที่ตรงกับรายวิชาต่าง ๆ มีให้บริการไม่เพียงพอ วัสดุทัศนศึกษาแบบบันทึกเสียงและสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อย หนังสืออ่านเพิ่มเติมความรู้ทั่วไปเก่าล้าสมัย หนังสืออ่านเพิ่มเติมรายวิชาต่าง ๆ มีน้อย วัสดุทัศนศึกษาแบบบันทึกเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่น่าสนใจ หนังสือตำราเก่าล้าสมัย นิตยสารบันเทิงมีน้อย หนังสือทั่วไปมีน้อย การจัดเก็บหนังสือไม่เป็นระบบทำให้ค้นหายากและไม่สะดวก อาจารย์บรรณารักษ์เข้มงวด และหนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัย

การที่นักเรียนประสบปัญหาไม่มีเวลาร่าง ทั้งนี้เนื่องจากการจัดชั่วโมงเรียนในแต่ละสัปดาห์ นักเรียนมีคาบอิสระเพียง 2 ชั่วโมงหรือ 2 คาบเรียน จึงมีเวลาร่างเพื่อเข้าใช้ห้องสมุดน้อยมาก

ปัญหาหนังสือตำราที่ตรงกับรายวิชาต่าง ๆ มีให้บริการไม่เพียงพอ หนังสืออ่านเพิ่มเติมรายวิชาต่าง ๆ มีน้อย และหนังสือทั่วไปมีน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดโรงเรียนได้รับงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือและสื่อต่าง ๆ ในแต่ละปีการศึกษาน้อยมาก ห้องสมุดโรงเรียนบางแห่งได้รับจัดสรรงบประมาณตามโครงการในแต่ละปีเพียงพอกับความต้องการ แต่ไม่สามารถใช้งบประมาณได้เต็มตามจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ (เกษสุดา จันทร์แดง 2548, 29 มีนาคม) หรืออาจเป็นเพราะครูผู้สอนไม่ได้ประสานกับบรรณารักษ์เพื่อจัดทำหนังสือสำรองในกรณีที่มีมอบหมายให้นักเรียนทำงาน ทำให้หนังสือไม่เพียงพอต่อการให้บริการ (ธรรฐ ตุลาพงษ์พิพัฒน์ 2548, 31 มีนาคม)

ปัญหาหนังสือตำราเก่าล้าสมัยและหนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหนังสืออ้างอิงเป็นหนังสือที่มีราคาค่อนข้างแพง เมื่อแต่ละปีได้รับงบประมาณน้อยจึงจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการบริหารงานอื่นๆ ด้วย เช่น จัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์วารสารและหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นและทันเหตุการณ์มากกว่าหนังสือตำราและหนังสืออ้างอิง (เกษสุดา จันทร์แดง 2548, 29 มีนาคม)

2.13 เปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาปัญหาการใช้แยกเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาการใช้แตกต่างกันที่สำคัญมีดังนี้ นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษประสบ

ปัญหา อาจารย์บรรณารักษ์เข้มงวด และบุคลากรผู้ให้บริการไม่ช่วยเหลือในการค้นหาข้อมูลมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีนักเรียนจำนวนมากบรรณารักษ์จึงต้องกำหนดกฎ ระเบียบในการเข้าใช้ห้องสมุดที่เข้มงวดมากกว่า และอาจเป็นเพราะนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษเป็นนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดมาแล้วจากการเรียนวิชาการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จึงให้ความช่วยเหลือน้อย ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนน้อย บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจึงสามารถดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทั่วถึง นอกจากนี้ปัญหาที่นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กประสบมากกว่านักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษคือ หนังสือตำราที่ตรงกับรายวิชาต่าง ๆ มีให้บริการไม่เพียงพอ หนังสืออ่านเพิ่มเติมรายวิชาต่าง ๆ มีน้อย หนังสือทั่วไปมีน้อย วารสารวิชาการมีจำนวนน้อย นิตยสารบันเทิงมีจำนวนน้อย วิทยุทัศน์ แถบบันทึกเสียงและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่น่าสนใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กประสบปัญหาด้านขาดงบประมาณในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท และขาดบรรณารักษวิชาชีพระดับปริญญาตรีในหอสมุด ทั้งนี้ในการบริหารงานห้องสมุดต้องอาศัยการดำเนินงานที่ถูกต้องตามหลักวิชาบรรณารักษศาสตร์

2.14 เปรียบเทียบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันประสบปัญหาการใช้โดยรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาปัญหาการใช้เป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีการใช้แตกต่างกันที่สำคัญคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประสบปัญหาการใช้ห้องสมุดโรงเรียนในด้านวารสารวิชาการมีจำนวนน้อย มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความต้องการ มีความสนใจที่จะค้นคว้าเพิ่มเติมจากวารสารวิชาการเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยมากกว่า หรืออาจเป็นเพราะค่าบอกรับวารสารค่อนข้างสูงห้องสมุดได้รับงบประมาณน้อยจึงไม่สามารถจัดหามาให้บริการได้ครบถ้วน

2.15 นักเรียนประสบปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนประสบปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้ ห้องแนะแนวค่อนข้างเล็กและแคบ และอาจารย์ไม่อยู่ประจำห้อง เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตในโรงเรียนมีจำนวนน้อย ช้าและการจำกัดเวลาในการใช้ อาจารย์ผู้สอนไม่ค่อยมีเวลาว่างและอาจารย์ไม่เป็นกันเอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูมีภาระงานมาก ต้องทำงานหลายหน้าที่ที่นอกเหนือจากงานประจำ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ให้

เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน รวมทั้งระบบเชื่อมโยงเครือข่าย ช่องทางการสื่อสารยังคงเป็นระบบการเช่าสัญญาณระบบโทรศัพท์ ทำให้การติดต่อสื่อสารช้า

ส่วนแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนนักเรียนประสบปัญหาที่สำคัญดังนี้ ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ห้องสมุดสถาบันราชภัฏ เชียงราย นักเรียนประสบปัญหาอยู่ห่างไกลจากที่พักทำให้ไม่สะดวกในการเข้าใช้บริการ ร้านเอกชนบริการอินเทอร์เน็ตประสบปัญหา เสียค่าบริการแพงและมีจำนวนผู้ใช้บริการมาก ส่วนบิดา-มารดาหรือญาติพี่น้องนักเรียนประสบปัญหา บิดา-มารดาส่วนใหญ่ทำงานจึงไม่มีเวลาให้ลูก มีความรู้ค่อนข้างน้อย รวมทั้งไม่มีความรู้ในเรื่องที่ปรึกษามากเท่าที่ควร

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญแก่ห้องสมุดโรงเรียน โดยจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน และควรได้ใช้เงินงบประมาณตามโครงการที่ได้จัดสรรให้เต็มจำนวน

3.2 ผู้บริหารต้องสนับสนุนและดำเนินการส่งเสริมให้บรรณารักษ์จัดหาและรวบรวมทรัพยากรห้องสมุดที่ตรงตามหลักสูตรและตรงตามความสนใจของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีช่วยในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้จัดบรรยากาศภายในห้องสมุดให้ดึงดูดใจผู้ใช้ ตลอดจนให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน รักการค้นคว้าให้มากขึ้น

3.3 ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนควรให้ความสำคัญห้องสมุด โดยการจัดให้มีครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์หรือสารนิเทศศาสตร์ ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการห้องสมุดให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ตลอดจนตระหนักถึงคุณสมบัติของครูบรรณารักษ์ รวมทั้งจำนวนที่เพียงพอสามารถให้บริการแก่นักเรียนได้อย่างทั่วถึง และได้ประโยชน์สูงสุด

3.4 การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนควรให้ครูผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ และนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อหนังสือหรือสื่ออื่น ๆ เข้าใช้บริการในห้องสมุดด้วย ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดที่นักเรียนต้องการใช้ยังคงเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ มากกว่าสื่ออย่างอื่น บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนควรให้ความสำคัญพิจารณาเลือกซื้อให้ตรงกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน

3.5 ครูผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ควรจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในการนำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดโรงเรียนโดยประสานงานกับบรรณารักษ์เพื่อวางแผนการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน การสำรวจจำนวนทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด การสำรองหนังสือ ตลอดจนแนะนำแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้

3.6 ครูผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ควรจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในการนำนักเรียนเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อประกอบการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ที่ชัดเจน เห็นความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนหรือในท้องถิ่นด้วยการพานักเรียนไปเรียนรู้จากสถานที่จริง

3.7 ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ และผู้ปกครอง มีบทบาทสำคัญในการที่จะกระตุ้นให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ควรร่วมมือกันวางแผนและจัดกิจกรรมในการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้ได้ประโยชน์สูงสุด ตลอดจนรัก ห่วงแหนและเห็นคุณค่าแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นของตนเอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2544) *หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544* กรุงเทพฯ
อักษรเจริญทัศน์
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2543) *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน* กรุงเทพฯ
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา (2544) *การพัฒนาและการใช้แหล่งการเรียนรู้ใน
โรงเรียนและท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้* กรุงเทพฯ โรงพิมพ์การศาสนา
_____. (2542) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- กุหลาบ ปั่นลายนาค (ม.ป.ป.) *การปฏิบัติงานในห้องสมุดโรงเรียน พิมพ์ครั้งที่ 3* กรุงเทพฯ
สุวีริยาสาส์น
- เกษสุดา จันทร์แดง (2548, 29 มีนาคม) ครู โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม สัมภาษณ์โดย
วิลาสินี เทพวงศ์ โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม ตำบลเวียงชัย อำเภอเวียงชัย
จังหวัดเชียงราย
- คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด* กรุงเทพฯ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- คมกริช ทักษิณี (2540) “พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย” วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จรรุวรรณ จันทราศรี (2541) “การใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดโรงเรียนเพื่อประกอบการสอน
ของครูใน โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ชูศักดิ์วิชัย แสนปัญญา (2546) “ห้องสมุด : แหล่งเรียนรู้ที่ผู้บริหารไม่ควรลืมในการปฏิรูป
การศึกษา” *วารสารวิชาการ* 6, 9 (กันยายน) : 42-46

- ณิชนันท์ พลเวียงพล (2543) “องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี” บัณฑิตวิทยาลัย วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตศิลปศาสตร์ (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ฉัตรฐู ตุลาพงษ์พิพัฒน์ (2548, 31 มีนาคม) ครู โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สัมภาษณ์โดย วิลาสินี เทพวงศ์ โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ ตำบลเวียงอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
- ธนิต วุฒิ (2545) *แนวทางการบริหารจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน* เชียงราย
โรงเรียนปล้องวิทยาคม (อัสสัมชัญ)
- ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงศ์ (2545) “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด” ในรายงานสรุปการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2545 และการประชุมวิชาการ เรื่อง ห้องสมุดยุคใหม่ : ผู้นำแห่งการเรียนรู้ วันที่ 8-12 ธันวาคม 2545 โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพมหานคร สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย หน้า 21
- นงลักษณ์ เนื้ออ่อน (2544) “การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- “บทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้แนวคิดสำหรับองค์กรภาครัฐและเอกชน” ค้นคืนวันที่ 12 ตุลาคม 2546 จาก http://www.thaiwisdom.org.p_learn/pol_1.pdf
- บุญยัง ชุมศรีและคณะ (2544) “มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น” ใน กระจกมองมหาดไทย กระจกศึกษาธิการ และกรมศิลปากร *วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดเชียงราย* หน้า 91-102
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- บุญเรือง อุปเฮียง (2548, 28 มีนาคม) ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม สัมภาษณ์โดย วิลาสินี เทพวงศ์ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
- ประชิต ทองรัตน์ (2525) “ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) โดยใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนปกติ” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

“ประวัติความเป็นมาของศูนย์หลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม” ค้นคืนวันที่ 7 เมษายน

2548 จาก <http://biodiversity.ricr.ac.th/history.html>

พยอม ยุวระสูต (2541) “การใช้ห้องสมุดและสารสนเทศของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเมือง เขตการศึกษา 5 “ วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พรทิพย์ อิศระภาพ (2548, 29 มีนาคม) ครู โรงเรียนเม็งรายมหาวิทยาลัยรามคำแหง
สัมภาษณ์โดย วิลาลินี เทพวงศ์ โรงเรียนเม็งรายมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

พรรณี หมี่ทอง (2526) “ การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนและความพึงพอใจ ในการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้ห้องสมุดในการสอนกับการสอนตามปกติ” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พวงรัตน์ วิทย์ตมาภรณ์ (2541) “การศึกษาการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน ในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พวา พันธุ์เมฆา และสุจิตรา หังสพฤกษ์ (2545) “การออกแบบการวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์” ใน ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์ หน่วยที่ 3 หน้า 133-206 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์

พิชชา นันวิเขตพงษ์ (2536) “การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดบุรีรัมย์” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน) การศึกษา (การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พิมพา ภูยะดาว (2547) “การแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

- เพ็ญแข พุ่มศิริ (2532) “การใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไพวดี ศักยาภินันท์ (2548, 28 มีนาคม) ครู โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม สัมภาษณ์โดย
วิลาสินี เทพวงศ์ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ตำบลเวียง อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย
- ไพศาล รัตนะ (2546) “อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา อาหารสมองของนักเรียนชนบท” ค้นคืน
วันที่ 12 ตุลาคม 2546 จาก http://www.thaiwisdom.org/p_learn/article_id.htm
- ภาษิต บุษมงคล (2544) “การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการเรียนการสอนของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำพูน” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
“รู้จักสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ” ค้นคืนวันที่ 7 เมษายน 2548
จาก [http://lib.ricr.ac.th/Lib history.html](http://lib.ricr.ac.th/Lib%20history.html)
- ลมูล รัตตากร (2530) *การใช้ห้องสมุด ฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 7* กรุงเทพฯ
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
- แม่นมาศ ขวลิขิต, คุณหญิง (2545) “การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ : วาระแห่งชาติ” ใน
*สรุปการประชุม ใหญ่สามัญประจำปี 2545 และการประชุมวิชาการ เรื่อง ห้องสมุด
ยุคใหม่ : ผู้นำแห่งการเรียนรู้* วันที่ 8-12 ธันวาคม 2545 โรงแรมแอมบาสซาเดอร์
กรุงเทพมหานคร สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย หน้า 3
- วรลักษณ์ รัตติกาลชลากร (2525) “การใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคม
ศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิมล ชัยวิริยะ (2548, 28 มีนาคม) ครู โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม สัมภาษณ์โดย
วิลาสินี เทพวงศ์ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ตำบลเวียง อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย
- “ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง” ค้นคืนวันที่ 7 เมษายน 2548
จาก <http://www.mfu.ac.th/center/lib/>

- สมชาย พุทธิมา (2540) “การใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สายัณห์ ไพรชาญจิตร (2546) “รายงานผลการวิจัย เรื่อง การวิจัยและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับการศึกษาดลอดชีวิต กรณีศึกษานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและพื้นที่ใกล้เคียง” ค้นคืนวันที่ 12 ตุลาคม 2546 จาก http://www.thaiwisdom.org.p_learn/pol_1.pdf.
- สาวิตรี ชาดา (2546) “การศึกษาสภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สุนทร พวงสุวรรณ (2545) “การใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุนิดา เรียมทอง (2548, 30 มีนาคม) ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม สัมภาษณ์โดยวิลาสินี เทพวงศ์ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
- สุณีพร อมตพร (2544) “ความต้องการใช้สารสนเทศของนักเรียนนายเรือในห้องสมุดโรงเรียนนายเรือ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สุวจี ชัยบาน (2548, 28 มีนาคม) ครู โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม สัมภาษณ์โดยวิลาสินี เทพวงศ์ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย “แหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมืองเชียงราย” ค้นคืนวันที่ 17 มีนาคม 2548 จาก http://www.chiangrai.go.th/travel/travel_amphur01.htm
- “แหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสน” ค้นคืนวันที่ 17 มีนาคม 2548 จาก http://www.chiangrai.go.th/travel/travel_amphur04.htm
- อมรรัตน์ วิญญา (2538) “รูปแบบห้องสมุดโรงเรียนที่สนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- อังคณา ตุงคะสมิต ลัดดา ศีลาน้อย และนิลมณี พิทักษ์ (2545) *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนด้วยแหล่งความรู้ในชุมชนวิชาการสอนกฎหมายในโรงเรียน* ขอนแก่น ภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อัมพร แสงกลับ (2548, 31 มีนาคม) *ครู โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม สัมภาษณ์โดย* วิชาสินี เทพวงศ์ *โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย*
- อำนาจ จันทร์แป้น (2521) “ศูนย์วิชาการในโรงเรียน” *ศึกษาศาสตร์สาร* มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 7,3 (กันยายน) : 18-22
- อุษณีย์ ลีลาพรพิสิฐ (2545) “แนวการจัดแหล่งการเรียนรู้การเรียนการสอนในยุคปฏิรูป การศึกษา” ใน *เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้* ณ สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย วันที่ 30-31 กรกฎาคม 2545 หน้า 1-3 (อัดสำเนา)
- เอมอร นรเดชาพันธ์ (2536) “การใช้ห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา* มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- Baker, Patricia Ellis. (1975). “The Effects of Community Resource Based Law Curriculum Upon The Attitudes And Knowledge of Senior High School Social Studies Students.” University of New York at Buffalo. Dissertation Abstracts International. December 36, 1975 : pp3343A-3344A.
- Burks, Freda Anne Ellis. (1993). “Nature and Extent of School Library Use in Selected High Schools in the Greater Dallas-Fort Worth, Texas Area.” Thesis (Ph.D) Texas Women’s University. Abstract online. Pub. No. AAT 9417388 Retrieved December 12, 2003, from Dissertation Abstracts Online <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9417388>.
- Chai, Su-ching. (1996) “A Study of Elementary School Students’ use of libraries for Study and leisure reading in Taichung City, Taiwan, the Republic of China” Thesis. The University of Tennessee. Abstract online. Pub. No. AAT 9708998 Retrieved December 27, 2003, from Proquest Dissertations and Theses 1996 Abstracts Online <http://wwwlib.umi.com/dissertations/search>.

- Clabo, Carrie Anna. (2002). "A Study of the Library Use Practices of High School Students in Three East Tennessee Counties." Thesis (Ed.D) East Tennessee State University. Abstract online. Pub. No. AAT 3042412 Retrieved December 12, 2003, from Dissertation Abstracts Online <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/3042412>.
- Commack, Ann Klinovsky. (2001) AN Exploration of the Impact of Scheduling on Public Secondary School Library use" Thesis (Ph.D) Texas Woman University. Abstract online. Pub. No. AAT 3023342. Retrieved December 27, 2003, from Dissertation Abstracts Online <http://wwwlib.umi.com/dissertations/search>.
- Fedora, Arabelle P. (1993) An Exploration of the Scheduling Patterns of Two Exemplary Elementary School Media Centers (School-Library) Thesis (Ph.D) University Of North Carolina at Chapel Hill. Abstract online. Pub. No. 9415312 Retrieved April 14, 2005, from Dissertation Abstracts Online <http://wwwlib.umi.com/dissertations/search>.
- Gardella, James Ronald. (1975) "Increasing Teacher Use and Awareness of Community Resources" Dissertation Abstracts International Philosophy. Southern Illinois University at Carbondale 6 (37) 1975, pp3362A-3363A.
- Grehlken, Vivian Seiber. (1994) "The Role of the High School Media Program in Three Nationally Recognized South Carolina Blue Ribbon Secondary Schools" Thesis (Ph.D) University of South Carolina. Abstract online. Pub. No. 9508143 Retrieved April 4, 2005, from Dissertation Abstracts Online <http://wwwlib.umi.com/dissertations/search>.
- Ministry of Education. (2001) *Basic Education Curriculum B.E. 2544 (A.D.2001)* Bangkok Department of Curriculum and Instruction Development
- Nwanosike, Eugene Ogbonia. (1989) "A Study of Secondary School Library Resources in Anglophone Cameroon : Strategies for Improvement" Thesis (Ed.D) University of Massachusetts Amherst. Abstract online. Pub. No. 8917387 Retrieved April 4, 2005, from Dissertation Abstracts Online <http://wwwlib.umi.com/dissertations/search>.

Tzeng, Huoy-Jua. (1990) "A Comparison of User Perceptions with Official Standards for Elementary School Libraries in Taiwan, Republic of China" Thesis(Ed.D) University of Massachusetts Amherst. Abstract online. Pub. No. 9110224 Retrieved April 8, 2005, from Dissertation Abstracts Online <http://wwwlib.umi.com/dissertations/search>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดา รุ่งวิสัย
 สถานที่ทำงาน ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 วุฒิการศึกษา อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ - สอนวิชา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย
 ห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดประชาชน
 - ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีสมร คุณากรบดินทร์
 สถานที่ทำงาน สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ - รองผู้อำนวยการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี
 สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
 - สอนนักศึกษาโปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
 สารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
 - ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
3. ชื่อ นางสมจิตร ปาระมี (ครู)
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อ.แม่สาย จ.เชียงราย
 วุฒิการศึกษา อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ - วิทยากรพิเศษ สอนนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
 สารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1

คำชี้แจง

1. **แบบสอบถามฉบับนี้** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แหล่งการเรียนรู้และปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อวางแผนปรับปรุงและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ต่อไป ขอให้นักเรียนตอบตรงความเป็นจริง

2. แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3. คำจำกัดความที่ใช้ในแบบสอบถาม

1. **แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน** หมายถึง แหล่งที่ให้บริการสารสนเทศที่ตั้งอยู่ในภายในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์ ห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ห้องแนะแนว ห้องศูนย์อินเทอร์เน็ต และอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ

2. **แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน** หมายถึง แหล่งที่ให้บริการสารสนเทศที่ตั้งอยู่ภายนอกโรงเรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ ห้องสมุดสถาบันการศึกษาอื่น เช่น ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงราย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และแหล่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. **วัสดุสารสนเทศ** หมายถึง วัสดุที่บันทึกข้อมูล ข่าวสาร เรื่องราว และความรู้ โดยใช้อักษร ภาพ สัญลักษณ์ รหัส หรือเสียง ซึ่งอยู่ในรูปของวัสดุตีพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร กฤตภาค วัสดุไม่ตีพิมพ์ เช่น โสตทัศนวัสดุ และวัสดุอิเล็กทรอนิกส์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ
 - () ชาย
 - () หญิง
2. ระดับชั้นเรียน
 - () มัธยมศึกษาปีที่ 4
 - () มัธยมศึกษาปีที่ 5
 - () มัธยมศึกษาปีที่ 6
3. โรงเรียนที่ท่านเรียนอยู่
 - () สามัคคีวิทยาคม
 - () ดำรงราษฎร์สงเคราะห์
 - () เมืองชัยวิทยาคม
 - () ห้วยสักวิทยาคม
 - () เมืองเชียงราย
 - () จุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงราย
 - () สามัคคีวิทยาคม 2
 - () เวียงชัยวิทยาคม
 - () ดอนศิลาผางามวิทยาคม
 - () เวียงเชียงรุ่งวิทยาคม
 - () ดอนชัยวิทยาคม
4. ระดับคะแนนเฉลี่ย
 - () ต่ำกว่า 1.50
 - () 1.51 - 2.50
 - () 2.51 - 3.50
 - () 3.51 - 4.00
5. ระยะทางระหว่างที่พักของท่านกับโรงเรียน
 - () ต่ำกว่า 5 กิโลเมตร
 - () 5 – 10 กิโลเมตร
 - () 11 – 20 กิโลเมตร
 - () มากกว่า 20 กิโลเมตร

ตอนที่ 2 การใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียน

2.1 ในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ นักเรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ต่อไปนี้ประกอบการเรียนมากน้อยเพียงใด

แหล่งการเรียนรู้	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ ไม่เคยใช้
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน					
1. ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่					
2. ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์					
3. ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์					
4. ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ					
5. ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย					
6. ห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษา					
7. ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน					
8. ห้องแนะแนว					
9. ศูนย์โสตทัศนศึกษา					
10. การพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ					

แหล่งการเรียนรู้	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ ไม่เคยใช้
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน					
1. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด					
2. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ					
3. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง					
4. ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงราย					
5. ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ					
6. ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต					
7. ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน					
8. หอศิลป์ อ.เชียงแสน จ.เชียงราย					
9. พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อ.เมือง จ.เชียงราย					
10. พิพิธภัณฑ์สิ่งมีชีวิต สถาบันราชภัฏเชียงราย					
11. พิพิธภัณฑ์เชียงแสน อ.เชียงแสน จ.เชียงราย					
12. วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านสถาบันราชภัฏ เชียงราย					
13. สถาบันศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงราย					
14. วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย					
15. วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย					
16. วัดพระธาตุดอยจอมทอง อ.เมือง จ.เชียงราย					
17. วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย					
18. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน					
19. ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นที่อาจารย์ผู้สอนเคยพา นักเรียนไปศึกษาหาความรู้					
20. บิดา-มารดา หรือญาติพี่น้อง					

2.2 ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ที่นอกเหนือจากการเรียนรายวิชาต่าง ๆ นักเรียนใช้
แหล่งการเรียนรู้ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

แหล่งการเรียนรู้	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ ไม่เคยใช้
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน					
1. ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่					
2. ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์					
3. ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์					
4. ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ					
5. ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย					
6. ห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษา					
7. ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน					
8. ห้องแนะแนว					
9. ศูนย์โสตทัศนศึกษา					
10. การพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ					

แหล่งการเรียนรู้	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ ไม่เคยใช้
แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน					
1. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด					
2. ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ					
3. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง					
4. ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงราย					
5. ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ					
6. ร้านเอกชนที่บริการอินเทอร์เน็ต					
7. ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน					
8. หอศิลป์ อ.เชียงแสน จ.เชียงราย					
9. พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อ.เมือง จ.เชียงราย					
10. พิพิธภัณฑ์สิ่งมีชีวิต สถาบันราชภัฏเชียงราย					
11. พิพิธภัณฑ์เชียงแสน อ.เชียงแสน จ.เชียงราย					
12. วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านสถาบันราชภัฏ เชียงราย					
13. สถาบันศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม สถาบันราชภัฏเชียงราย					
14. วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย					
15. วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย					
16. วัดพระธาตุดอยจอมทอง อ.เมือง จ.เชียงราย					
17. วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย					
18. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน					
19. ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นที่อาจารย์ผู้สอนเคยพา นักเรียนไปศึกษาหาความรู้					
20. บิดา-มารดา หรือญาติพี่น้อง					

2.3 เมื่อนักเรียนเข้าใช้ ห้องสมุดโรงเรียน นักเรียนใช้ทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภทมากน้อยเพียงใด

ประเภทของสารสนเทศ	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ไม่เคยใช้
1. หนังสือตำรา					
2. หนังสือคู่มือเตรียมสอบ					
3. หนังสืออ้างอิง					
4. หนังสือทั่วไป.....					
5. หนังสือพิมพ์.....					
6. วารสารหรือนิตยสาร.....					
7. จุลสาร					
8. กฤตภาค					
9. วิทยทัศน์.....					
10. แถบบันทึกเสียง					
11. ซีดีรอม					
12. วีซีดี					
13. อินเทอร์เน็ต					

2.4 นักเรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนในระยะเวลาใด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ระยะเวลา)

แหล่งการเรียนรู้	ช่วงเวลาที่ใช้					
	ก่อนเข้า แถว เคารพ ธงชาติ	คาบ อิสระ	พัก กลาง วัน	หลัง เลิก เรียน	ในช่วง โมเมนต์ เรียนที่ อาจารย์ มอบหมาย ให้ค้นข้อมูล	ไม่ เคย ใช้
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน						
1. ห้องสมุดโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่						
2. ห้องสมุดหมวดวิชาวิทยาศาสตร์						
3. ห้องสมุดหมวดวิชาคณิตศาสตร์						
4. ห้องสมุดหมวดวิชา ภาษาต่างประเทศ						
5. ห้องสมุดหมวดวิชาภาษาไทย						
6. ห้องสมุดหมวดวิชาสังคมศึกษา						
7. ห้องบริการอินเทอร์เน็ตของ โรงเรียน						
8. ห้องแนะแนว						
9. ศูนย์โสตทัศนศึกษา						
10. การพูดคุยสอบถามอาจารย์ผู้สอน รายวิชาต่าง ๆ						

2.5 นักเรียนใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนในเวลาใด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() ตอนเย็นหลังเลิกเรียน

() วันหยุดเสาร์-อาทิตย์

() วันหยุดนักขัตฤกษ์

() วันหยุดช่วงปิดภาคเรียน

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ของนักเรียน

3.1 การใช้ห้องสมุดโรงเรียนนักเรียนมีปัญหาในระดับใด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ด้านขวามือเพียงช่องเดียว

ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เฉพาะห้องสมุดโรงเรียน	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อยที่สุด	น้อย
1. ไม่มีเวลาว่าง					
2. ไม่มีความรู้ในการสืบค้นบทความจากวารสาร					
3. ไม่มีความรู้ในการใช้เครื่องมือช่วยค้น (ค้นด้วยคอมพิวเตอร์หรือบัตร์รายการ) สืบค้นหนังสือและวัสดุสารสนเทศในห้องสมุด					
4. มีที่พักอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน ทำให้ไม่สะดวกในการเข้าใช้บริการ					
5. ไม่ชอบวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
6. ไม่ได้รับคำแนะนำในการเลือกอ่านหนังสืออื่น ๆ เพิ่มเติมจากตำราเรียน					
7. ห้องสมุดคับแคบ ที่นั่งไม่เพียงพอ					
8. การจัดเก็บหนังสือไม่เป็นระบบ ทำให้ค้นหายากและไม่สะดวก					
9. การจำกัดช่วงเวลาในการยืม-คืน ทำให้ไม่สามารถยืม-คืนทันเวลาที่กำหนดได้					
10. อาจารย์บรรณารักษ์เข้มงวด					
11. อาจารย์บรรณารักษ์ไม่ช่วยแนะแหล่งข้อมูล หรือค้นหาข้อมูลที่ต้องการ					
12. บุคลากรผู้ให้บริการไม่ช่วยเหลือในการค้นหาข้อมูล					
13. เจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ให้บริการไม่มีอัธยาศัย					

ปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เฉพาะห้องสมุดโรงเรียน	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14. หนังสือตำราที่ตรงกับรายวิชาต่าง ๆ มีให้บริการไม่เพียงพอ					
15. หนังสืออ่านเพิ่มเติมรายวิชาต่าง ๆ มีน้อย					
16. หนังสือทั่วไปมีน้อย.....					
17. วารสารวิชาการมีจำนวนน้อย.....					
18. นิตยสารบันเทิงมีจำนวนน้อย.....					
19. หนังสืออ่านเพิ่มเติมความรู้ทั่วไปเก่าล้าสมัย					
20. หนังสือตำราเก่าล้าสมัย					
21. หนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัย.....					
22. หนังสือพิมพ์มีจำนวนน้อย					
23. วิทยทัศน์ แถบบันทึกเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนน้อย					
24. วิทยทัศน์ แถบบันทึกเสียง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่น่าสนใจ					
25. ห้องสมุดให้เวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตน้อยเกินไป					
26. สถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ไกลเกินไป					

3.2 ในการใช้แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน นักเรียนประสบปัญหาอื่น ๆ อีกบ้างที่
นอกเหนือจากที่กล่าวแล้วข้างต้น โปรดระบุ

ปัญหาในการใช้ห้องสมุดหมวดวิชา (โปรดระบุหมวดวิชา).....

.....

ปัญหาในการใช้ห้องแนะแนว.....

.....

ปัญหาในการใช้ห้องบริการอินเทอร์เน็ตในโรงเรียน.....

.....

ปัญหาในการใช้ศูนย์โสตทัศนศึกษา.....

.....

ปัญหาจากการพูดคุยกับอาจารย์ผู้สอน.....

.....

3.3 นักเรียนประสบปัญหาในการใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนอะไรบ้าง
(โปรดระบุเฉพาะแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนเคยเข้าใช้บริการ)

ปัญหาในการใช้ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด.....

.....

ปัญหาในการใช้ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ.....

.....

ปัญหาในการใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.....

.....

ปัญหาในการใช้ห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงราย.....

.....

ปัญหาในการใช้ห้องสมุดโรงเรียนอื่น ๆ.....

.....

ปัญหาในการใช้ร้านเอกชนบริการอินเทอร์เน็ต.....

.....

ปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน.....

.....

ปัญหาในการใช้หอฝึก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย.....

.....

ปัญหาในการใช้พิพิธภัณฑ์ชาวเขา อ.เมือง จ.เชียงราย.....

.....

ปัญหาในการใช้พิพิธภัณฑ์ชีวิต สถาบันราชภัฏเชียงราย.....

.....

ปัญหาในการใช้พิพิธภัณฑ์เชียงแสน อ.เชียงแสน จ.เชียงราย.....

.....

ปัญหาในการใช้วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงราย.....

.....

ปัญหาในการใช้สถาบันศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม
สถาบันราชภัฏเชียงราย.....

.....

ปัญหาในการใช้วัดพระแก้ว อ.เมือง จ.เชียงราย.....

.....

ปัญหาในการใช้วัดพระสิงห์ อ.เมือง จ.เชียงราย.....

.....

ปัญหาในการใช้วัดพระธาตุผาเงา อ.เชียงแสน จ.เชียงราย.....

.....

ปัญหาในการใช้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านที่อยู่ใกล้บ้านนักเรียน.....

.....

ปัญหาในการศึกษาหาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในห้องถิ่นที่อาจารย์ผู้สอนเคยพานักเรียนไป.....

.....

.....

จบข้อคำถามแต่เพียงนี้

ขอขอบคุณนักเรียนทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้ข้อมูลอันมีประโยชน์ยิ่ง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววิลาสินี เทพวงศ์
วัน เดือน ปี เกิด	10 ตุลาคม 2504
การศึกษา	ศศ.บ. บรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000
ตำแหน่ง	ครู หัวหน้างานห้องสมุด โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม
รางวัลเกียรติประวัติที่ได้รับ	ครูดีเด่น ผู้ส่งเสริมและพัฒนาการใช้ภาษาไทย ศูนย์พัฒนาวิชาภาษาไทย จังหวัดเชียงราย ปี 2542 ครูดีเด่น ผู้ส่งเสริมและพัฒนาการใช้ภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ปี 2543